

PEDAGÓGIAI PROGRAM

***Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola
és
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény***

Készítette:

Érd, 2025. június

Jóváhagyta:

Sátori Boglárka
főigazgató

Érd, 2025. augusztus 27.

Hollósi Géza
tankerületi igazgató

2030 Érd, Holló tér 1.
OM azonosító: 038540
Érdi Tankerületi Központ: PA0701

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

" Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
Ha terved egy életre szól – embert nevelj! "

/ kínai közmondás /

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Tartalomjegyzék

1	Nevelési-oktatási intézmények Pedagógiai Programjára vonatkozó jogszabályi előírások.....	6
2	Nevelési program	7
2.1	Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	8
2.1.1	Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei.....	8
2.1.2	Az iskolában folyó nevelő- oktató munka céljai.....	9
2.1.3	Az iskolai nevelő-oktató munka feladatai, eszközei, eljárásai	9
2.2	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	10
2.2.1	A kisiskoláskor	11
2.2.2	A serdülőkor	11
2.3	Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának elvei	11
2.3.1	Általános elvek	12
2.3.1.1	A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában.....	12
2.3.1.2	Az Irányelv célja.....	12
2.3.1.3	A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása	13
2.3.1.4	A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára	14
2.3.1.5	A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás.....	14
2.4	Az teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	16
2.5	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	27
2.6	A bűn- és áldozattá válás megelőzési program	27
2.7	Fogyasztóvédelem.....	29
2.8	A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	30
2.9	A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma az osztályfőnök feladatai	35
2.10	Témanapok, témahetek, projektoktatás	36
2.11	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	37
2.11.1	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.....	37
2.11.2	A szociális hátrányok enyhítését és az integrációt segítő tevékenység	38
2.11.3	A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő és az integrációt segítő pedagógiai tevékenység	38
2.11.4	Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	39
2.11.5	Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatásával kapcsolatos feladatok (IPR bevezetésével, működtetésével összefüggő alapelvek, célok, feladatok, eszközök, eljárások)	40
2.11.6	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	44
2.12	A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	44
2.13	A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	45
2.14	A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata	47
2.14.1	A vizsgaszabályzat hatálya	47
2.14.2	Különbözeti vizsgára vonatkozó szabályok	47
2.14.3	Pótló vizsgára vonatkozó szabályok	48
2.14.4	Javítóvizsgára vonatkozó szabályok	48
2.14.5	Az értékelés rendje.....	48
2.14.6	A vizsgatárgyak részei és követelményei	48
2.15	A felvétel, az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének helyi szabályai	48
2.16	A tanulók felügyelete tizennyolc óráig	49
2.17	Miniszeri rendeletben meghatározottak szerinti tantermen kívüli, digitális munkarend	49

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.18	A szülő rendszeres tájékoztatása a tanuló iskolai teljesítményéről a KRÉTA tanulmányi rendszeren keresztül	49
3	<i>Az intézmény helyi tanterve.....</i>	51
3.1	Tantárgyak rendszere az egyes képzési formákban és évfolyamokon.....	51
3.1.1	A választott kerettanterv feletti óraszám	51
3.2	Az osztályok, csoportok szervezésének helyi sajátosságai	54
3.3	Az oktatásszervezés speciális formái	54
3.3.1	Fejlesztő nevelés, oktatás súlyosan és halmozott fogyatékos tanulóknak	54
3.3.1.1	Célcsoport:	54
3.3.1.2	Pedagógiai szakaszok	56
3.3.1.3	Fejlesztő nevelés-oktatás céljai.....	57
3.3.1.4	Fejlesztő nevelés-oktatás feladatai.....	57
3.3.1.5	Fejlesztő nevelés-oktatás formái.....	58
3.3.1.6	Fejlesztendő területek:	58
3.3.1.7	Alapelvek.....	59
3.3.1.8	A pedagógiai munka tervezése	63
3.3.1.9	A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái.	65
3.3.1.10	Az értékelés rendszere a fejlesztő iskolai oktatásban	65
3.3.1.11	Tankönyvrendelés.....	65
3.3.1.12	A szülővel való együttműködés formái	66
3.3.1.13	A fejlesztés területei	66
3.3.2	Utazó gyógypedagógiai ellátás	82
3.3.2.1	Az utazó gyógypedagógiai ellátás jogi vonatkozásai:	82
3.3.2.2	Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői (helyszín, célcsoport, feltételek)	83
3.3.2.3	A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során.....	83
3.3.2.4	Szemléletmódunk	84
3.3.2.5	Az integráció 4 fókusz területe, a fejlesztési terv	85
3.3.2.6	A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái	85
3.3.2.7	Online lehetőségek az utazó gyógypedagógiai hálózat munkájában:	87
3.3.2.8	Egyéni tanrendben tanuló sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése:	88
3.3.2.9	Tehetséggondozás:.....	88
3.3.2.10	KOMMUNIKÁCIÓ.....	89
3.3.2.11	Szolgáltatásaink:	91
3.4	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 92	
3.5	A nevelési oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályok.....	93
3.6	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai.....	93
3.7	Mindennapos testnevelés	94
3.8	A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	94
3.9	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	94
3.10	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének és értékelésének rendje	95
3.11	Egyéni továbbhaladás.....	100
3.12	Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	100
3.13	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	102
3.14	Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció.....	102
3.14.1	A rehabilitációs munka iskolánkban	103
3.14.2	A rehabilitációs munka alapfeladatai	103
3.14.3	A rehabilitációs munka célja.....	103

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.15	A közösségi szabadidő eltöltése.....	104
3.16	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési programja	104
3.17	Közlekedésre nevelési program	113
3.18	A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	113
4	A pedagógiai program érvényessége, értékelése, felülvizsgálata, nyilvánosságra hozatala	118
5	Legitimáció	119

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

1 Nevelési-oktatási intézmények Pedagógiai Programjára vonatkozó jogszabályi előírások

- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A 229/2012 (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A 110/2012 (VI.4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 401/2023 (VIII. 30) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 18/2024. (IV.4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 2015. évi CCXXII törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól
- 419/2024 (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2 Nevelési program

Az Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény feladatai:

- Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai, nappali rendszerű általános iskolai nevelése-oktatása 1-8. évfolyamon
- Napköziotthonos ellátás
- Képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés (IPR)
- Fejlesztő nevelés-oktatás
- Utazó gyógypedagógiai hálózat
- Pedagógiai szakszolgálati feladat
- Iskolai könyvtár működtetése
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai gyógypedagógiai nevelése (szünetelő feladat)

Az intézmény működési területe az Érdi Tankerületi Központ illetőségi területe a Pest vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Budapesti Tagintézménye 1. számú Szakértői Bizottság javaslatai alapján. Feladataink ellátásához rendelkezésünkre áll a székhelyen (2030 Érd, Holló tér 1.) és a telephelyeken (2030 Érd, Csóka u. 7. és Bagoly u. 2./A.) található három épület, valamint a pilisi utazó hálózat számára két terem a pilisi telephelyeken (2081 Piliscsaba, Fő u. 124., 2086 Tinnye, szabadság tér 3.)

Az általános iskolai feladatellátásban, tanulóink nagy része rendezetlen családi viszonyok között, hátrányos helyzetben él.

Ezek között a gyermekek között sok a szociálisan éretlen, akik nehezen illeszkednek be a közösségbe, nem rendelkeznek megfelelő én-tudattal, biztonságérzettel, az ingerszegény otthoni környezet nem segíti elő érzelmi gazdagodásukat. A problémás családok nem fogadják el az iskola értékrendjét. Nem könnyű velük kontaktust teremtenünk, hogy megnyerjük őket pedagógiai elképzeléseinknek. Éppen ezért mindent megteszünk, hogy segítsük hátrányos helyzetű tanulóink előrehaladását, esélyegyenlőségének megteremtését is. Munkánkat meghatározza a képességek szerinti differenciálás, felzárkóztatás, egyéni fejlesztést szolgáló tevékenység. Nagyon sok gyerek otthon nem kap segítséget, de még biztatást sem a tanuláshoz. Ennek hátterében áll egyrészt a tudás általános leértékelődése, másrészt a szülők sérültsége. Közömbösség és a motiváció hiánya jellemzi a szülői közösség túlnyomó többségét. Nem a hátrányok megoldása, leküzdése a céljuk, hanem valahonnan kívülről várják a segítséget. Gyermekeik nevelésében adódó problémáknál minden felelősséget áthárítanak az iskolára.

Egyik legfontosabb feladatunknak tartjuk, természetesen a sérültségből adódó hátrányok enyhítésén túl, hogy az iskolában töltött idő a tanulók számára sokrétűen legyen hasznos és az itt megszerzett ismereteket az iskolán kívül és a további életükben is alkalmazni tudják.

Olyan programokat kell biztosítanunk, amellyel a tanulók személyisége gazdagodik, ismereteik bővülnek, és hátrányaik csökkennek.

Iskolánk 2011. őszén pályázott a Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációs- és képesség kibontakoztató programjában való részvételre. A programban való részvétel lehetőségéről és a vele együtt járó támogatás elnyeréséről 2011. novemberében kapott értesítést az intézmény. Ekkor kezdődött meg az ezzel kapcsolatos munka, mely a pedagógusok továbbképzésével, a feladatok megismertetésével, a témafelelősök kiválasztásával mind a mai napig tart.

A feladatok megvalósításához a személyi feltételek adóttak.

Intézményünkben az álláshelyek száma: 99,5. A pedagógus státuszok száma 76, a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő álláshelyek száma 16,5.

Tantestületünk átlagéletkora 45 év.

Testületünket alkotó légkör jellemzi.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A nevelők önképzése és továbbképzése folyamatos, tervszerű.

A tantestület tagjai a kompetencia alapú oktatás módszertani IPR-hez kapcsolódó képzéseiben folyamatosan részt vesznek. A képesítési előírásoknak a tantestület tagjai megfelelnek.

2011. szeptembere óta intézményünkben IPR menedzsment is működik, melynek tagjai a következő feladatokat látják el:

Menedzsment:

IPR csoportok munkájának koordinálása, támogatása. Az IPR alapú fejlesztési stratégia és ütemterv megvalósulásának menedzselése, pályázati munka irányítása. Személyi és tárgyi feltételek biztosítása. IPR menedzsment tagjaként közreműködés a pályázat elkészítésében, költségvetés készítésében, feltételek megteremtése (eszközök beszerzése), a komplex IPR fejlesztés dokumentumainak elkészítése, rendszerezése, elszámolás készítésében közreműködés.

Intézményi környezeti csoport:

IPR csoportok szakmai, módszertani segítése, továbbképzések szervezése, multikulturális programok megvalósítása.

Kapcsolattartás középfokú oktatási intézményekkel és a fenntartóval, programfejlesztés.

Szakmai programok koordinálása. Pályázatok elkészítése és megvalósítása. IPR statisztikák készítése.

IPR iskolai környezeti csoport tagjaként együttműködések szervezése intézményen kívül és belül, hospitációra épülő szakmai együttműködés koordinálása.

Óvoda-iskola átmeneteket támogató munkacsoport működtetése:

IPR keretein belül óvoda-iskola közötti átmenet segítése. Kapcsolattartás a város óvodáival, iskolaérettségi vizsgálatok dokumentációjának összefogása. Hospitálások szervezése.

IPR módszertani adaptációt segítő munkacsoport tagjaként élménypedagógiai foglalkozások megtartása a 4. osztály számára, kapcsolattartás az osztályfőnökkel.

Módszertani adaptációt segítő munkacsoport:

Integrációt segítő, tanórán kívüli szabadidős tevékenység szervezése.

Egyéni haladást segítő, differenciált tanulásszervezés megvalósítása könyvtári környezetben az IPR keretein belül.

IPR menedzsment +IKCS megbeszélések szervezése, lebonyolítása.

Az IPR tevékenységgel kapcsolatban szülői klubot, pályaorientációs előadássorozatot, közös iskolalátogatásokat, továbbtanulásra felkészítő programokat szervezünk.

A tanítás folyamatában korszerű, hatékony eljárások hasznosítására törekszünk.

Ezeknek sora az IPR bevezetésével tovább és hatékonyan bővült.

Több nevelőnk végzett a jelenleg is folyó IPR megvalósítását szolgáló továbbképzéseken túl pedagógiai, módszertani, számítástechnikai és egyéb tanfolyamot, hogy ismereteit hasznosíthassa a nevelő-oktató munkában.

2.1 *Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai*

2.1.1 *Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei*

Iskolánk nevelő-oktató munkáját a demokrácia értékei, a nemzeti értékek, az európai humanista értékrend hatja át, valamint kiemelt figyelmet fordítunk a különböző kultúrák iránti nyitottságra a másság elfogadására és elfogadtatására.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Pedagógiai alapelveként valljuk a sokoldalú személyiségfejlesztés, különös tekintettel a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok leküzdésének megsegítésére

a komplexitás

a személyközpontúság

az esélyegyenlőség

a nyitottság

a demokratizmus

a tolerancia

a közösségformálás elvét.

2.1.2 *Az iskolában folyó nevelő- oktató munka céljai*

- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembevételével.
- A tanulók szociális képességének, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.
- Az ön- és környezetellátó és -védő technikák birtoklása a környezettel való harmonikus együttélés, a komfortérzet megteremtése céljából.
- Alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, a továbbtanulás érdekében.
- Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.
- Az önmaga és társai másságának elfogadása, felismerése, törekvés a fejlődésre, a kompenzáló, a karbantartó technikák, megoldások, korrigáló gyakorlatok elsajátítása és annak kitartó végzése.
- Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése hosszabb időkeretek biztosításával.
- A testi és lelki egészség megóvása, a maradandó testi és lelki állapotváltozás megismertetése, elfogadtatása - a kompenzáló korrigáló technikák gyakorlott birtoklása.
- Értékeink, kultúránk, szülőföldünk és népünk, gyökereink megismertetése, kötődések, azonosulások kiépítése.
- Oldott humánus légkör megteremtése az intézményben ahol az értelem, az érzelem szabadon kibontakozik, és az emberi kapcsolatok kiteljesednek.
- A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése.

2.1.3 *Az iskolai nevelő-oktató munka feladatai, eszközei, eljárásai*

- Eredményes, sikeres ismeretelsajátítás önmaga képességeihez mérten.
- Kultúrált érintkezési formák birtoklása, azonosulás a szerepeivel, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, a konfliktuskezelő technikák birtoklása.
- A reális önismeret, önelfogadás, biztos tájékozódás a környezetben, az élő és az épített környezetünk értékeinek felismerése, környezetvédő, - óvó cselekedet, viselkedés és megnyilvánulás különféle helyzetekben - a felnőtt jelenléte nélkül is.
- Továbbfejleszthető, továbbépíthető tudás - az egyéni adottságokhoz, a sérüléshez viszonyítottan - , törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre, reális tervek és elképzelések talaján.
- Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása nehezebb helyzetekben, a monotóniatűr.
- Önmaga és a társak másságának pontos ismerete, megértése, türelem, a mások hátrányos helyzetével való visszaélés elkerülése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- A szokások, a hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben, az önzetlenség, a szeretet, a segítőkészség, a szorgalom és a rend cselekedetekben történő megmutatkozása.
- A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül, az értékek felismerése, óvása.
- A rongálás megfékezése, elítélése sajátos helyzettől, képességtől függően.
- Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés társakhoz, felnőttekhez, büszkeség az iskolai hovatartozásban, oldott viselkedés az iskolai környezetben.

A nevelési módszer a kitűzött célok elérése érdekében alkalmazott eljárás, így eszközeink, módszereink igazodnak:

- a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez
- a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságukhoz, felkészültségükhöz, vezetői stílusukhoz
- a mindenkori szituációhoz és annak tartalmához.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal differenciált eszközrendszert, egyéni megsegítést, individualizált oktatást kell alkalmazni. A követelményrendszert úgy kell kialakítani, hogy ebben a speciális eljárás, fejlesztés lehetőségei is megjelenjenek.

Érvényesülnie kell a NAT-ban felsorolt kiemelt fejlesztési feladatoknak:

- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Allampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- A testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása

2.2 *A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok*

A személyiségfejlesztés egyéni programjának tényezői:

Az alaptulajdonságok teszik egyéni/egyedi jellegűvé a személyiséget, minden gyermek különbözik a többiektől.

A nevelő hatások különböző módon érintik az egyes gyerekeket. Az egyénekhez igazodó nevelés a leghatékonyabb. A cél, hogy minden gyerek a maga módján integrált személyiséggé váljon.

Ehhez a neveléshez a legfontosabb tulajdonságokat vegyük célba.

A személyiségnevelés egyéni programjának főbb tényezői:

gyermekismeret

differenciált követelményrendszer

differenciált tevékenységrendszer

differenciált értékelés rendszer

az egyének közösségi viszonyrendszerének szabályozása

a szabályozott pedagógus-gyermek kapcsolat

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.2.1 A kisiskoláskor

- Az óvodás létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átevezés.
- Az iskolai élet, a társaskapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- A feladat- szabálytudat erősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása.
- A saját fejlődési ütem és fejlesztési korlát elfogadása, önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- A játék megszerettetése, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismert szerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós emlékezethez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarat oldalának erősítése.
- A kulturális, szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás. Társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is.
- Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra, a megerősítésre és fejlesztésre - önmaga és a csoporttársak felé is.

2.2.2 A serdülőkor

- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- Az önképviselés, a megnyilatkozás, a véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismerteterjesztés a továbbtanulási külön lehetőségekről, a pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, struktúrálódása, megerősítése, felkészülés az alpműveltségi vizsgára.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- Az önálló tanulás elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek gyakorlott alkalmazása.
- Egészségmegőrző, környezetóvó attitűd kialakítása.
- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a megváltozott képességek korrigálása, kompenzálása.
- A személyiség érzelmi, akarat oldalának stabilizálása.
- A cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás kedvezőbb feltételeinek megteremtése.
- A nagy egyéni különbségek, a másság elfogadása.
- A kulturális, szociális hátrányok leküzdése, integrálódás a kortárs csoportokba, a befogadás, az elfogadás erősítése a szülőkkel, a családdal közösen.

2.3 Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók jogairól a Köznevelési törvény 47. §-(1). rendelkezik.

47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.3.1 *Általános elvek*

2.3.1.1 A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapidokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményekben) nevelésére-oktatására.

2.3.1.2 Az Irányelv célja

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit;
- a sérült képességek, készségek, kompetenciák habilitációs, rehabilitációs, célú korrekciójának területeit;
- a nevelés-oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.3.1.3 A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása

A tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét – az általános elveken túl – átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett kell megjeleníteniük a tehetséggondozás feladatainak.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrumzavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló

ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,

cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,

cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,

cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- a) az intézmény pedagógiai programjában,
- b) a helyi tantervben,
- c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- d) az egyéni fejlesztési tervben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

- 1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
- 2. a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
- 3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
- 4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

2.3.1.4 A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés- oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhoz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

2.3.1.5 A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védeltséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagukhoz mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, a tanuló képességei kibontakoztatásának érdekében.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlat e-bank, iskolai „forrásközpont” működtetése – a pedagógusok által kidolgozott egyes differenciált tananyagok, feladatlapok stb. felhasználásával, melyeket az iskola minden pedagógusa használhat, illetve minden pedagógus gyarapítja az anyagokat.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki
 - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
 - egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
 - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
 - a neurodiverzitást figyelembe vevő oktatási módszerek, rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoz létre, melyben érvényesül a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
 - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);

- c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletehez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
 - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
 - alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
 - segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
 - segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

2.4 Az teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

/"Az egészségre ügyelni az élet legnagyobb nehézsége."/

Platon

BEVEZETÉS

A felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében óriási felelősség és számos feladat hárul az iskolákra.

Az egészségügyi ismeretek, az egészségügyi kultúra fejlesztése az általános műveltség szerves részét képezik. A jelen egészségnevelése nem lehet más, mint tudatosan létrehozott készségfejlesztő lehetőségek összessége, amellyel az egyén viselkedése az előre meghatározott cél irányába elmozdítható.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az iskola feladata tehát:

- Az egészség megvédésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismeretek átadása, az egészségvédő lehetőségek sokoldalú bemutatása.
- Megtanítani, hogy alapvető értékünk az élet és az egészség. Ezek megóvására ajánljon magatartási alternatívákat, tanítson megfelelő egészségvédő magatartásra példamutatással.
- Motiválja, ösztönözze a tanulókat az egészségvédő magatartás szabályainak megtartására, segítse őket az egészséges életmód kialakításában.
- Minden tevékenységével szolgálja a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi, tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják.
- Adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére.
- Meg kell tanítani a gyerekeket arra, hogy önálló felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.
- Kiemelt feladatunk, hogy a gyerekeket – különösen a serdülőket – a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésére neveljük.
- Egészségnevelési programunk célja, hogy hozzájáruljon a tanulók képességeinek sokoldalú fejlesztéséhez, fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket. Járuljon hozzá életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk kialakításához, meggyökereztetéséhez.

HELYZETELEMZÉS

A TÁRSADALMI KÖRNYEZET ÉS A CSALÁDOK JELLEMZÉSE

Az iskolában tanuló diákjaink többsége Érdről, a város egész területéről érkezik, de vannak más településről bejáró tanulóink is. Többségük problémás rendezetlen családi háttérrel rendelkezik. A teljes családok és a nagycsaládok mellett az egyedülálló szülők is megjelennek nemcsak válás hanem egyik szülő halála miatt. Jellemzően új kapcsolatot, kapcsolatokat kötnek ezen szülők így sok a nevelő apuka, anyuka is.

Iskolánk a város szélén található, amely viszonylag zártabb rész. A környék drog által kevésbé fertőzött terület, sem a szülők, sem a diákok részéről nem tapasztaltunk ezzel kapcsolatos kirívóan negatív magatartást.

Számos család, otthoni környezet nem alakítja ki kellő mértékben a gyermekekben a szükséges viselkedést, az iskolai egészségnevelésnek részben ezeket kell tehát pótolnia. Illetve az otthoni káros mintát, példát megpróbálni ellensúlyozni.

A DIÁKOKKAL KAPCSOLATOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

Tanulóink nagyon eltérő családi környezetből érkeznek iskolánkba.

Többségében olyan családi környezetből jönnek ahol a gyermekek minimális mértékben kapják meg az ellátást. A szülők sok esetben munkanélküliek jórészt a családi pótlékból illetve a különféle segélyekből élnek. Életmódjuk rendszertelen nem kifejezetten egészségcentrikus. Lakáskörülményeik komfort nélküli rossz állapotú házak, kezdetleges fűtéssel. Kevésbé problémás családok is vannak

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

azért, de döntően az előbbi minta jellemző. Egyre növekvő mértékben tapasztalunk súlyosabb magatartási problémát, illetve főleg a fiúk körében agresszivitást. Nehéz megoldást találni ezen problémákra hiszen ezen kérdésekben a családra csak kis mértékben, vagy egyáltalán nem számíthatunk. Ha saját módszereink nem vezetnek eredményre a társ szervezetek segítségét kérjük (pl. Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó stb).

Fontos megemlíteni, hogy az iskolánkban tanuló diákok alapproblémájához (értelmi fogyatékoság) gyakran társulnak egyéb szervi problémák, betegségek : epilepszia, szív és érrendszeri, keringési zavarok, valamint másodlagos fogyatékoságok hallás probléma, illetve hyperaktivitás, pszichiátriai kezelést igénylő betegségek.

Iskolánk tanulói sajátos nevelési igényűek így a megváltozott intellektuális képességeik miatt óvatosságra van szükség az egészségre vonatkozó ismeretek kiválasztásában, ezeket a diákok számára megragadható formába kell önteni, s a belátás korlátozott lehetőségei miatt szokások kialakítása útján kell kompenzálni.

A HUMÁNERŐFORRÁS JELLEMZŐI

Az iskolában tanító pedagógusok a főiskola elvégzése során iskolaegészségtan illetve pszichológia vizsgát tettek. Az iskolánkban dolgozó gyógypedagógusok közül 3 pszichopedagógus képesítéssel rendelkezik. Iskolánkba rendszeresek a belső továbbképzések ahol a kollégák külső előadó segítségével mélyíthetik el tudásukat például a kábítószerrel kapcsolatosan. Munkánk nagy türelmet kíván, fontosnak tartjuk, hogy lelki egészségünk megőrzése érdekében mentálhigiénés tréningen vegyünk részt kollektívan legalább évente egyszer.

Az egészségnevelési témakörök feldolgozásakor különféle módszereket alkalmazunk:

A témától függően rendezünk kerekasztal-vitát, tartunk magyarázó jellegű előadást, elbeszélést. A megfigyelés, mint módszer hangsúlyos szerepet kap. Ügyelünk arra, hogy a megfigyelések a korábbi ismeretekből induljanak ki, hogy a különböző forrásokból szerzett ismeretanyagot is bekapcsolják, integrálják, fejlesszék a tanulók gondolkodását, s a valóság megfigyelése legyen az elsődleges ismeretszerzési forrás.

Az ötletek szabad áramoltatása, vagyis ötletbörze előnye, hogy megtanít az elhangzottak szakszerű értékelésére, ösztönzi a tanulókat a sokszínű gondolkodásra, a sokféle megoldás keresésére.

A szerepjáték lehetőséget kínál a problémás élethelyzetek megjelenítésére. Előnye, hogy segít a tanulóknak az önmegismerésben, felfedezhetik érzéseiket, belső gondolatvilágukat, cselekedeteik, tetteik mozgatórugóit.

A felsorolt módszerek jól mutatják a tanár irányító, értékközvetítő szerepét. A megfelelő ismereteket a pedagógusnak kell közvetítenie, de a pozitív beállítódásoknak, magatartásformáknak, helyes szokások kialakításának be kell épülnie a tanulók életstílusába.

SEGÍTŐ KAPCSOLATOK

Intézményen kívüli segítők

Szervezet neve	Milyen témában segíthet?
Gyermekjóléti Szolgálat	Jelzett eseteknél felveszi a kapcsolatot a családdal.
Egységes Pedagógiai Szakszolgálat	vizsgálat, esetmegbeszélések
Családsegítő Szolgálat	Jelzett eseteknél felveszi a kapcsolatot a családdal.
Gyámhivatal	
Anya – gyermek Szállás	Együttműködés problémás esetekben

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Polgármesteri Hivatal Humánpolitikai Iroda	
---	--

A prevenciós tevékenység külső segítői

Érd Városi Rendőrkapitányság	Alsó tagozaton balesetmegelőzési program, felső tagozaton drogprevenció (D.A.D.A. program)
------------------------------	--

Intézményen belüli segítők

Foglalkozás	Milyen témában segíthet?
iskolaorvos	Kötelező szűrések, védőoltások
védőnő	Szűrések, felvilágosító foglalkozások
Iskolai gyermekvédelmi felelős	Jelzett esetekben a segítő intézményekkel kapcsolatfelvétel, nyilvántartás készítése
fejlesztőpedagógus	Tanulói képességvizsgálatok, egyéni fejlesztés, gyógytestnevelés

A prevenciós tevékenység belső segítői

Alsós és felsős osztályfőnökök	Egészséges életmódra nevelés, pozitív minták közvetítése, 7. és 8. osztályban osztályfőnöki órákon a drogprevenció, mint kötelező témakör feldolgozása, részvétel a D.A.D.A. programban
--------------------------------	---

ÁLLAPOTFELMÉRÉS

Közegészségügyi feladatok

Területek	Megállapítások
Közétkeztetés	Az ebédlő 50 gyermek befogadására alkalmas és biztosítja tanulóink számára a kultúrált étkezési lehetőséget. HACCP rendszerben működő tálalókonyhánk van.
Iskolaorvosi ellátás	Iskolaorvosunk, védőnőnk évente egyszer végzi el az alábbi szűrővizsgálatokat: pszichomotoros fejlődés, érzékszervi működés, mozgásszervek működésének ellenőrzése, golyvaszűrés, vérnyomásmérés. A vizsgálatok minden . osztályfokon megtörténnek. Az adatokat a tanulók iskolai törzslapján rögzítik.
Balesetmegelőzés, munkavédelem	A tanév elején minden osztályfőnök ismerteti az iskolában érvényes balesetvédelmi előírásokat. A pedagógusok minden évben kötelező orvosi ellenőrzésen vesznek részt.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Iskolai állapotfelmérés

Személyi tisztaság és egészséges öltözködés

Terület	Megállapítások
Személyi tisztaság és egészséges öltözködés	Az alsó tagozaton környezetismeret órán, valamint életvitel és gyakorlati ismeretek órán a felső tagozaton osztályfőnöki és természetismeret órán valamint az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy keretében foglalkozunk a témával.

Testnevelésre vonatkozó állapotfelmérés

Területek	Megállapítások
Testnevelés	- 1-8. évfolyamon: 5 óra/hét - A sportkör órái valamint a napközis mozgásnevelő foglalkozások egészítik ki a testnevelésórákat. Indokolt esetben gyógytestnevelés, illetve (pályázati eredménytől függően) lovasterápia egészíti ki a célzott mozgásnevelést
Testi fejlődés mérési eredményei	Antropometriai mérések. Az eredményeket az iskola- és sportorvos tartja számon.
A tanulók mozgásfejlődésével, állóképességével kapcsolatos módszerek	A kondicionális és koordinációs képességek folyamatos ellenőrzése.
Mérés helye (osztály, csoport, tagozat)	Mindenhol.

A gyermek és ifjúságvédelem adatai

Hátrányos helyzetű tanulók száma	Alsó tagozat: Felső tagozat:
Iskolán belül működő prevenciós csoportok	Problémás esetekben egyéni fejlesztés és pszichoterápia az alsó tagozaton. Felső tagozaton felzárkóztatás, tanulószoba, szakkörök.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A fejlesztőpedagógia adatai

Területek	Megállapítások
Egyéni fejlesztésben részesül	35 fő
Fejlesztendő területek	Alapkészségek fejlesztése (olvasás, helyesírás, számolás), diszlexia redukáció, beszédértés és szókincsfejlesztés
Ismeretszint felmérés	Diszlexia, diszkalkulia, diszgráfia, szókincs-vizsgáló tesztek alapján. Általános probléma a rövididejű auditív memória gyengesége, az aktív és passzív szókincs hiányosságai és az auditív, vizuális soralkotási-sorrendiségi (szeriális) illetve tagolási gyengeség.

A prevenciós munka érintettjeivel kapcsolatos megállapítások

Érintettek	Megállapítások
Szülők	Tanulóink többségénél rendezetlen családi háttérrel találkozunk. Káros szülői magatartásként elsősorban a dohányzás valamint egyes esetekben az alkoholfogyasztás jelenik meg. Előfordul a bűnözés is.
Diákok	Iskolánkban megjelenik a deviáns viselkedési forma. Találkozunk a tolerancia hiányával, agresszivitással, trágár beszéddel, tiszteletlenek a nevelőkkel.
Pedagógusok prevenciós munkája	Iskolánk dolgozói folyamatosan figyelemmel kísérik a prevenciós munkához megjelenő kiadványokat valamint részt vesznek tanfolyamokon, továbbképzéseken. Tanóráikon alkalmazott módszerek: figyelemfelhívás, beszélgetés, önértékelés, szituációs játék, kérdőív, vita, filmvetítés, meghívott előadó meghallgatása. A felső tagozat prevenciós munkáját a D.A.D.A. program is segíti. Kiemelten fontosnak tartjuk a pozitív tanári példamutatást.

CÉLMEGFOGALMAZÁS

Az iskolai egészségnevelés célja, hogy az élet minden területén már gyermekkorban kialakítsa, illetve folyamatosan erősítse a saját szellemi, fizikai állapotáért felelősséget vállaló, tudatos életvitelre berendezkedő magatartást. Az egészségnevelés során a tanulót olyan gyakorlati tudáshoz és képességekhez kell segíteni, amelyek használatával saját egészségének megőrzésén túl egy biztos és egészséges külső világ megteremtését célzó értelmes döntéseket tud hozni.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

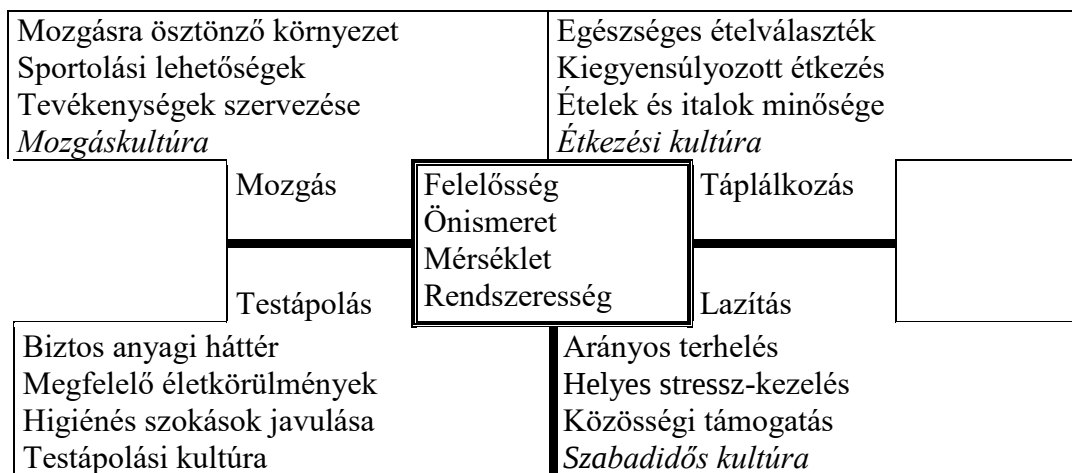
Iskolai egészségnevelő program

A program elkészítésénél irányadónak tekintjük az Ottawai Charta, az Egészség Évtizedének Nemzeti Programja és a Johan Béla egészségnevelő program iskolai korosztályra is vonatkozó célkitűzéseit.

Az egészséges és produktív felnőtt életre való felkészítésnek az élet minden területét fel kell ölelnie:

- egészséges táplálkozás,
- egészségtudatos testápolási szokások,
- rendszeres testmozgás,
- lelki egészség, harmonikus életvitel,
- függőségre vezető szokások (cigaretta, alkohol, drog) kerülése,
- emberi kapcsolatok ápolása (konfliktuskezelés és kommunikáció),
- átgondolt szexuális magatartás,
- családi életre nevelés,
- szándékos és véletlen balesetek megelőzése.

Az egészséges életmód legfontosabb elemei:

Az iskolai egészségfejlesztés eredményességében és a tanulók egészségtudatának megszilárdításában fontos szerepet játszik:

- az iskolai és iskolán kívüli nevelés,
- a prevenció,
- a pozitív énkép kialakítása,
- az egészséges életstílus-modell megteremtése,
- hatékony kommunikáció (empátia, tolerancia),
- az „élni tudás” elvének érvényesítése,
- konfliktuskezelési illetve tanulás-módszertani ismeretek megléte,
- felnőttek példamutatása,
- kortárs oktatók bevonása.

Az iskolai egészségfejlesztés történhet:

- osztályfőnöki, környezetismeret, természetismeret, életvitel és gyakorlati ismeretek, testnevelés órán,
- alkalmi esemény (sportnap, egészségnap, stb.),
- önfejlesztő tréningek,
- kiscsoportos megbeszélések,
- rendszeresen ismétlődő foglalkozás vagy verseny,
- sportkör, szakkör, klubfoglalkozás,

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- egyéb lehetőségek (előadás, bemutató, filmvetítés) keretei között.

Az egészségfejlesztés folyamatának lépcsői

Alsó tagozat (6-10 éves korig)

Az önellátással kapcsolatos aktuális feladatok osztályfőnöki, testnevelés, környezetismeret órán:

- évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés,
- rendszeres és alapos tisztálkodás,
- egészséges és kultúrált étkezés.

A testi felépítés megerősítése testnevelés órán, edzésen:

- kielégítő alvás és fizikai aktivitás szerepe,
- az egészséges test fontosságának felismerése,
- a testi készenlét elemeinek megtanítása (bemelegítés).

Családi életre nevelés osztályfőnöki és környezetismeret órán:

- empátikus készségek fejlesztése,
- toleranciára nevelés.

Felső tagozat (11-14 éves korig)

A kultúrált külső megjelenés összetevőinek tisztázása osztályfőnöki órán:

- helyes testápolás,
- az egészséges táplálkozás szerepe a serdülőkorban.

A testi átalakulásra való felkészülés osztályfőnöki, természetismeret, testnevelésórán

- ritmus és mozgáskultúra fejlesztése,
- fizikai állóképesség, erőnlét továbbfejlesztése,
- szexuális érés okozta változások tudatosítása.

Segítségnyújtási képességek fejlesztése osztályfőnöki és természetismeret órán:

- elsősegélynyújtáshoz szükséges ismeretek elsajátítása,
- egyszerűbb betegségek felismerése,
- önismereti feladatok.

Tanórán kívüli egészségnevelő módszerek alkalmazása

- játéklehetőségek, fejlesztő eszközök biztosítása,
- az érzékszervek működésének finomítása,
- lazítási technikák gyakoroltatása,
- a helyes légzéstechnika megtanítása,
- kondicionáló eszközökkel és tevékenységekkel való megismerkedés,
- mozgáskoordinációs képességek javítása,
- életvezetési modellek gyűjtése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az egészséges életmódra irányuló kiegészítő tanulói tevékenységek

- felkészülés és előadás az egészséges életmódra nevelés egyes témaköreiben,
- az egészségfejlesztéshez – drogprevencióhoz kapcsolódó témák és szaktárgyak összekapcsolása,
- plakátok és versenyfeladatok készítése iskolai rendezvényekhez, vetélkedőkhöz,
- diákműsorok készítése, újságcikkek írása.

Az egészségnevelő munka célja

Éves célok:

- A gyermek ismerje meg önmagát, testének működését, tudja azt, hogy az egészség érték.
- Tanulóink legyenek tisztában az életkoruknak megfelelő egészséges életmód kritériumaival (elegendő alvás, pihenés, mentálhigiénés ismeretek, egészséges étrend, mozgás fontossága).
- Az egészségre ártalmas szokások és környezeti hatások megismertetése, drogprevenció különös tekintettel a serdülő korosztálynál.
- Diákjaink legyenek toleránsak, segítőkészek .

Középtávú célok:

- Tanulóinkban alakuljon ki az egészséges életmód iránti igény és használjanak fel minden korábban megszerzett ismeretet, hogy egészségüket megőrizték.
- Tudatosan válasszák a helyes életvezetés elemeit, felismerjék az egészségkárosító tényezőket.
- A mindennapos testedzés megvalósítása és a mozgás szeretetének kialakítása fontos feladatunk.
- Diákjaink legyenek tisztában az egészségre ártalmas anyagok (drog, alkohol, dohányzás, stb.) szervezetükre gyakorolt károsító hatásaival. Ismerjék a megelőzés formáit, lehetőségeit illetve a segítő intézményeket, szervezeteket.

Hosszú távú célok:

- Tanulóink testileg és lelkileg olyan személyiséggé váljanak, akik harmóniában élnek magukkal és a környezetükkel.
- Diákjaink szemléletében és életvitelében megvalósuljon az „ép testben ép lélek” elv.
- Céljaink megvalósulásával felnőjön egy önmaga és környezete iránt igényes, testileg és lelkileg egészséges nemzedék.
- Az egészségre ártalmas hatások és anyagok nagymértékű visszaszorítása.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI TEVÉKENYSÉG SZÍNTEREI ÉS MÓDSZEREI

Tanórai tevékenységek, módszerek

Alsó tagozat:

Évfolyam	Tanóra megnevezése	Tartalom	Módszer
1.	Környezetismeret, magyar, testnevelés, életvitel és gyakorlati ismeretek	Testápolás, helyes táplálkozás, öltözködés, napirend, mozgás	Beszélgetés, szemléltetés, játék
2.	Környezetismeret, magyar, életvitel és gyakorlati ismeretek testnevelés	Egészséges táplálkozás, tisztálkodás, helyes testtartás	Cselekedtetés, beszélgetés, szemléltetés, játék
3.	Környezetismeret, magyar, testnevelés, életvitel és gyakorlati ismeretek	Az emberi test megismerése, egészségünk védelme, helyes napirend, étkezési szokások, viselkedéskultúra	Megfigyelés, beszélgetés, osztályra szabott házirend
4.	Környezetismeret, magyar, testnevelés, életvitel és gyakorlati ismeretek	Erkölcsei normák kialakítása, egészséges életmód, mozgás fontossága, káros szenvedélyek megelőzése	Megfigyelés, beszélgetés, cselekedtetés, szemléltetés

Felső tagozat

Évfolyam	Tanóra megnevezése	Tartalom	Módszer
5.-6.	Környezetismeret, természetismeret, életvitel és gyakorlati ismeretek, testnevelés	Az emberi szervezet, étkezés, környezeti hatások, helyes légzés testtartás, higiénia	Frontális és önálló munka, beszélgetés, magyarázat, bemutatás
7.-8.	Természetismeret, életvitel és gyakorlati ismeretek, testnevelés,	Étkezési szokások, az emberi szervezet, egészségmegőrzés, testi és lelki egészség, drogrevenió, napirend és szabadidő, tisztálkodó és tisztítószerek, egészséges életmód	Frontális, problémafelvetés, bemutatás, tanári előadás, filmfeldolgozás

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Osztályfőnökök által tartott foglalkozások

Évfolyam	Tartalom	Módszer
Osztályfőnöki óra 5-8. Osztály	A kerettanterv által előírt évfolyamonkénti 10 óra egészségnevelés, 7.-8. osztályban drogreprevenció, részvétel a D.A.D.A. programban	Témafelvetés, beszélgetés, filmfeldolgozás, külső előadó hívása

Testi nevelés

Területek	Szinterei, formái, tevékenységei	Felelős
1.-4. Évfolyam	Tornaterem, sportudvar, sportverseny, testnevelési órák, játékos egészségfejlesztő testmozgás (lsd. 1.13 fejezet)	Testnevelő tanárok, edzők, osztálytanítók, napközis nevelők
5.-8. Évfolyam	Tornaterem, sportudvar, versenyek, testnevelési órák, játékos egészségfejlesztő testmozgás (lsd. 1.13 fejezet)	Testnevelő tanárok, edzők, tanárok, napközis nevelők
A tanulók mozgásfejlesztésével, állóképességével kapcsolatos mérések	Tornaterem, sportudvar	Testnevelő tanárok, edzők

Tanórán kívüli tevékenységek

Évfolyam	Tartalom	Módszer
Napközi 1-8. osztály	Szabadidős tevékenység, sport, játék	Megbeszélés, szabályok ismertetése

A közegészségügyi szabályok, feltételek biztosítása és betartatása az intézményvezetés feladata. Az oktatási-nevelési tevékenység közegészségügyi normáinak betartása (tanulók terhelése, szabadidőigény figyelembevétele, szabadidő-eltöltés módszerei, iskolai helyiségek rendje, stb.) pedig minden pedagógus feladata.

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az ellenőrzés, értékelés a célkitűzés megvalósításának felülvizsgálatát jelenti. Célszerű a programot legalább évenként értékelni, a megvalósítás arányát is vizsgálni. Az értékelés eredménye információt ad a programról, követhetővé válik, mit lehetett megvalósítani, melyek voltak a sikeres tevékenységek. Ezek alapján módosítható a célkitűzés. Célszerű újabb állapotfelmérést végezni, majd a fenti információk alapján intézkedési tervet készíteni a következő évek egészségnevelési munkájához. Az ellenőrzés a főigazgatók irányításával a tantestület bevonásával történik.

2.5 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, természetismeret/biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg. Az egészséges héten projekt formában az iskola védőnő vezetésével.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

A tanulók megismertetése a vészhelyzetekkel, s a segítségnyújtás módjaival. A hatékony segítségkérés megtanítása, mely esetekben kihez kell fordulni. Kitől hogyan kell segítséget kérni. Fontos a sürgősségi szemlélet kialakítása, a baleset valamint a hirtelen bekövetkező egészségkárosodás alapszintű ellátásának elsajátítása. A felelősségteljes és szabálykövető magatartás kialakulásának megalapozása. A testi, lelki, szociális egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés, az egészséges életvezetésre való felkészítés.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

Elmélet:

- Vészhelyzet, sürgősségi- sürgős állapotok definíciója
- A sürgősségi betegellátás rendszere
- Baleseti mechanizmusok
- A sebzések fajtái, a sebellátás alapjai
- Mentőhívás
- A fájdalomcsillapítás alapjai
- A recept nélkül kapható gyógyszerek az elsősegélynyújtásban

Gyakorlat:

- Keringési paraméterek vizsgálata: pulzustapintás, pulzus megítélése, vérnyomásmérés
- Légzési paraméterek vizsgálata: mellkas-vizsgálat, légzés megítélése
- A vérzéscsillapítás módszerei
- Sebellátás;
- Égések, fagyások helyszíni ellátása
- Fektetési módok: stabil oldalfekvés technikája

2.6 A bűn- és áldozattá válás megelőzési program

A bűn- és áldozattá válás megelőzési programhoz kapcsolódó oktatás célja:

- a fiatalkori bűnözés megelőzése és visszaszorítása
- a közösségi életet pozitívan befolyásoló magatartásformák kialakítása és alkalmazása
- a fiatalok negatív énképének megváltoztatása
- személyiségfejlesztés és stabilizálás
- általános tudásszint növelése

A bűn- és áldozattá válás megelőzési program tartalmi elemei

Bizonyos tényezők védenek a legkülönbözőbb serdülőkori zavarok, a fiatalkori bűnözés és az áldozattá válás kialakulásával szemben.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A védő tényezők közül a legfontosabbak:

- a jó önértékelés (a tanulónak legyen jó véleménye magáról, büszke legyen teljesítményére)
- meggyőződés a pozitív célok és azok elérése iránt
- biztonságos és támogató személyes kapcsolatrendszer (szülők, tanárok, diáktársak)
- felelősségteljes feladatteljesítés a családban, az iskolában és a gyakorlati képzőhelyeken
- prevenciós tevékenységrendszerek

Segítő kapcsolatok:

- szülők, iskolaorvos, védőnő, pszichológus
- drogambulancia, ÁNTSZ
- pszichiátriai osztály, Gyermekjóléti Szolgálat
- Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, Rendőrség
- Periféria Egyesület (Áldozatsegítő program)

- a szabadidő értelmes eltöltése, a rendszeres testmozgás, drogprevenciós foglalkozások

A bűn- és áldozattá válás megelőzési program módszertani elemei

- interjúk, felmérések készítése a diákokkal
- oktató- és ismeretterjesztő filmek
- iskolai könyvtár használata
- SWOT analízis
- Survey teszt
- ötletbörze
- interaktív játékok
- adott témával kapcsolatos kiállítások megtekintése

A bűn- és áldozattá válás megelőzési program szinterei iskolánkban

Tanórai tevékenységek a bűn- és áldozattá válás megelőzésére

A bűn- és áldozattá válással kapcsolatos ismeretek nem külön tantárgyként szerepelnek, hanem beépülnek az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba.

Például:

- **az osztályfőnöki órák** valamennyi témaköréhez kapcsolható
- **testnevelés órákon** a rendszeres testmozgás iránti igény felkeltése, az agresszív viselkedés visszaszorítása, csapatszellem kialakítása
- **természetismeret órákon** az egészséges életmód iránti igény felkeltése, a káros hatóanyag tartalmú szerek hatásmechanizmusának ismertetése drogmegelőzés céljából
- életvitel és gyakorlati ismeretek **órákon**,
 - az országos és ágazati szabványok megismerése
 - a termékfelelősség jogi hátterének megismertetése
 - sikerélményhez juttatás a feladatmegoldások során.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Valamennyi tanórai foglalkozáson kiemelkedő jelentőségű a rugalmas és problémamegoldó gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Tanórán kívüli tevékenységek a bűn- és áldozattá válás megelőzésére

- iskolai sportkör, szakkörök, sportversenyek
- iskolai könyvtár
- tanulmányi versenyek, kulturális versenyek
- osztálykirándulások, természetjárás, túrázás

2.7 *Fogyasztóvédelem*

A fejlett társadalmakban a gazdaság a fogyasztási igények (többnyire mesterséges) generálásával a számára profitot hozó termelés növekedését kívánja biztosítani. A vállalkozások gazdagodása érdekében gerjesztett mértéktelen fogyasztás miatt több ponton láthatóan megbillent a természet egyensúlya. A további romlás megállításában fontos feladat hárul az aktív környezet- és egészségvédelemre. Az ügyes reklámfogásoknak kiszolgáltatott fogyasztók valós, hosszú távon érvényes érdekei nem a gazdaság, hanem a környezet- és egészségvédelem érdekeivel esnek egybe. Környezetünk és egészségünk megvédése csak a tudatos és önmérséklő fogyasztói magatartás kialakításával lehetséges. A tudatos fogyasztói magatartás alapja a fogyasztáshoz kapcsolódó folyamatok és jogok legalaposabb ismerete.

Az ENSZ Fogyasztói Érdekvédelmi Alapokmánya szerint a fogyasztónak joga van:

- **az alapvető szükségletekhez** (olyan fogyasztási cikkekhez, amelyek a túlélést biztosítják),
- **a biztonsághoz** (az életre és egészségre veszélyes árucikkek és szolgáltatások elleni védelem joga),
- **a tájékoztatáshoz** (a tisztességtelen és félrevezető hirdetés elleni védelemhez való jog),
- **a választáshoz** (versenyképes fogyasztási cikkekhez való jog, a megfelelő minőség biztosításával),
- **a képviselőhöz** (a fogyasztói érdekek érvényesítéséhez való jog a kormányzati-politikai tervezésben),
- **a kártérítéshez** (rossz minőségű fogyasztási cikkek, szolgáltatások ellentételezéséhez való jog),
- **fogyasztói oktatáshoz** (tájékozott fogyasztóvá váláshoz szükséges tudás megszerzéséhez való jog),
- **az egészséges környezethez** (méltóságot biztosító, félelem- és veszélymentes környezethez való jog).

A környezet- és egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó fogyasztóvédelem célja szó szerint a fogyasztó védelme. „Védeni kell ugyanis a fogyasztókat azoktól, akik megsértik a jogaikat; akik a fogyasztóra, a felhasználóra, annak életére, egészségére veszélyes termékeket hoznak forgalomba; akik a kereskedelem szabályait megkerülve kívánnak a piacon érvényesülni. Védeni szükséges továbbá a fogyasztót mindazon marketing- és reklámfogásoktól, amelyek lényeges társadalmi vagy egészségvédelmi érdekeket hagynak figyelmen kívül. De védelemre szorul a fogyasztó saját tájékoztatatlanságától, a kellő információk hiányában hozott döntésektől, ezek következményeitől is. A fogyasztóvédelem intézményrendszerének lényeges feladata a fogyasztókat sajnálatosan ért

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

joghátrányból keletkezett érdeksérelem kiküszöbölése, a fogyasztói jogok érvényesítése, kikényszerítése, és nem utolsósorban a szükséges szankcionálás is”. Tehát a hazai fogyasztóvédelem jelenlegi fő céljait a következőkben foglalhatjuk össze:

- a fogyasztó életének, egészségének és biztonságának megvédése,
- a fogyasztó vagyoni érdekeinek védelme,
- a fogyasztó megfelelő tájékoztatása, oktatása,
- a fogyasztói jogok hatékony érvényesítése.

A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos iskolai nevelés **célja**, hogy felhívja a tanulók figyelmét a fogyasztás visszáságaira, a fogyasztóvédelem törekvéseire, és segítse a tudatos fogyasztói magatartás kialakítását.

A tudatos fogyasztói magatartás kialakítása érdekében már kisiskolás kortól – osztályfőnöki órán, szakórákon, iskolai kiránduláson, erdei iskolában, szabadidős rendezvényeken stb. – hangsúlyosan foglalkozni kell a média hatásával, a reklámok szerepével az élelmiszerek és tisztálkodási szerek közötti választások esetében. Minél korábban mutassuk be a tanulóknak a reklámok hatásmechanizmusát: Kinek és miről szól a reklám, kik szerepelnek benne, mi az üzenete, milyen eszközöket használ a megnyeréshez, illetve hol és miben rejlik a csapda? Mi a fogyasztás valódi (ökológiai, szociológiai) ára?

9-10 éves korban már azt is tudatosítani lehet, „mennyiben befolyásolják az érzelmek, a családi kapcsolatok és az egyéni értékek” az egészségügyi információk meghallgatását, az egyes fogyasztási termékek, szolgáltatások kiválasztását.

Osztályfőnöki, technika, háztartástan, testnevelés, fizika és kémia órán meg kell ismerkedni azokkal a biztonsági előírásokkal, amelyekre minden elektromos eszköz, kémia szert tartalmazó termék, gyógyszer vásárlása esetén tekintettel kell lenni. Fel kell hívni a figyelmet az érték-ár arányra, a termékek minőség és felhasználhatóság szerinti szavatossági idejére.

2.8 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösség olyan emberi együttélés, amelyet a közös érdek, közös cél, közös értékrend és közös tudat tart össze: Fontos, az együttes élmény ereje, a közös szokások révén kialakult elvárások lesznek a szabályozók. Tehát: a nevelés szempontjából közösségnek nevezzük az autonóm egyének szerveződését. Mivel a közösség egyénekből áll, az igazi közösség a fejlődés keretét biztosítja, miközben tagjai fejlődésével a közösség is fejlődik. A társas viselkedés egyéni tanulási színtere a csoport, a közösség: család, iskola, egyház, baráti kör, sportkör, művészeti csoport, különböző egyesületek. Az igazi nevelőközösség a legegységesebb emberi, kulturális, vallási, nemzeti és szociális értékek hordozója, közvetítője. Messzemenően figyelembe veszi a közösség tagjának egyéni sajátosságait.

Célja: A közösség segítése az egyén fejlődését, képességeinek kibontakozását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

A közösségi nevelés területei:

- a család,
- az iskola,
- az iskolán kívüli közösségek.

Az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- tanórák,
- tanórán kívüli, felnőttek által szervezett iskolai foglalkozások (mint: napközi, kirándulások, ...)
- diákok által szervezett, tanórán kívüli iskolai foglalkozások (mint: diák-önkormányzati munka),

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- szabadidős tevékenység.

Nagyon fontos az oktatás és a szabadidős tevékenység gondosan megtervezett átgondolt munkamegosztása, amely az egymásra épülés teljes rendszerét jelenti. Az iskolai szabadidős tevékenység jó teret biztosít a közösségfejlesztő munkának.

a) A tanórán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

Az osztályközösséget: – a közösségi érdek,

- a közös cél,
- a közös értékrend,
- és a tudat tartja össze.

Az osztályközösség alapvető élet- és munkaközösség, kezdetben véletlenszerűen összeválogatott csoport. Legfontosabb cél valódi osztályközösség formálása, amely képes a közös cél érdekében közös értékrend elfogadására, és az iskola szervezett keretein belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni. Megvalósításához több év kitartó, türelmes munkájára van szükség. Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekedhetünk.

- a tanulás támogatása: (kölsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerkölcs erősítésével),
- a tanulók kezdeményezéseinek támogatása,
- közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvés bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével),
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önigazgató képességének fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása, a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés,
- olyan nevelőkollektíva kialakítása, megtartása, mely egységes nevelői eljárásaival és összehangolt követeléseivel az egyes osztályokat vezeti és tevékenységüket koordinálni tudja,
- a különböző változatos munkaformákkal (pl. differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősségérzés erősítése.

b) Tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

A tanórán kívüli foglalkozások már kötetlenebb tevékenységi formái és a közösen átélt kirándulások, túrák, napközis szabadfoglalkozások érdelemmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló területei:

Feladatok:

- nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére,
- átgondolt játéktervek és a tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését,
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatokhoz elengedhetetlenek,
- a sokoldalú és változatos foglalkozások (irodalmi, zenei, képzőművészeti, ...) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez,
- a séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet és a környezet iránti felelősség érzést.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

c) A diák-önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

A diákönkormányzatok a tanulók önrányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a pedagógusirányítóval együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket. A diákönkormányzat megalakítása nem kötelező, tagsági viszonya önkéntes, célirányos tevékenységéhez szervezettségre van szüksége. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Iskolánkban az IPR-hez szorosan kapcsolódva a közösségfejlesztés kiemelkedő színterei a diákönkormányzati szerv rendezvényei, szervezett társadalmi munkái és a közösségek közötti versenyek indítása, lebonyolítása.

Feladatok:

- olyan közös érdekeken alapuló közös, konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- a kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése,
- a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség is,
- a közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése,
- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

d) A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is. Ezeket a tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladatok:

- jó kapcsolatok kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel és e tevékenységet segítő külső szakemberekkel,
- olyan közösségek létrehozása, amelyek nemcsak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket,
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése,
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése az önfegyelem fejlesztése, a társak és foglalkozásvezetők elfogadása, az együttműködés elfogadása,
- a tevékenységformákat hassa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés,
- az egyes tevékenységformák tematikájának kidolgozását határozza meg az elsajátítandó ismeretek készség szintűvé alakítása mellett az életkor és rétegspecifikus jellemzők figyelembevételével és az egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési mód,
- a tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön,
- olyan erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést,
- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére és hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Mind a négy terület sajátos formát követel, mások az egyes területek feladatai, céljai, abban azonban megegyeznek, hogy valamennyien tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- a másság elfogadásához,
- az együttérző magatartás kialakításához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hogy megjelenésükkal, viselkedésükkal, beszédstílusukkal, társas kapcsolataikkal példaként járnak a diákok előtt.

Ezért az iskolában a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat a szülői munkaközösséggel és diákönkormányzattal egyeztetve határozta meg egyes pontjait (dőlt betűvel szedett) kötelező feladatként határozta meg az alkalmazotti közösség számára.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Alapevek	Célok	Feladatok	Eljárások	Eszközök
Tézisek, tényzerű megállapítások - Kijelentő mondatokban fogalmazva.	Mozgósító erejű, operacionalizált célok – felszólító mondatokban fogalmazva.	Konkrét feladatok, tennivalók, amelyek elvégzésével valóra válnak a célok. Mit kell tennünk?	Mit alkalmazunk?	Alkalmazott módszerek, eszközök. Felsorolás.
A közösségek biztosítanak terepet a növendékek önállóságának, öntevékenysége nek, önkormányzó képességének kibontakoztatásá hoz.	A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzés ét, empátiáját!	Az elemi és politikai szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.	A kortárs kapcsolatok megerősítésével, elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtásával. A diákönkormány zat érdemi működtetésével.	Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása.
Megalapozzuk a konstruktív életvezetés és egészséges életmód készségét.	A kommunikációs – és viselkedéskultúr a elsajátíttatásával alakítsuk ki a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét!	Tudatosítjuk a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítjük a pozitív szokásokat és a humánus magatartásmintá kat.	Az osztályfőnöki helyi tanterv megvalósításáva l és az ember – és társadalomisme ret, etika tantárgyi modul oktatásával.	Gazdag tevékenységepe rtoár kialakításával gyakorló terepet biztosítunk az életszerű tapasztalatok megszerzéséhez.
Reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány illetve pálya kiválasztását.	A középiskolai beiskolázásban a beiskolázottak arányát növeljük.			

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.9 *A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma az osztályfőnök feladatai*

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – a munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

2.10 Téma napok, témahetek, projektoktatás

A projektoktatás során egy összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma kerül feldolgozásra. A projekt módszer egy sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A feladat a probléma megválasztásán és megoldásán túl a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához kapcsolódik.

A végrehajtandó feladat sokszínűsége biztosítja a közös alkotáshoz való hozzájárulás sokféleségét. Minden külön módszertani erőfeszítés nélkül lehetővé teszi, hogy a résztvevők a korábbi élményeik, tapasztalataik, tehetségük és ambícióik szerint válasszanak részfeladatot.

A projekt módszer átlép a hagyományos oktatáson, az iskola hagyományos időkeretein, falain, élet közeli problémákból indít, és minden résztvevő mindenféle tapasztalataira épít.

A projekt módszer a tanulói tevékenységek tudatos tervezését igényli. A tervezés két fő szinten kell történjen: Az első az egész folyamatra vonatkozik, amely során meghatározott ismeretekhez és képességekhez kívánjuk eljuttatni a tanulókat. A másik szint az egyes projektek megtervezését jelenti, amelyhez a tanári motiváció és segítség tudatos jelenléte szükséges.

A végrehajtandó feladat sokszínűsége biztosítja a közös alkotáshoz való hozzájárulás sokféleségét. A feladatválasztás történhet osztályközösségi szinten, munkaközösségi szinten, több tanulócsoport bevonásával. A témaválasztás lehet tanulói, vagy pedagógus kezdeményezésére. Hagyományosan működő projektek:

Egészséges hét

Móra hét

Projekt napok: ünnepekhez kapcsolódóan (nemzeti, vallási)

2.11 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

2.11.1 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Ezen program keretében igyekszünk segítséget adni minden tanulónak, akinek a sajátos nevelési igényen túl egyéb „másodlagos „tünete is van. Például klasszikus részképességzavar dyslexia, dysgraphia, dyscalculia ami a tanuló magasabb osztályfokon való továbbhaladását, illetve kötelező tananyag elsajátítását gátolná.

Emellett e programban gondoznánk a magatartászavaros, hyperaktív tanulóinkat, illetve a szorongó beilleszkedési nehézséggel küzdő tanítványainkat.

Az első lépés a teljeskörű probléma feltárás, diagnosztika ennek alapján kidolgozott egyénre szabott fejlesztési terv szerint folytatható a munka.

Az alábbi területeken szükséges méréseket végezni:

1. Pontos és differenciált vizuális észlelés:
 - alak, forma, méret, szín pontos felfogása
 - Gestalt látás (összetartozó részek egészként való észlelése)
 - Alak-háttér észlelés
 - Adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése,
 - Vizuális információk téri rendezése
 - Vizuális információk sorbarendezése, szekventálása
2. A hallott auditív információk
 - pontos észlelése, megkülönböztetése
 - adott hangok kiemelése
 - adott hangok helyes egymásutániségének felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása.
3. Összerendezett koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgása.
4. A látott –hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása (keresztcsatornák együtműködése)
5. Rövid idejű vizuális- verbális memória
6. Szándékos figyelem, koncentráció
7. Számolási készségek megfelelő szintje

A program megvalósításának színterei:

- kötelező tanórai foglalkozások (differenciált oktatás)
- kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások (egyéni, kiscsoportos foglalkozás, reedukáció)
- nem kötelező (választható) tanórai foglalkozások (hypoterápia, állat asszisztált terápia, egyéb mozgásterápiák)
- egyéni foglalkozások

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

2.11.2 *A szociális hátrányok enyhítését és az integrációt
segítő tevékenység*

Nő a munkanélküli, illetve az egyre nehezebb körülmények között élő szülők által nevelt tanulók száma.

A nevelési program célja:

Segíteni azon tanulókat -beilleszkedését az iskolai környezetbe
-ismeretelsajátítását
-egyéni ütemű fejlődését

akik –szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek

*családi mikrokörnyezetéből adódóan hátrányos helyzetűek,

*csonka családban felnövő gyerekek

*munkanélküli szülők gyerekei

*áttelepült, beköltözött (új)tanulók

*tartós betegség miatt hátrányos helyzetűek

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

Felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése

Önismereti csoportok létrehozása

Drog- és bűnmegelőzési programok

Mentálhigiénés programok

Pályaorientációs tevékenység

Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon

Helyi támogatások megszerzésének ösztönzése

Motiválás arra, hogy a gyermek napközis ellátásban részesüljön

Kapcsolatfelvétel a szolgáltató intézményekkel,

A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása

Táborozási hozzájárulások

Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon

Együttműködés a gyámügyi hatóságokkal

Rendszeresen figyeljük a különböző pályázatokat, kihasználjuk a pályázati lehetőségeket, ezzel is segítve a rászoruló tanulóinkat.

Integrációt segítő tanórán kívüli programokat is szervezünk. Multikulturális tartalmak közvetítésével enyhítjük az előítéletességet. A mentori hálózat működtetése a tanulmányi eredményesség biztosításán túl az integrációt is segíti. Közvetlen kapcsolatot alakítottunk ki a civil szervezetekkel is.

2.11.3 *A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel
összefüggő és az integrációt segítő pedagógiai
tevékenység*

Felzárkóztatás, korrepetálás, tehetséggondozás

Pozitív személyiségjegyeket erősítő differenciált oktatás

Napközis ellátás biztosítása

Tankönyvtámogatás differenciáltsága

Szakkörök, továbbtanulásra való felkészítés, pályaorientáció, iskolai könyvtár széleskörű felhasználhatósága

Táborozási hozzájárulások pályázat útján

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Részvétel pályázatokon

Felvilágosító munka a szociális juttatások feltételeiről / szülői értekezlet, családlátogatás, fogadóóra/ Munkánk során támaszkodunk a pedagógiai szakszolgálatok tevékenységére.

Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, a helyi Vöröskereszttel, Egyházakkal, a fenntartó Önkormányzattal és a kisebbségi Önkormányzattal

Az iskolánkba beiskolázott gyermekek összetételében az utóbbi években jelentős változások történtek. A hátrányos helyzetből adódó, mentális retardációt mutató gyermekek fokozatos bekerülése intézményünkbe megemelkedett / szinte kizárólagossá vált/ , új rendellenességi típusok jelentek meg és ezek differenciáltabb gyógypedagógiai tevékenység megvalósítását sürgetik, melynek rendezése, szervezése oktatáspolitikai intézkedésekkel napjainkban megindult.

Rendszeresen figyeljük a különböző pályázatokat, kihasználjuk a pályázati lehetőségeket, ezzel is segítve a rászoruló tanulóinkat.

Integrációt segítő tanórán kívüli programokat is szervezünk. Multikulturális tartalmak közvetítésével enyhítjük az előítéletességet. A mentori hálózat működtetése a tanulmányi eredményesség biztosításán túl az integrációt is segíti. Közvetlen kapcsolatot alakítottunk ki a civil szervezetekkel is.

2.11.4 Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő - óvó intézkedést tegyen a rászorulóknak érdekében, őrkdjön a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életlehetőségei felett.

Feladatunk a tanulók életkori szakaszaihoz kötöten tér el, figyelve a kisiskoláskorúak igényeit.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai a kisiskolás korúaknál (6-12 életév):

- a tanulók elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) ellátása a családban;
- a tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása és testi épségének óvása a családon belül és a családon kívül;
- a tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül, az iskolafogászati rendeléseken, a szakorvosi ellátáson keresztül (szemészet, fülészet, ortopédia stb.) A segédeszközök igény szerinti hozzáférhetőségig;
- a tanuló intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása (ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás stb.) a tanuló igénye szerint;
- a család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások - pénzbeli és természetbeli - felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása, valamint tanácsadás a családellátó tevékenységhez;
- segítségnyújtás a kultúrált szabadidőtöltéshez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez;
- biztosítani a nyári tábort, üdülést - ehhez anyagi erőforrást keresni;
- gyors és hatékony intézkedést eszközölni a gyermeket veszélyeztető helyzetben;
- folyamatosan ellenőrizni a tanuló eredményeit, a rendszeres iskolába járást - szükség esetén eljárást kezdeményezni;

A serdülőkorú tanulók ellátásával kapcsolatban a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok az alábbi területeket érintik:

- a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését;
- milyen kortárs csoportban vesz részt, mennyire ellenőrzött a tevékenységük, szabad mozgásuk;
- használ-e a tanuló egészségre káros anyagokat, szereket, folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot;

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- folyamatos ellenőrzést, nyomonkövetést igényel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatal otthoni életformája, ellátása, pihenése;
- a rendszeres iskolába járás elérése, a tanulmányai befejezése, a pályaválasztás és eredményes beiskolázás érdekében;
- segélyekkel, támogatásokkal javítani a család, a tanuló szociális helyzetét, elemi szükségleteinek kielégítését;
- bekapcsolni az iskolai tevékenységbe, felzárkóztatásba, tehetséggondozásba, a sportköri munkába, az iskolán kívüli kortárscsoportok tevékenységébe;
- életkorának, fejlettségének megfelelő kulturális programokra mozgósítani, üdülést szervezni;
- folyamatos, őszinte érzelmi kötődést biztosítani, amelyben problémáit nyíltan feltárhatja;
- segítséget nyújtani a napközis étkezés igénybevételéhez, az egészségügyi ellátásokhoz, segédeszközök megszerzéséhez.

2.11.5 *Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatásával kapcsolatos feladatok (IPR bevezetésével, működtetésével összefüggő alapelvek, célok, feladatok, eszközök, eljárások)*

A tanulók megfelelő erőfeszítéssel olyan ismeretek és képességek birtokába juthatnak, amelyek lehetővé teszik, mostani és jövőbeni terveik valóra váltását.

Mindennapi munkánkban érvényesítjük az IPR szempontjait.

Az integráció feltételeként a jegyző előtt tett nyilatkozatok alapján felmérjük:

- a szülők iskolai végzettségét,
- hogy kiegészítő családi pótlékot kap-e a család gyermeke után,
- a nyilatkozattételhez személyes adatai kezeléséhez hozzájárul-e,
- igényt tart-e a képesség kibontakoztató, illetve integrációs felkészítés rendszerében való részvételre.

A felmérés összegzése után az iskola igazgatója mérlegeli a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet alapján a programokba még bevehető (az egyik kritériumnak meg nem felelő) tanulók létszámát és személyét.

Az IPR bevezetésével a fenti feladatok és célok a következő elemekkel kiemelten bővültek:

Célok:

- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek biztosítása.
- A tanulók iskolai sikerességének elősegítése, különös tekintettel a HHH tanulókra.
- A hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása.
- Nőjön az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Továbbra se legyen az intézményben a tankötelezettségi kor határa előtt az iskolarendszertől kikerülő diák.
- Nőjön a középfokú intézményekben továbbtanuló hátrányos helyzetű tanulók száma.
- A HHH tanulók rendszeres iskolába járásának elérése.
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- Iskola és a szülői ház kapcsolatának erősítése, kapcsolattartás dokumentálása.

Feladatok:

- Óvoda - iskola átmenet segítése, hogy a gyermekek iskolai beilleszkedése zökkenőmentes legyen.
- Partneri kapcsolatok működtetése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Kulcskompetenciákat fejlesztő programok.
- Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése.
- Szociális kompetenciák fejlesztése.
- Év eleji bemeneti mérések.
- Tanári együttműködés – hospitáció, esetmegbeszélés,
- Egyéni fejlesztési foglalkozások, - naplók, fejlesztési tervek.
- Háromhavonta kompetenciaalapú értékelés.
- Szülő és tanuló bevonása, tájékoztatása.
- Integrációt támogató módszertan alkalmazása.
- Szabadidős és továbbtanulást segítő programok.
- Multikulturális tartalmak megvalósítása.

Tudatosítjuk a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősítjük a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgáljuk a személyiség érését.

Az IPR-ből adódó célok elérését szolgáló eszközök és eljárások:

- Az óvodából az iskolába való átmenet segítése (Az iskolába való bekerülés előkészítése).

A helyi óvodában a problémák jelentkezésekor, illetve a beiskolázások kapcsán diagnosztikus vizsgálatokra kerül sor. Az óvoda helyi pedagógiai programjában határozza meg az iskola előkészítéssel kapcsolatos fejlesztési feladatokat, méréseket, értékeléseket.

Iskolánk az együttműködési megállapodás alapján különböző kommunikációs csatornák felhasználásával (óvodai szülői értekezlet, bemutató foglalkozások az iskolában, az óvónők tájékoztatása munkaértekezleten, stb.) a szülőknek (az óvodán keresztül is) felajánlja az iskola integrációs pedagógiai rendszere nyújtotta lehetőségeket (leendő 1. osztályos tanító rendszeres foglalkozással egybekötött látogatása a nagycsoportosoknál, iskolai nyílt nap, kulturális bemutató stb.).

Cél: az óvoda és iskolánk közötti – az iskolába való bekerülés előkészítését célzó – szakmai együttműködés, az óvodában elkezdődő folyamatos és tervszerű fejlesztő munka iskolánkban való folytatása.

A kapcsolattartás módja:

Az iskola leendő 1. osztályos tanítója óvodai foglalkozásokon vesz részt. Konzultál az óvónővel a várhatóan az iskolánkba kerülő gyermekekről, annak családjáról.

Az óvoda nagycsoportosai szüleikkel együtt részt vesznek az iskola rendhagyó óráin, rendezvényein, bemutató foglalkozásain. A kapcsolatot a leendő 1. osztályos tanító és a fejlesztő pedagógusok tartják a nagycsoporttal foglalkozó óvónővel.

Felelősök: leendő 1. osztályos tanító és az integrációs menedzserek. A team összegzi a megszerzett információkat. A rendelkezésre álló vizsgálati anyagok (Pl.: szakértői javaslat, stb.), tapasztalatok, illetve a szülő igénye alapján javaslatot tesz az integráló egyéni fejlesztési terv irányvonalára.

Felelős: osztályfőnök.

Heterogén osztályok kialakítása:

A fenti összegzés után, a team javaslata alapján az igazgató dönt az adott osztályok kialakításáról, a technikai feltételek biztosításáról.

Minden tanév kezdetén felülvizsgáljuk, korrigáljuk az integrációs programot és az osztályok összetételét.

Felelős: főigazgató.

- Az IPR-hez is kapcsolódóan, de általánosan is fejlesztendő a test és a lélek egységének fejlesztéséhez kapcsolódó területek erősítése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Mentálhigiénés programok:

- Szociális modul beépítése a tanórába és a tanórán kívüli foglalkozásokba.
- Interaktív foglalkozások keretén belül személyiségfejlesztéssel foglalkozunk.
- Minden évben hagyományosan egészséges hetet és sportdélutánokat rendezünk.
- A „mindennapos testnevelés” keretében biztosítjuk a diákok rendszeres testmozgását.
- Az iskolaorvos által kiszűrt tanulóink számára gyógytestnevelést szervezünk, könnyített testnevelésen vehetnek részt azok a tanulók, akiknek átmeneti egészségromlása van.

Felelős: Szaktanár, osztályfőnökök

- Az IPR-hez szorosan és konkrétan kapcsolódó tantárgyi és képességfejlesztő programok, területek és feladatok meghatározása.

Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek:

- Az önálló tanulást segítő felkészítés biztosítása.

A tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok:

- A programba kerülő tanulók képességeinek, viselkedésének, szociális helyzetének komplex elemzése a kiindulópont a tanító, a fejlesztő pedagógus és az adott szakvélemények alapján.
- Az első értékelő esetmegbeszélés után konkrét javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek a napi munka során a tanulóval kapcsolatban irányadók a tanítók, tanárok számára.
- Szükséges fejlesztő, differenciált tanulásszervezés tanórákon, tanulás-módszertani fejlesztés iránya, sikerélményt nyújtó tanórán kívüli foglalkozások felkínálása (művészeti oktatás), tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységek (délutáni nem kötelező tanórák, szakkörök).
- A folyamatos (3 havonkénti) értékelés során a kialakult foglalkozási rendszer – az újabb mérések, elemzések tapasztalatai alapján – korrigálásra kerül, a szülők kezdetől fogva követik, ismerik a gyermekre vonatkozó fejlesztési tervet, a felmerülő problémákat és a megoldási módokat.
- A tanuló értékelése szövegesen árnyalt, ösztönző jellegű legyen.

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése:

- Tantárgyi képességfejlesztő programok használata.
- Kompetencia-alapú oktatási programcsomag adaptálása.

/ <http://www.sulinovadatbank.hu/>

- Differenciált óravezetés alkalmazása.
- Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Egyéni fejlesztési terv készítése a szakértői bizottság véleménye, illetve első osztályban a Difer-mérés alapján.
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megszervezése.
- Részvétel ösztöndíjprogramokban

Felelősök: tanítók, tanárok, gyógypedagógusok

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok:

- 1-4. osztályban a Meixner-féle módszer alkalmazása.
- A magyar nyelv- és irodalom oktatást folyamatosan felváltja a szövegértés-szövegalkotás modul, melynek keretében integrálódik a két terület.
- Drámapedagógiai módszerek alkalmazása.
- Téma napok rendezése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- A tanulók szabad választása alapján az iskolában működő alapfokú művészetoktatásban való részvétel (hangszertanulás).

Felelősök: munkaközösség-vezetők

Szociális kompetenciák fejlesztését szolgáló programok:

- Közösségfejlesztő, közösségépítő programok az IPR fontos szinterei.
- Osztályközösségek (séták, kirándulások, klubdelutánok).
- Napközi otthon (szabadidős foglalkozások).
- Alsó és felső tagozatosok programjai (színház-, mozilátogatás, vetélkedő, sport- és kulturális rendezvények, rendhagyó órák, emlékezés napja, színházlátogatás, stb).
- Iskolai kirándulások.
- Projektnapok.
- Sportcsoportok foglalkozásai.
- Az iskola szakkörei, művészeti csoportjai és annak bemutatkozása.
- A tanulók szereplési lehetőségei:
- tanulmányi és művészeti versenyek,
- az iskolai és települési ünnepi megemlékezések (tanévnyitó, okt. 23., mikulás ünnepség, karácsonyi műsor, farsang, emlékezés a névadóra, - márc. 15, anyák napja, DÖK nap, ballagás, tanévzáró)
- Valamint a test és a lélek harmonikus fejlesztésének általános területeinél ismertetett mentálhigiénés programok.

Előítételek kezelését szolgáló programok:

- Szakmai könyv- és médiatár bővítése, az ismeretek alkalmazása.
- Előadások, képzések a témában.
- Multikulturális tananyagtartalmak közvetítése.

Felelősök: főigazgató, munkaközösség-vezető, osztályfőnökök.

A fentiekén túl az IPR-t segítő módszertani elemek:

- Az egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezési eljárások.
- Differenciáló óraszervezés, napközi otthonos foglalkozás.
- Egyéni fejlesztő foglalkozások (szakvélemény esetén).
- Tehetséggondozó foglalkozások.
- Tanórán kívüli differenciált foglalkozások.
- A kooperatív tanulásszervezés.
- A továbbképzéseken megismert módszerek folyamatos beépítése az oktatásszervezésbe.
- Házi bemutató foglalkozások kooperatív technikák alkalmazása a tanévben folyamatos.
- Beépül integráltan a tantárgyi rendszerbe a tánc és dráma témakör.
- A szabadon választható alapfokú művészeti oktatási formában hangszer-tanítása.
- Rendezvények, ünnepi műsorok, versmondó- és prózamondó versenyek alkalmával – az éves munkatervben rögzítetten – részt vesznek tanulóink.
- Városi, helyi kulturális programokon művészeti csoportjaink bemutatkoznak: énekkar, néptánc csoport.
- Karácsonyi műsorunkat, illetve tanév végén tartandó kulturális bemutatóinkat, kiállításainkat a szülők, hozzátartozók részére minden évben megrendezzük.

Felelősök: tanítók, tanárok, gyógypedagógusok.

A tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kiemelt szempont számunkra:

- Az IPR-hez szorosan kapcsolódóan az önálló tanulást segítő fejlesztés a tanulási motiváció erősítése fokozottan kiemelt feladat ebben a korosztályban.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- A tanulási folyamatban tanulóink értsék meg a követelmények lényegét, és ismerjék meg önmaguk teljesítményének értékét.
- Az egyenlő esélyű továbbtanulási feltételek biztosítása érdekében felvételi előkészítő foglalkozásokat szervezünk a 7.-8. osztályos tanulóink számára, különös tekintettel a hátrányos helyzetű diákokra.
- A szülők és a gyermekek számára továbbtanulással kapcsolatos tájékoztató előadásokat tartunk.
- Folyamatos a kapcsolattartásunk a középiskolákkal. Diákjaink számára biztosítjuk a nyílt napjaikon való részvételt. Rászoruló tanulóink számára biztosítjuk a pedagógus kíséretet ezekre a látogatásokra.
- Fontos feladatunk a megfelelő értékek kialakítása, meggyökereztetése, az IPR-rel kapcsolatosan a multikulturális tartalmak közvetítése. Erre az osztályfőnöki órák, drámaórák és egyéb szakórák és a tanórán kívüli foglalkozások adta lehetőségeket használjuk.

2.11.6 *A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység*

Iskolánk tanulói képesség strukturájuk szerint igen szórt képet mutatnak. A képességek kiegyenlítésének fontos színtere a habilitációs munka, melynek során a csökkent képességű tanulók differenciált felzárkóztatása, másrészt a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása folyik. A tehetség, iskolánk tanulói körét tekintve elsősorban a készségtárgyak körét érintő területeken súlypontosítottak, így pl. művészeti nevelés, sport területe, ahol tanulóink sikeresen beilleszkedhetnek.

Fontosak éppen ezért a versenyeken, a kulturális programokon való részvétel, tehetségünk, magunk megmutatása

Komplex tanulmányi versenyen való részvétel, eredményes helytállás biztosítása

- A kiemelkedő tehetségek számára egyéni foglalkozásokat, vagy két-három tanuló részére kiscsoportos foglalkozásokat szervezünk egy-egy tanulmányi versenyre való eredményes felkészítés érdekében.
- Az egyenlő esélyű továbbtanulási feltételek biztosítása érdekében felvételi előkészítő foglalkozásokat szervezünk a 7.-8. osztályos tanulóink számára, különös tekintettel a hátrányos helyzetű diákokra.

A szülők és a gyermekek számára továbbtanulással kapcsolatos tájékoztató előadásokat tartunk.

Folyamatos a kapcsolattartásunk a középiskolákkal. Diákjaink számára biztosítjuk a nyílt napjaikon való részvételt. Rászoruló tanulóink számára biztosítjuk a pedagógus kíséretet ezekre a látogatásokra.

2.12 *A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje*

Az intézményünkben diákönkormányzat működik, melynek tagjait az osztályközösségek delegálják osztályonként 1-1 főt. A diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti és koordinálja. A diákönkormányzat tagjai az üléseiken formálhatják véleményüket, melyet a diákönkormányzat elnöke vagy helyettese képvisel az intézményi döntési folyamataiban, ahol a jogait a hatályos jogszabályokban meghatározott módon gyakorolhatja.

2.13 *A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái*

Iskolánkban a szülők, tanulók, pedagógusok együttműködését az az alapelv határozza meg, hogy:

- Az iskola milyen módon és formában nyújthat segítséget a szülőnek gyermeke helyes nevelésében.
- A szülő milyen módon működhet közre, hogyan segítheti az iskolában folyó nevelőmunkát.
- A pedagógusok és a szakmai pedagógiai csoportok együttműködése hogyan tud minél hatékonyabb lenni.

Az iskola mint oktató-nevelő intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít és figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógusközösség koordinált, aktív együttműködése.

Ezen együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség.

Megvalósulási formái:

- kölsönös támogatás és a
- koordinált pedagógiai tevékenység.
- a kölsönös bizalom és tájékoztatás
- az őszinteség

Feltétele:

Eredménye: a családi és az iskolai nevelés egysége és ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

Az együttműködés formáit az előzetesen már vázolt pedagógiai feladatokra építettük, és az alábbi két témakör köré rendeztük:

A szülők részéről

A nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív résztvétel az iskolai rendezvényeken
- őszinte véleménynyilvánítást
- együttműködő magatartást
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldást
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését
- érdeklődő, segítő hozzáállást.

Iskolánk a tanulók helyes neveléséhez a következő tevékenységi formákat ajánlja.

- nyílt napok, nyílt órák szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról
- változatos témájú szakkörök indítása, ahol a tanuló gyakorolhatja a helyes viselkedési módokat.
- előre tervezett szülői értekezletek
- rendkívüli szülői értekezletek
- előadások szervezése (logopédus, nevelési tanácsadó, pszichológus, egészségügyi szakember meghívásával)
- pályaválasztási tanácsadás
- családlátogatás
- közös kirándulások

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- osztály- család közös hétvége, túrázással egybekötve

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- szülői munkahelyen üzemeltetés
- családi játékos vetélkedők
- közös rendezvények szervezése a szülők és a pedagógusok részvételével
- az alapítvány bevonása a nevelési problémák megoldásába

Nagy gondot fordítunk arra, hogy a szülői értekezleteken, fogadó órákon, nyílt napokon minél több HHH szülő vegyen részt.

Törekszünk a szociális kerekasztal kialakítására a helyi családsegítők, a védőnő, a CKÖ képviselőjének és az érintett szülőknek a bevonásával.

Szakmai és szakszolgálatokkal a Gyermekjóléti Központtal és a Családsegítő Szolgálattal, egyéb gyermekjóléti szolgáltatókkal tovább erősítjük a napi kapcsolatot, közösen tárjuk fel az igazolatlan hiányzások okait. Közösen teszünk kísérletet ezek csökkentésére.

A pedagógusok együttműködésének keretén belül kiemelt feladat az iskolába való bekerülés előkészítése:

- Szoros szakmai együttműködés folytatása az óvodával /módszerek, tapasztalatok cseréje/.
- Tanítóink részvétele az óvodanapokon, óvodapedagógusok részvétele az iskolai nyílt napon.
- Difer -mérés az óvodában, közös hospitálások megszervezése.

Középfokú oktatási intézményekkel való együttműködés keretei:

- Tanulók részvétele a középiskolák által szervezett nyílt napokon, pályaválasztási kiállításon, tanácsadáson.
- A leggyakoribb fogadó intézményekkel kölcsönös tájékoztatás, eredményközlés.

A Hóangyal Alapítvánnyal való együttműködésünk erősítése is fontos feladat:

- A legszorosabb partnerünk segíti tanulóinkat a szabadidő hasznos eltöltésében, kulturális programok, kirándulások, erdei iskolák támogatásával. Szociális hátrányaik enyhítését segíti (napi kiegészítés az étkeztetésükhöz, gyógyszervásárlás, segédeszközök vásárlása, stb.).
- Feladat a jó kapcsolat erősítése, további közös programok szervezése.

Fontosnak tartjuk olyan intézmények meglátogatását tapasztalat szerzés céljából, akik már sikeresen alkalmazzák az IPR programot.

Az IPR program beépítése alapján elvárhatók az alábbi eredmények, az iskola munkájának eredményessége a következőkkel bővül:

- Az iskolai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, amelyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az oktatási-nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak.
- Az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására, és együttnevelésére.
- Multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe.
- Az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.
- Az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.
- Nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Csökken az intézményben az iskolarendszerű oktatásból kikerülők száma.
- Csökken az iskolai hiányzások óraszáma.
- Csökken a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében a magántanulók száma.
- Nő a középfokú intézményekben továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Az intézményi önértékelés elkészül az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján.

2.14 A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata

2.14.1 A vizsgaszabályzat hatálya

A vizsgaszabályzat hatálybalépése a 2019/2020-as tanév végén megszervezendő vizsgáktól érvényes, és határozatlan időre szól.

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra*, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
 - különbözeti vizsgákra,
 - javítóvizsgákra
- vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira. A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- nevelőtestület engedélyező döntése alapján, ha a vonatkozó jogszabályokban meghatározott időnél többet mulasztott,

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Az osztályozó vizsga követelményeinek minden esetben meg kell egyeznie az adott évfolyam és adott fogyatékosságtípus számára készült kerettanterv ismeretanyagával, de a tanuló értékelése során figyelembe kell venni a tanuló sajátos képességszerkezetét, szorgalmát is.

2.14.2 Különbözeti vizsgára vonatkozó szabályok

Különbözeti vizsgát a tanuló akkor tehet, ha más iskolából érkezik és az intézményünket kijelölő szakértői bizottság arra szóban vagy írásban javaslatot tett.

Különbözeti vizsgát a szülő írásbeli kérelmére a kérelem beérkezését követő 15. és 45. nap között lehet szervezni, a különbözeti vizsga megkezdésének engedélyezését és a vizsga eredményét az igazgató határozatban rögzíti.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Különbözeti vizsgát tehet a tanuló akkor is – szintén szülői kérelemre – ha a tanuló életkorának megfelelő osztályfoknál alacsonyabb osztályfokon tanul, ám a gyógypedagógiai rehabilitációs orientáltságú oktatás hatására hiányos ismereteit pótolta, a kultúrtechnikákat elsajátította, de képességei nem teszik lehetővé a többségi intézménybe való visszavezetését. Ez esetben is szükséges a szülő írásbeli kérelme, melyet az osztályfőnök írásbeli jellemzése támaszt alá.

2.14.3 Pótló vizsgára vonatkozó szabályok

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

2.14.4 Javítóvizsgára vonatkozó szabályok

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

2.14.5 Az értékelés rendje

A vizsgabizottság tagjai a tanuló szóbeli és írásbeli feleletét érdemjeggyel (a sérülés típusának és az osztályfoknak megfelelően szövegesen) értékelik melyet a jegyzőkönyvben dokumentálnak. Az értékelés rendje egyebekben megegyezik az iskola általánosan alkalmazott értékelési módszereivel.

2.14.6 A vizsgatárgyak részei és követelményei

A vizsgatárgyak követelményei azonosak az osztályfok azonos időszakában a tanulóktól elvárt követelményekkel. A továbbhaladás feltétele az adott időszakra meghatározott tantárgyi minimum követelmény teljesítése.

A vizsgatárgyak részei szóbeli és gyakorlati a jogszabályoknak megfelelően kerülnek megszervezésre a tanulók sajátosságos képességstruktúrájának figyelembevételével.

2.15 A felvétel, az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének helyi szabályai

Iskolánk a fenntartó által meghatározott létszám függvényében veszi fel a jelentkező tanköteles korú sajátos nevelési igényű tanulókat. A beiratkozással létrejön a tanulói jogviszony, mely a törvényi feltételeknek megfelelően működik, illetve szűnik meg.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A felvételnél be kell mutatni:

- a szakértői bizottság szakvéleményét,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt, vagy másolatát;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

A tanulók felvételéről az iskola igazgatója dönt.

A Nkt 15 § által szabályozottan: Tanulóink intézményünket kizárólag a Szakértői Bizottság véleménye alapján vehetik igénybe. Ebben az értelemben iskolánk „bemenet szabályozott” intézmény.

Az intézménybe a beíratkozás folyamatos, de tekintettel arra, hogy intézményünk gyógypedagógiai oktatást-nevelést biztosító intézmény, a tanulói jogviszony létesítéséhez szakértői bizottság javaslata szükséges, melyben iskolánkat kijelölték.

Az iskola a vele tanulói jogviszonyban álló, vendégtanulói jogviszony létesítésére engedélyt kapott tanulókról külön nyilvántartást vezet.

5-8. évfolyamos általános iskolai feladatellátásban, az ukrainai/ukrán menedékes tanulók számára, vendégtanulói jogviszony keretében van lehetőség, ukrán, illetve orosz nyelven történő tanórán kívüli oktatására, online oktatás keretében.

2.16 A tanulók felügyelete tizennyolc óráig

Általános iskolában a nevelés-oktatást a pedagógiai program szerint a tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá hét órától tizennyolc óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről azzal, hogy tizenhat óra után a tanulók felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottak láthatják el.

2.17 Miniszteri rendeletben meghatározottak szerinti tantermen kívüli, digitális munkarend

Tantermen kívüli digitális munkarendben a nevelés-oktatás, a tanulási folyamat ellenőrzése és támogatása a pedagógusok és a tanulók online vagy más, személyes találkozást nem igénylő kapcsolatában – elsősorban a KRÉTA tanulmányi rendszer által biztosított funkcionalitásokkal és digitális eszközök alkalmazásával – történik.

2.18 A szülő rendszeres tájékoztatása a tanuló iskolai teljesítményéről a KRÉTA tanulmányi rendszeren keresztül

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határidejét.

A KRÉTA rendszer által biztosítjuk, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési folyamat hatékony legyen, lehetőséget teremtve a tanulóknak és szülőknek az eredmények időben történő megismerésére, a tanulók fejlődésének monitorozására. Az érdemjegyek rögzítése és az értesítési kötelezettség szakmai szabályozása a jogszabályok által előírtaknak megfelelően történik.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Folyamat és határidők:

Érdemjegyek/értékelés rögzítése: Az érdemjegyeket a tanárok az adott tantárgyakhoz kapcsolódó, az iskola által meghatározott digitális tanulmányi rendszeren belül rögzítik. Az értesítési kötelezettség határideje az érdemjegyek/értékelések rögzítését követő 5 munkanap.

Kivételes esetek: Kivételes esetekben, például technikai problémák vagy más okok miatt bekövetkező késések esetén az intézmény vezetősége az érintett felek számára haladéktalanul tájékoztatást nyújt, és megteszi a szükséges lépéseket a probléma megoldása érdekében.

Felelősségi kör és ellenőrzés:

Tanárok: A pedagógusoknak kötelessége az érdemjegyek időben történő rögzítése a digitális tanulmányi rendszerben.

Vezetőség: Az iskolavezetőség ellenőrzi és biztosítja, hogy az érdemjegyek/értékelések rögzítése és az értesítési kötelezettség a határidőknek megfelelően történjen.

3 Az intézmény helyi tanterve

3.1 *Tantárgyak rendszere az egyes képzési formákban és évfolyamokon*

Intézményünkben valamennyi évfolyamon az oktatás a 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei szerint folyik:

- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam)
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam)
- Kerettanterv a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam).
- Autista tanulóinkat az intellektusuknak megfelelő, a szakértői bizottság által előírt tanterv alapján oktatjuk és értékeljük

3.1.1 A választott kerettanterv feletti óraszám

A szabadon tervezhető órakeret elosztását a pirossal jelzett számok mutatják.

A szabadon tervezhető órakeret elosztását a nevelőtestület minden tanévben felülvizsgálja.

A tantárgyi órakeret 10%-át gyakorlásra, a tananyag elmélyítésére valamint képességfejlesztésre használjuk fel.

A kerettantervben két évfolyamra meghatározott követelményrendszert tematikai egységként kezeljük, élve azzal a lehetőséggel, hogy a tantervi követelmények két év alatt teljesíthetők. Az adott tanév elején az osztályt illetve a szaktárgyat tanító pedagógus a tanmenet készítésekor végzi el a tananyag illetve az óraszám tervezését, figyelembe véve az adott tanulócsoport sajátosságait. Ezen dokumentumokat a főigazgató hagyja jóvá.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók óraterve (2020-as NAT)

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	7	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Matematika	4	4	3+1	4+1	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem	-	-	-	-	2	2	2	1
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	1
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Természettudomány	-	-	-	-	2	3+1	5+1	5+1
Környezetismeret	-	-	1	1+1	-	-	-	-
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	2	2	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1+2	1+2	1	1	1+1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	-	-	-	-	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú Habilitáció A Nkt 6. m EA alapján	3	3	3	3	3	3	4	4
Osztályok heti időkerete	52	52	52	55	51	51	56	56
Egyéb foglalkozás (napközi, tanulószoba, szakkör stb)	28	28	28	30	23	23	26	26

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók óraterve (2020-as NAT)

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
Olvasás-írás	2+1	2+1	3+1	3+1	4	4	2+1	2+1
Számolás-mérés	2+1	2+1	2	2+1	3	3	3	3
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
Életvitel és gyakorlat	-	-	2+1	2+1	2+2	2+2	3+1	3+1
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
Környezetismeret	-	-	-	-	1+1	1+1	2	2
Ábrázolás-alkotás	3	3	2	2	2	2	2	2
Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	3	3	3	4	4	4	4	4
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Egészségügyi és pedagógiai célú Rehabilitáció A Nkt 6. m EA alapján	3	3	3	3	3	3	4	4
Osztályok heti időkerete	52	52	52	55	51	51	56	56
Egyéb foglalkozás (napközi, tanulószoba, szakkör stb)	28	28	28	20	23	23	26	26

3.2 *Az osztályok, csoportok szervezésének helyi sajátosságai*

Az osztályokat, csoportokat a gyermekek, tanulók képesség-struktúrája szerint szervezzük. Így lehetővé válik, hogy a különböző évfolyamra járó, sérülés típusa szempontjából is eltérő, de hasonló képességű gyermekek, tanulók azonos osztályba, csoportba kerüljenek.

Az intézményben az osztályok, csoportok szervezése tanévenként igazodik a tanulói struktúra változásához.

3.3 *Az oktatásszervezés speciális formái*

3.3.1 *Fejlesztő nevelés, oktatás súlyosan és halmozott fogyatékos tanulóknak*

Intézményünk a 2013/2014. tanévtől nyújt fejlesztő nevelés-oktatást a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek számára.

Az iskolai infrastruktúra hiányossága miatt jelenleg egy csoport működik az Életfa Csoport Egyesület bérleményében az egyesülettel kötött tankerületi együttműködési megállapodás alapján. Egy csoport a fogyatékos személyeket napközben ellátó érdi szociális intézményben nyert elhelyezést. A többi gyermek otthonában kapja meg a törvény által előírt órákban az ellátást.

A súlyos és halmozott fogyatékossgal élő tanulók fejlesztő nevelés-oktatása a 2011. évi CXCV. törvény a Köznevelésről paragrafusai, valamint a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet 3. számú mellékletében kiadott „A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának irányelve” alapján készített intézményi rehabilitációs pedagógiai program és a tanév helyi rendjét meghatározó éves munkaterv alapján folyik. A fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodó, a tankötelezettség teljes időtartama alatti rehabilitációs célú, az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat. A nevelés-oktatás fejlesztési területeinek tartalma tanítási évfolyamokra nem tagolódik, a pedagógiai munka szakaszolása a tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálásában, koncentrikus bővítésében jelenik meg. (20/2012. EMMI rendelet 140§ (3-4))

3.3.1.1 Célcsoport:

„A súlyos és halmozott fogyatékossg az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékossg hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszeret érintő komplex károsodás áll. A fogyatékossgok a legkülönbözőbb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg.

A fenti fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényként jelentkeznek. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére,

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében nevelés-oktatásra van szükségük.” (32/2012 (X.8.) EMMI rendelet)

„A *„súlyos fokú fogyatékoság”* viszonylagos fogalom, egy elképzelt skálán lehet megjelölni azt a pontot, ami alatt vagy felett súlyosnak tekintjük a fogyatékoságot. A szakirodalmi példákból kiderül, hogy minden fogyatékosági típus esetében külön kritériumokat állítanak fel a „súlyos” kategória definiálására. A „súlyos” jelző elsősorban arra utal, hogy a diagnosztizált sérülés, károsodás, fogyatékoság olyan akadályozó tényezővé válik, ami tartósan, maradandóan, véglegesen és jelentős mértékben nehezíti, akadályozza, gátolja a különböző funkciók zökkenőmentes kialakulását vagy fejlődését (pl. olyan súlyos korai agykárosodás következtében kialakult mozgáskorlátozottság, ami motorikusan lehetetlenné teszi a beszéd kialakulását, valamint a társuló érzékelési-észlelési zavarok és a számottevő mozgásos akadályozottság miatt a kognitív funkciók fejlődése is nagymértékben nehezített), már az élet első hónapjaiban behozhatatlan lemaradásokat okoz, az ép fejlődésmenettől való eltérés pedig az életkor előrehaladtával egyre nagyobb lesz. (Márkus, 2004, 207.o.)

A *„halmozott” jelző* egyértelműen arra utal, hogy egy időben két vagy több egymással nem közvetlen oki kapcsolatban álló különböző fogyatékoság is megfigyelhető. A halmozódóan, párhuzamosan fennálló fogyatékoságok kialakulásáért általában a központi idegrendszer komplex sérülése felelős, aminek következtében egyszerre több „fő vagy vezető tünet” is kialakul (pl. mozgáskorlátozottság és értelmi akadályozottság, vagy vakság és siketség stb.), tehát a személyiség különböző funkcióinak sérülése, akadályozott működése, több agyi reprezentációs terület egyidejű károsodására utal és nem következményesen (másodlagos, harmadlagos) kialakult fogyatékoságokkal állunk szemben.” (Márkus, 2004, 207.o.)

A fejlesztő nevelés-oktatás **célcsoportja** a tanköteles korú súlyos értelmi fogyatékosággal élő, illetve súlyos- halmozott fogyatékosággal élő sajátos nevelési igényű tanulók. A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. (2011. évi CXCV. tv. 15§ (4)). A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a Szakértői Bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. (2011. évi CXCV. tv. 15§ (3))

A tanulók ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozták meg.

3. § „A súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók tankötelezettségének teljesítését fejlesztő nevelés-oktatás keretében biztosító gyógypedagógiai intézmény az e rendelet 3. mellékleteként kiadott „A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve” figyelembevételével készíti el és fogadja el **rehabilitációs pedagógiai programját.**” (32/2012 (X.8.) EMMI rendelet)

A fejlesztő nevelés-oktatásban dolgozó gyógypedagógusok munkájának szabályozását az intézmény *Fejlesztő nevelés – oktatás szakmai protokollja* tartalmazza, amely elősegíti a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók komplex és egységes szempontú megismerését és ellátását, az intézményünkben zajló fejlesztő nevelés- oktatás fő irányvonalainak meghatározását.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.3.1.2 Pedagógiai szakaszok

A fejlesztő nevelés-oktatás a 2011. évi CXC törvény a köznevelésről és módosításainak előírásait figyelembe véve, a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának irányelvében foglaltakat alkalmazva, valamint a tanulóink egyéni képességeire és készségeire építve három pedagógiai szakaszban történik, amelyeket a következő módon tagoljuk:

Bevezető szakasz:

6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének kezdeti szakasza,

- a természet és társadalmi környezet elemi szintű megtapasztalása fejlesztési területeken keresztül (elsődlegesen a percepció, valamint a motorikumon keresztül tudják birtokba venni a világot)

Alapozó szakasz

- 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség – és képességfejlesztésének alapozó szakasza,
- a szűkebb tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti megismerő funkciók fejlődését.

Fejlesztő szakasz

- 15-23 éves súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók készség – és képességfejlesztésének szakasza
- a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

A súlyos és halmozott fogyatékossgal élő tanulók fejlesztő nevelés-oktatása a számukra szervezett iskolatípusban történik, amely tanítási évhez igazodik és nem hagyományos évfolyamokon valósul meg.

A tanulók tovább haladása a következő elvek alapján történik:

- a tanulókkal foglalkozó gyógypedagógus minden félévben és tanév végén értékelést készít a gyermek egyéni fejlődéséről
- a tanulók számára nincs minimum követelmény, mindig önmagukhoz képest értékeli a fejlődésüket
- a tanuló fejlődését szövegesen értékeli, mely értékelés tartalmazza az egyes fejlesztési területen elért eredményeket, a felmerülő nehézségeket, és az egyénre szabott fejlesztési tervhez szükséges javaslatokat.
- az értékelés a fejlesztő nevelés-oktatás munkaközössége által készített egyéni értékelési lapokkal történik.
- az év végi értékelés a törvény által előírt formában megadott Értékelési lapon (Tü. 352. r. sz.) történik, illetve a központilag kiadott törzskönyv tartalmazza „a következő évfolyamba léphet” szöveges minősítést

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.3.1.3 Fejlesztő nevelés-oktatás céljai

Általánosan megfogalmazott célok:

- súlyos és halmozott fogyatékossgal élő tanulóink köznevelésben való részvételének biztosítása,
- tanulóink részesüljenek szükségleteiknek és fogyatékossg struktúrájuknak megfelelő nevelésben, oktatásban és egyéni fejlesztésben
- a fejlesztés hatására tanulóink kapják meg a számukra legmegfelelőbb nevelést és gondozást, amelynek hatására jelentősen javuljon életminőségük,
- segítsük a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a társadalomba történő mind teljesebb beilleszkedést
- a családok tehermentesítése, szakmai megsegítése

Pedagógiai célok:

- a tanulók minél magasabb szintű egyéni képességeiknek és készségeiknek kibontakoztatása, fejlesztése specifikus módszerekkel alkalmazásával
- a tanulók ADL (önellátás) funkcióinak, képességeiknek és készségeiknek kialakítása és fejlesztése a minél magasabb fokú önállóság kialakítása céljából
- a tanulók beilleszkedésének elősegítése a családi, illetve az intézeti életbe, élettérbe
- a tanulók felnőtt életre való felkészítése

A fentebb megfogalmazott célok elérése érdekében alkalmazott speciális módszerek és terápiák mindig az individualizációs képességekhez, szükségletekhez, a nyelvi képesség szintjéhez és az adott szituációhoz igazodva kerülnek kiválasztásra.

3.3.1.4 Fejlesztő nevelés-oktatás feladatai

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott és a Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés- oktatásának irányelvében kiemelt fejlesztési feladatok a fejlesztő nevelés-oktatása során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulóira individualizáltan, a képességek és készségek megalapozása, kialakítása, fejlesztése útján valósulnak meg. Ennek során figyelembe kell venni, hogy a fejlesztő nevelés-oktatás során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható: a tanuló és a gyógypedagógus egy közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettőjük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Általánosan megfogalmazott feladataink:

- Megfelelő környezet biztosítása, amely elősegíti a gyermek testi, érzelmi és szociális képességeinek kibontakoztatását.
- A fogyatékossg struktúrájának figyelembevételével a megfelelő gondozás, nevelés, egyéni fejlesztés biztosítása.
- Fejlesztő gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés, önkiszolgálás fejlesztése
- Érzékelés, észlelés szenzomotoros funkciók fejlesztése.
- Testi és lelki fejlődés biztosítása, mozgásnevelés, motoros funkciók fejlesztése.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Önmegetapasztalás segítése.

- Kommunikáció és interakció fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése és megerősítése.
- Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek felkínálása, alkalmazása.
- Esztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása

Konkrét pedagógiai feladatink:

- A tanulókegyéni képességeinek és készségeinek feltárása diagnosztikus módszerekkel (folyamatdiagnosztika, Strassmeier)
- Személyre szabott és folyamatosan felülvizsgált egyéni fejlesztési tervek készítése
- Az egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók fejlesztése
- Társadalmi integráció elősegítése
- Biztonságos, nyugodt légkör teremtése, a fejlesztéshez biztonságérzet kialakítása
- Önismeret fejlesztése, önállóság fejlesztése
- Adaptációs készségek és viselkedésformák kialakítása
- Elsajátított ismeretek, készségek szintentartása és bővítése
- Verbális és nonverbális kommunikáció feltételeinek kialakítása, kommunikációs képességek és készségek fejlesztése
- Kognitív funkciók fejlesztése perцепciós lehetőségekbe, valamint cselekvésbe ágyazottan
- Nagymozgás és finommotoros mozgások fejlesztése
- Fejlesztő ápolás-gondozás, ADL- tevékenységekre nevelés

3.3.1.5 Fejlesztő nevelés-oktatás formái

- *csoportos foglalkozás*: a fejlesztő nevelés-oktatás maximum 6 fős csoportokban, intézményi rehabilitációs pedagógiai program alapján egyéni fejlesztési tervekkel szerveződik.
- *egyéni fejlesztő foglalkozás*: a tanuló egyéni fejlesztése az egyéni fejlesztési tervben ütemezett órarend szerint történik, amelytől a pedagógus eltérhet a gyermek aktuális állapotától függően.

3.3.1.6 Fejlesztendő területek:

- Kognitív funkciók
- Érzékelés-észlelés
- Figyelem, megfigyelőképesség
- Emlékezet
- Gondolkodási funkciók
- Mozgásfejlesztés
- A beszéd- és kommunikáció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Alternatív és augmentatív kommunikáció
- Érzelmi és szociális nevelés

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Esztétikai nevelés
- Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

A fentebb felsorolt területek csak didaktika szempontból differenciálhatók, a fejlesztő nevelő-oktató munka során ezek a terület mindig egymást kiegészítve, áthatva, komplexen érvényesülnek.

3.3.1.7 Alapelvek

A tanulók nevelése, oktatása során figyelembe kell vennünk a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételeit, melyek a következők:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése
- a tanuló és gyógypedagógus közötti kapcsolatfokozatos alakítása
- következetes együttműködés
- kommunikációs lehetőségek kipróbálása, feltárása és kiaknázása
- hétköznapi cselekvésekre alapozottság
- a tanulás része és színtere az alapszükségleteik kielégítése is

A fejlesztő nevelés-oktatásunk működésénél érvényesülő alapelvek megegyeznek a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvében foglalt nevelési és oktatási alapelvekkel, melyek a következők:

A kommunikáció és az interakció elve

A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A fejlesztő tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit *intenzív testi kontaktuson* keresztül kell a tanulók felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelés-szűrésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegeiben, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A nevelés-oktatás - személyes kapcsolatként értelmezett - folyamatában a gyógypedagógusnak fel kell fedeznie a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció teszi lehetővé a szociális kapcsolatokat, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.

A normalizáció és a participáció elve

A fejlesztő iskolai oktatásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat. Ezek:

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- a napi, heti, éves ritmus, tapasztalatok az egyes életszakaszokról;
- az emberi méltóság tiszteletben tartása;

Mindez azt a pedagógiai tevékenységgel szemben a követelményt támasztja, hogy segítse elő a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést. Ehhez nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A részvételt, beilleszkedést befolyásolja a fogyatékos személy életkora.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének az általánosan elfogadott nevelési elveken kell nyugodnia.

Ha a tanuló fejlődése során bebizonyosodik, hogy magasabb követelmények teljesítésére is képes, lépéseket szükséges tenni a fogyatékoság típusának megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő továbbhaladásra.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük.

Komplex formában valósul meg a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen - minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve - közelíti meg. Egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló személyisége jelenti.

A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása).

A fejlesztés figyelembe veszi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltat építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.

A kooperáció és a tudatosság elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulnak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A kooperáció - együttműködés - legjellemzőbb sajátossága, hogy a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. Partnerek, akik egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják. A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, gyógypedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek, segítők stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére.

A mindennapos tevékenységek a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha következetesek és egységesek az elvárások. Az egységes elvárások a tanuló számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.

A differenciálás és az individualizáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

differentiálásra van szükség. A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt; másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel. A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) egyéni fejlesztési terv szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékos tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.”

Sajátosság Tanulás

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő iskolai oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus *közös tanulási folyamaton* megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva - ezzel párhuzamosan - válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről s e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és - ezzel párhuzamosan - személyiségük határait. Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő iskolai nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a gyermekek a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbségeket, valamint megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adóttak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben - a mindennapi élet helyzeteiben is - biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

Testi és lelki egészség

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai kihatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának - különösen a fejlesztő iskolai oktatás kezdetén - központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási teendőket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóság és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs technikák a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet a modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van az alternatív és augmentatív kommunikáció (a hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása során) terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az önállóság biztosításában. Ezért különösen indokolt, hogy nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon - a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett - informatikai és számítástechnikai eszközök megismerése, használata.

Hon- és népismeret - európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szerezhető tapasztalatok a fejlesztő iskolai oktatás részét képezik. A súlyos és halmozott fogyatékokosságból fakadóan különös jelentősége

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

van az európai kultúra számukra talán legfontosabb elemének: az alapvető emberi és állampolgári jogok megismerésének és megértésének. Ennek az ismeretkörnek az elsajátítása előkészíti a tanulókat arra, hogy saját jogaikat a lehető legmagasabb fokon tudják képviselni és érvényesíteni.

3.3.1.8 A pedagógiai munka tervezése

A tervezés legfontosabb lépése a tanulók alapos megismerése, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoport képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése.

A tervezőmunka kezdetekor fontos az iskolai nevelést-oktatást megelőzően megfigyelni a tanulót. A megfigyelés és a diagnosztikus értékelés minden esetben a pozitívumokra koncentrál, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a tanuló képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is. A hiányok, zavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse. A pedagógiai diagnózis célja annak feltérképezése, hogy mit tud a tanuló és azt hogyan tudja, illetve melyek a személyes szükségletei. Nagyon fontos az alapos információk gyűjtése az anamnézis során: a tanuló iskolát megelőző életéről, szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük során elért eredményeiről, esetleges kudarcairól.

A pedagógiai diagnosztika a súlyos-halmazott fogyatékkal élő tanulók esetében folyamat-diagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8-12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy pontos információkat szerezzünk a gyermekről, képességeiről, készségeiről és attitűdjeiről az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez, az individualizált célok és feladatok meghatározáshoz, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. Különösen a csoportba, osztályba újonnan érkező tanuló esetében szükséges hosszabb megfigyelési időt szánni az egyéni tervezés előtt. A korábban már ismert tanuló esetében a következő évi egyéni nevelési-oktatási terv összeállítása előtt elegendő lehet rövidebb megfigyelési időszak a tanév kezdetén.

- A tanuló folyamat-diagnózisa alapján elkészített pedagógiai jellemzés a tanulóról szerzett tapasztalatokat, megfigyeléseket, esetleg teszteredményeket tartalmazza.
- A pedagógiai jellemzés az első megfigyelési időszak alkalmával a legrészletesebb, ez szolgál majd a félévi és év végi értékelés elkészítésének alapjául, mely a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat.
- A pedagógiai jellemzést minden tanév kezdetén ki kell egészíteni, hogy a gyermek fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.
- A pedagógiai diagnózis és jellemzés szolgáltatják az alapot a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához.
- A hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz alkalmazkodva a gyermek képességeihez, készségeihez, szükségleteihez, érdeklődéséhez.
- A hosszú távú célokat általában egy tanévre célszerű megadni, de az időintervallum gyermekként változhat. A célok a gyermek fejlődése alapján módosíthatóak.
- Az egyéni fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott két évre írt tanmenettel, csupán a módszerek, eszközök tekintetében jelenek meg eltérések.

A tanmenet a nevelés tartalmait szem előtt tartva készül, a csoport tevékenységeit tartalmazza. Egy-egy tartalom megtartása legalább két egymást követő évben indokolt, az új elemek bevezetésekor a fokozatosság – egy-egy apró mozzanat cseréje a programban – szem előtt tartása szükséges. A tanmenet tartalmazza az ünnepeket és az iskola által – de lehetőség szerint a szülők bevonásával – szervezett közös programokat (kirándulás, farsang, nyaralás, múzeumlátogatás stb.)

A mindennapi fejlesztés során szem előtt tartandó pedagógiai elvek, melyek az intézmény helyi sajátosságainak megfelelően módosulhatnak:

- A fejlesztés minden esetben játékosan, konkrét tapasztalatok, valósághű szemléltetés útján történjen.
- Az egyéni adottságok figyelembevétele, ennek megfelelően:
 - egyénre szabott fejlesztési terv szerint történő fejlesztés biztosítása
 - egyéni foglalkozások keretében és
 - csoportban differenciáltan.
- Tanulásszervezési alapelv, hogy a csoportban a különböző fejlesztést végző pedagógusok száma a lehető

legkevesebb legyen, mivel a személyes kötődések és a szoros team-munka (amely nagyobb létszám esetén nehezebb) fokozzák az eredményességet.

- Ugyancsak tanulásszervezési alapelv, s egyben az eredményesség feltétele, hogy a csoportos foglalkozások időtartama alatt az optimális fejlesztéshez szükséges számú pedagógus és asszisztens biztosítása

elengedhetetlen (legalább 2 fő). Bizonyos esetekben (mozgásnevelés órán, étkezéskor, kirándulásokon) ennél több, akár a tanulók létszámával megegyező felnőtt jelenléte szükséges

- A team-munka rendszeres és hatékony legyen.
- A szülőkkel való kapcsolattartás lehetőleg napi kapcsolatot, állandó információcserét jelentsen

A csoportos foglalkozási tervek sajátosságai:

- adott csoportra íródott, minden gyermeket, egyénileg és közösen is figyelembe vesz
- a nevelés és fejlesztés kereteit adja meg
- elsősorban tartalmat és formát határoz meg
- a tanulóknak közösre épít és nem a különbözőkre
- közös, általánosabb célokat határoz meg a gyermekkel folyó munkához
- teret hagy a differenciálásnak és az individualizációnak

Az egyéni fejlesztési tervek sajátosságai:

- adott tanulóra íródott
- a tanulóval folyó munka reális céljait és feladatait határozza meg
- e célok és feladatok részletes lebontását tartalmazza

Az tanmenet és az egyéni fejlesztési tervek alapján készül a heti terv vagy órarend. Kialakítását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes tevékenységek – pl.: reggeli köszöntés, étkezések, a testápolás tevékenységei, pihenőidők – rendszeresen ismétlődnek. Mindez szükséges

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

ahhoz, hogy a gyermek tájékozódási biztonságérzete kialakuljon, mindig tudják, hogy az egyes tevékenységek hogyan következnek egymás után. Az étkezések és a testi higiénia tevékenységei is a fejlesztési időszak szerves részét képezik. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek mellett a hét egyes napjain kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött, különböző tartalmi egységek feldolgozására.

3.3.1.9 A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái.

A súlyos- halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztés, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a csoportközösségben, kiscsoportban, illetve egyénileg megvalósuló fejlesztés. A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő „reggeli körök”, valamint a szabadidős és kreatív foglalkozások (művészeti jellegű alkotó tevékenység, zene stb.) során nyílik alkalom. A csoportban végzett tevékenységek szükségesek a közösségi élmények átéléséhez, a közösséghez tartozás megéléséhez, a társakkal való együttműködés megtapasztalásához és gyakorlásához, azaz a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósításához. A csoportban és a csoportért végzett tevékenység az egyes tanulók kompetenciaérzését növeli.

A csoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség- és készségfejlesztéskor indokolt, biztosítani kell azonban, hogy a tanulók egyénileg elsajátította képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

Az egyéni és csoportos fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget nyújtsunk a tanulóknak (pl.: beszéd – és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, állatasszisztált terápiák, bazális stimuláció stb.)

A különböző terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, a terápiás ellátásokhoz szükséges meglévő, illetve igénybe vett szakembereknek is függvénye.

3.3.1.10 Az értékelés rendszere a fejlesztő iskolai oktatásban

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal. Mindig a tanulóhoz, önmagához viszonyítottan értékelünk. A szöveges értékelés a tanév végén írásban történik.

3.3.1.11 Tankönyvrendelés

A fejlesztő nevelés-oktatásban tankönyveket nem használnak tanulóink, mert egyrészt képességeik és készségeik nem teszik lehetővé, másrészt pedig még nem készült számukra tankönyvcsalád. Helyette a 2011. évi CXCV törvény 96§ (6) bekezdés szerint a fejlesztő iskolai oktatáshoz szükséges könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók is beszerezhetőek tankönyv helyett, ha az iskolában a nevelő és oktató munkához részben vagy egészben nem alkalmaznak tankönyvet.

Pedagógiai program
 Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.3.1.12 A szülőkkel való együttműködés formái

A szülőkkel való együttműködésre az alábbi fórumok, események adnak lehetőséget:

- szülői értekezlet
- konzultáció a szülő és szakember között
- napi kommunikáció a szülőkkel
- nyílt nap
- szülőcsoport

A szülők a következő tevékenységekkel kapcsolódhatnak be a csoport munkájába:

- részvétel a csoport rendezvényein
- véleménynyilvánítás, tapasztalatok megosztása a pedagógiai programmal és egyéni fejlesztési tervvel kapcsolatban
- gyermekükkel kapcsolatos nevelési gondok megosztása, közös megoldások keresése

3.3.1.13 A fejlesztés területei

A kognitív funkciók fejlesztése

1.1. Érzékelés-észlelés: a súlyos – halmozott fogyatékossgal élő tanulók érzékelése, észlelése nehezített, amelynek hátterében a központi idegrendszeri sérülése áll, melynek következtében több terület is súlyosan sérül. Ezért a tapasztalatokhoz juttatásának elsődleges színtere az érzékelés-észlelés, ez képezi a megismerő funkciók alapját. Kiemelten kell tehát érzékszerveik segítségével tapasztalatokhoz juttatni őket, és megismertetni a körülöttük lévő világot.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• érzékelés kondicionálása, • az érzékszervek működésének direkt, célzott fejlesztése valóságos helyzetekben és tárgyakon • a különböző érzékszervek által közvetített információk integrálásának elősegítése közvetlen tapasztalatszerzés útján, cselekvésbe	• az érzékelés-észlelési zavarok mögött rejlő okok felkutatása, a kezelés, megsegítés és rehabilitációban való aktív részvétel • érzékelési, észlelési tapasztalatszerzés biztosítása • ismeretek bővítése egymásra épülő és koncentrikusan bővülő folyamatként • megfelelő jelzőingerekkel aktivizáció és motiváció erősítése • az érzékelés-észleléshez szükséges	• valamennyi foglalkozás feladata az érzékelés-észlelés fejlesztése • tapasztalat konkrét és közvetlen tapasztalat-szerzéssel való pótlása • képesség-fejlesztés mindennapos tevékenységbe ágyazottan, játékosan, adott témakörben valósul meg	• bemutatás • szemléltetés cselekedtetés, gyakoroltatás, beszélgetés és ezek ismétlése felidézése • differenciálás • érzékeltetés • bazális stimuláció • étkezési • szituációba ágyazottság • tanulmányi séták, • kirándulások	bármely, a környezetben található és felhasználható eszközök, tárgyak, anyagok élőlény, emberek, állatok, növény természeti környezet, elemei és abban zajló folyamatok

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

• ágyazottan érzéketek-észleletek által szerzett tapasztalatok bővítése önmagukról és az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről • a világ megélése, közelvitele a gyermekhez, mely által kialakulhat egy stabilitást adó biztonságérzet, a világban és a mindennapokban való aktív részvétel által egy pozitívabb élet lehetőségének megteremtése	• mozgásos feltételek javítása • érzékelés-észlelés fejlesztése, látási, hallási, bőrérzékelési, szaglási, ízlelési érzélelési területeken • megfelelő erősségű és időtartamú inger biztosítása az egyéni sajátosságok szem előtt tartásával	egyéni sajátosságokat figyelembe véve, vagy csoportra szabottan		
---	--	--	--	--

1.2. Figyelem, megfigyelőképesség: a figyelem működése és a megfigyelőképesség nehezített az központi idegrendszeri sérülése és a motiváció gyengesége miatt. Az érzékszervi sérülés, érzékelési-észlelési zavarok csökkentik a megfigyelhető tárgyak, jelenségek, személyek, események körét, ehhez társulhat még a mozgássérülés, mely akadályoztatja mindezen folyamatot.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• automatikus figyelem felkeltése váratlan, intenzív ingerekkel, fejlesztése • akaratlagos figyelem felkeltése kondicionálás útján, fejlesztése • adott ingerre odafordulás kialakítása az akaratlagos figyelem ráirányításával	• váratlan, intenzív fény és hangingerek segítségével automatikus figyelem felkeltése • megtapasztalt, pozitív élményekből fakadó motivációk segítségével akaratlagos figyelem felkeltése • figyelem terjedelmének növelése	• az észlelési és figyelmi folyamatokat össze kell kapcsolnia fejlesztő tevékenységben • a tanulót alaposan megismerve, körültekintően kell kiválasztani és használni a jelzőingereket • jelzőingerek	• jelzőingerek, használata • individualizáció • bazális stimuláció • AAK módszer • evésterápia • fejlesztő gondozás • bemutatás • felfedeztetés • valóságba ágyazott	• környezetben található felhívó jellegű ingert adó eszközök, • tárgyak: különböző fények, lámpák, emberi hang, hangszerek, hangot vagy fényt kiadó játékok,

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

• ingerek közti figyelem időtartamának növelése • a figyelem tartósságának növelése, tevékenység folytatása fokozatosan növekvő idő-intervallumban • különbségtétel, jelentős ingerek felismerésének kialakítása valóságos környezetükben • az összes érzékszerv és csatorna bekapcsolása a figyelem fejlesztésére	• jelzőingerek használatával • figyelem tartósságának fokozása pozitív megerősítésekkel • legjobban használható érzékszervvel való megfigyelések végzése, az érzékelési csatorna megerősítése • akaratlagos figyelem fejlesztése, a későbbiekben a figyelemmegosztás képességének	• lehetőség szerint környezeti, természetes ingerek legyenek • Óvatosan kell bánni a jelzőingerekkel, nehogy negatív reakciót váltsanak ki.	• szemléltetés • játékoság • cselekedtetés • jutalmazás	• természetes környezeti hang és fényingerek • természeti környezetelei és abban zajló folyamatok • tárgyi körny. elemei
---	--	--	--	--

1.3. Emlékezet: az észlelési folyamatok sérülése, valamint a figyelem szűk terjedelme, rövid ideig való fenntarthatósága miatt az információk feldolgozása és tárolása több szempontból nehezített. Tehát a folyamat elakadhat már a bevézésnél, de nagy valószínűséggel zavarok keletkeznek a tárolási és előhívási folyamatokban is.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• adott tevékenységekben felépülő cselekvéssorra, mindennapos és heti tevékenységekben eseménysorrendre, napirendre • Önmagára, személyi és tárgyi környezetére és ezekkel kapcsolatos élményeire • szokások kialakítása, kapaszkodók beépítésével • egyszerű érzékletes	• bevézés fejlesztése: • az ingerek optimális ideig való adásának megtalálása • a tevékenységeken belül mozzanatok sorrendjének kialakítása, kontrolja • ingerek és tevékenységek ciklikusa ismétlése, ezáltal az emlényomok elmélyítése a napi tevékenységek ritmusa, mozgásritmus,	• cselekvéssorok tudatos alkalmazása a pedagógiai folyamatban • észleletek integrálása • kis lépésekre, cselekvéssorokra lebontva haladás elve • érzelmi és hangulati háttér tudatos megteremtése és bevonása a fejlesztő folyamatokba • ismétlés és	• bemutatás • megfigyeltetés • szemléltetés • cselekedtetés • gyakoroltatás • beszélgetés • ismétlés • AAK módszerek • jutalmazás • ellenőrzés	• bármely a környezetben található és felhasználható eszközök, tárgyak, anyagok és materiák • élőlények-emberek, állatok, növények • természeti környezet, elemei és abban zajló folyamatok • fotók, képek, filmek,

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

jegyekre kiépülő asszociációk kialakítása a az emlékképek előhívására • tapasztalatokra, érzéketekre, • észleletekre	cselekvések ritmusával stabil kapaszkodókat alakítsunk ki • különböző érzékszervi csatornákból származó észleletek integrálása • felidézés fejlesztése: • tevékenység láncolatok felhasználásával a felidézés megkönnyítése • az integrált észleletekből egy adott észlelet kiemelése annak céljából, hogy hozzá kapcsolódóan egy másikat felidézzünk • tevékenységláncolatok érzelmi színezettének felerősítése tudatosan • rövidtávú memória fejlesztése • emlékképek kifejezése kommunikáció vagy mozgás segítségével • valamely eszköz vagy jelrendszer /AAK/ alkalmazásán keresztül felidézés segítése • a hosszú távú memória fejlesztése: • heti füzetben, albumban megjelenő iskolai és otthoni események felidézése • képek, videók készítése és azok újra lejátszásával emlékek felidézése	ellenőrzés • ismeretek egymásra épülése, folyamatos bővítése		hanghordozók
--	---	---	--	---------------------

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

1.4. Gondolkodási funkciók: a gondolkodás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a mozgás, mivel a gondolati síkon való műveletvégzés csak a konkrét tárgyakkal történő cselekvés és sok-sok gyakorlás talaján alakulhat ki. A tárgyi tevékenységek közben jelentkező problémák megoldása csak fokozatosan függetlenedik a cselekvéstől, és a szavakban történő kifejeződésen keresztül vezet a képzeletben történő megoldások kereséséhez, a gondolkodáshoz. A beszéd, a mozgás és az értelmi képességek sérülésének következtében a gondolkodási műveletek kialakítására és gyakoroltatására még a cselekvés szintjén van szükség.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
- Önmaguk megismerése, azonosságtudatok és én identitásuk kialakulása. Szűkebb és egyre bővülő környezetükben való eligazodás. - Tárgyi környezetük birtokba vétele. - Személyi és tárgyi környezetükre való hatás gyakorlása. - A környezet változásaihoz való alkalmazkodás. - Egyszerű problémamegoldási módok megismerése és alkalmazása (kommunikációs problémáikra, céljaik elérésére, akaratuk keresztül vitelére, stb.).	- környezet megismertetése, felfedeztetése - elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, - új ismeretek elhelyezése, - színek, formák megismertetése. - főfogalom alá rendelés. - különbségek megfigyeltetése. - változás megfigyeltetése. - logikai összefüggések megfigyeltetése. - kauzális összefüggések megfigyeltetése - analizáló - szintetizáló képesség fejlesztése. - hiányok pótlása - szimmetria - rész-egész viszony. - általánosítás, konkretizálás. - analógiás gondolkodás fejlesztése. - téri, idői tájékozódás	- az érzékelés-észlelés, figyelem és a memória feladatsoraival, fejlesztő tevékenységeivel alapozzuk meg a gondolkodás fejlődését - a mindennapos tevékenységekbe ágyazottan, adott témakörben, játékosan, és életszerű helyzetekben, valósuljon meg a fejlesztés - a fejlesztési feladatok csoportban, differenciáltan - egyénre szabottan fogalmazódjon meg	- egyéni szomato-, tiflo-, szurdopedagógiai és logopédiai módszerekkel - AAK módszerei - evésterápia - fejlesztő gondozás - bemutatás - valóságba ágyazott szemléltetés - játékosság - cselekedtetés - tanulmányi séták, kirándulások - megfigyelés - beszélgetés - felfedeztetés - gyakorlás, ismétlés - jutalmazás - ellenőrzés értékelés	- szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, eszközei - konkrét tárgyak fényképei, majd tárgyképek - gondozási eszközök - étkezés eszközei - játéktárgyak külső környezet elemei

Pedagógiai program
Érdei Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

	fejlesztése. • testfogalom fejlesztése. • szám- és mennyiségfogalom fejlesztése. • társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátíttatása. • hangulatok, érzelmek felismertetése. • kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése			
--	--	--	--	--

1.5. Mozgásfejlesztés

A súlyos – halmozott fogyatékkal élő gyermekeknél a fejlődésből adódóan sok esetben a motoros aktivitási szint csökkent, súlyos fokú mozgáskorlátozottság tapasztalható. Gyakran sérülnek a finommotoros és manipulációs tevékenységek is. Mozgásfejlődésük eltér az ép fejlődésmenetétől, egy korai életszakaszra jellemző szinten megáll, és nagyon lassan fejlődik tovább. A kóros tartási- és mozgásminták, valamint az idő folyamán kialakult deformitások, kontraktúrák nagyban befolyásolják a gyermek mozgásállapotát. Mivel a mozgás valamilyen formájára szükség van bármely tevékenységhez és a fejlesztéshez, így nagyon fontos a gyermekek mozgásos képességeit önmagukhoz és a lehetőségeikhez mérten a legoptimálisabb fejlődési szintre segíteni.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
- A mozgásos önállóság, legmagasabb mozgásos fejlettségi szint elérése a gyermek állapotának és adottságainak függvényében. - Amennyiben a fizikai korlátok miatt a továbblépés már nem lehetséges, fontos a szinten tartás, az állapot	- testhelyzet-korrekción, pozicionálás - az elmaradt vagy károsodott mozgató funkciók fejlesztése - kialakult vagy kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója, kompenzációja - nagymozgások és finommozgások fejlesztése	- mozgásfejlesztés jelenjen meg a mindennapos tevékenységek során - mozgások helyes kivitelezésére törekedés - megfelelő testhelyzetek, pozicionálás alkalmazása - képesség szerinti legmagasabb szintű mozgásformák	- konduktív pedagógia - szenzomotoros-integrációs módszer - adaptált testnevelési mozgásanyag és játékok - bemutató szóbeli közlés, irányítás - passzív mozgás	- szivacs - pléd, párna - Bobath-labda, - tüsi-labdák, tüskés hengerek - különböző méretű labdák - karikák (kis, nagy átmérőjű) - Wesco-szett

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

romlásának és másodlagos elváltozások kialakulásának megelőzése az életminőség javításának céljából. • szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása • kommunikáció motoros feltételeinek javítása • szenzomotoros funkciók fejlesztése	• kézfunkció fejlesztése, javítása • mindennapos tevékenységekbe mozgásos ismeretek építése az önállóság eléréséhez • testséma kialakítása • testi kontaktuson keresztül szomatikus ingerek biztosítása • különböző eszközökkel és helyzeteken keresztül vestibuláris ingerek biztosítása • mozgásélményeken keresztül mozgásos képességeik tudatosítása • motiválttá válás elősegítése a mozgás igényére • folyamatos kontroll, szoktatás, tanítás a gyógyászati- és rehabilitációs segédeszközök használatával.	alkalmazása • mozgás örömeinek szem előtt tartása • játékoság elve • tevékenységtanulás kislépésekbe • fontos az egészségügyi állapot, társuló fogyatékoságok figyelembe vétele • csak annyi segítséget adjunk és csak akkor, amikor muszáj	• aktív mozgás • segédeszköz használat • gyakorlás • korrigálás • motiválás • játékoság • differenciálás	• lépőkövek • billenő-deszka • gördeszka • hinta • rugós-deszka • pad • zsámoly • babzsák • különböző rudak • mászó alagút • segédeszközök (ortézisek, sqwash, korzettek, járó-keret, stb.) • tükör
--	--	--	--	--

1.6 Beszéd- és kommunikációfejlesztés

Beszédfejlesztés: a súlyos - halmozott fogyatékossgal élő tanulók esetén a központi idegrendszeri sérülések következtében az eddigi területek sérülése mellett legtöbbször a kommunikáció is károsodik. A kommunikáció sérülése egyénenként különböző mértékű lehet, ezért nagyon fontos megtalálni az egyéni képességekhez és készségekhez igazodó kommunikáció fejlesztés eszközzrendszerét, módszereit, megsegítést.

Pedagógiai program
 Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
- a szűkebb és tágabb környezetben való aktív részvétel a beszédmegértés és beszédprodukció területén - az egyéni adottságoktól függően a beszéd, kommunikáció állapotának a legmagasabb szintre emelése - tanulók és a gyógypedagógus közötti bensőséges kapcsolat kialakítás - a tanulók szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése - az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása - A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés- oktatás folyamatába - a tanulók egymás közötti kommunikációjának ösztönzése	- akusztikus észlelés és figyelem fejlesztése - környezet hangjai iránti érzékenység kialakítása - auditív figyelem fejlesztése - akusztikus differenciálási képesség fejlesztése - hangforrás és hang egyeztetés képességének kialakítása - sorrend, ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyelése - zenehallgatás, kellemes hangélmény kiválasztása - hangok, zene – esemény összekapcsolási képességének kialakítása - a gyermek önkifejezésének, közlési kedvének felkeltése és folyamatos motiválása - légzéstechnika fejlesztése - a beszéd mozgásos feltételeinek megteremtése - reflexgátló testhelyzetek alkalmazása - a beszéd motoros apparátusának lazítása a foglalkozások megkezdésekor - szopó-, harapó reflexek kialakítása, majd	- a hangadásra ösztönző környezet, légkör, beszédhelyzet kialakítása - az AAK-ás módszerekkel közlő gyermeknél is fontos a hangadásra ill. beszédre való ösztönzés - konkrét tapasztalat szerzéseken, cselekedtetéseken keresztül ismeretszerzés és bővítés - konkrét valóságos helyzetek és tárgyak használata a szemléltető eszközök terén - a gyermekkel foglalkozók közléseinek mindig érthetőnek kell lenni - apró lépésekben történő haladás elve - a gyermek reakcióinak, produkálásainak lehetőség szerinti azonnali ellenőrzés, értékelése és pozitív minősítése	- konduktív pedagógia, - evésterápia - motiváció, bemutatás - gyakoroltatás - cselekedtetés - ellenőrzés - értékelés, pozitív megerősítés - valóság-hű, valós szemléltetés - beszélgetés - séta, levegőzés, szemléltetés - logopédia - egyénire szabott segítségnyújtás	- környezetünk tárgyai - természet változásai, jelenségei, elemei - növények - állatok - játékok - hanghordozók, hangszerek - mese, verses-mondókák - könyvek - képek, fényképek - dia és video filmek - kreatív tevékenységekhez szükséges alapanyagok - rehabilitációs és egyéb segédeszközök (fejpálcák, fejegér) - AAK eszközök, kommunikációs eszközök - jelképek

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

	- gátlása • száj akaratlagos nyitásának, zárásának kialakítása • hangadás és mozgás összekapcsolása • artikulációs mozgásügyesítés: az ajkak, nyelv differenciált mozgásainak kialakítása és gyakoroltatása • lehetőségek biztosítása a z önálló döntéshozatalra • beszédképtelen gyermek más kommunikációs jeleinek megfigyelése, odafordulás, értelmezés – az egymásra való odafigyelés erősítése • kölcsönös kommunikációra való ösztönzés • kifejezőkészség fejlesztése			
--	--	--	--	--

1.7 Augmentatív kommunikáció: a beszédképtelen tanulóknál nagyon fontos valamely kommunikációs eszközzel való megsegítés, hiszen kiszolgáltatottsága miatt olyan helyzeteket élhetnek meg, amelyekben helyettük döntenek, és mások irányítják a körülöttük zajló eseményeket. Ezért kell valamilyen augmentatív eszközzel, módszerrel, technikával megismertetni és használatára megtanítani a kommunikációjukban sérült gyermekeket. Az augmentatív kommunikáció ugyanis kiegészítheti, vagy helyettesítheti a beszédet, azaz megmutatja a kimondhatatlant. Az augmentatív kommunikáció egyénre kidolgozott módszereket és eszközöket feltételez.

Figyelembe vett szempontok:

- mozgásállapot
- értelmi szint, kognitív képességek
- életkor
- kommunikációs igény és szint
- vizuális észlelés
- adott témakör

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• a személyiség egészséges fejlődésének elősegítése az AAK lehetőségeivel • a gyermek gondolatainak, kívánságainak közlése és megértése • a gyermekek váljanak saját életük cselekvőbb részesévé • AAK eszközök segítségével esélyteremtés a kommunikációra családtagjaikkal, társaikkal, nevelőikkel, szűkebb és tágabb környezetükkel, és ez által beilleszkedés az őket körülvevő társadalomba • olyan kommunikáció	• lehetőség biztosítása a tanuló gondolatainak, kívánságainak közlésére és megértésére • esélyteremtés a kommunikációra családtagjaikkal, társaikkal, nevelőikkel, szűkebb és tágabb környezetükkel, • kommunikálásra készítés vágyának felkeltése • kommunikációs lehetőségek megismerése, erősítése, bővítése • elemi kommunikációs helyzetek kialakítása: • szemkontaktus felvételének és megtartásának kialakítása, kapcsolatteremtés • mutató szemmel • adekvát igen – nem válasz kialakítása • köszönés • kép – tárgy egyeztetés • önálló, vagy megsegített	• minden megnyilvánulást közlésként értelmezzünk, • a gyermek vélemény nyilvánítását, akaratát, gondolatait figyelembe véve kell adekvát válaszokat adnunk • kommunikációs eszköz hozzáférési lehetőségének biztosítása lehetőleg minden helyzetben • szülővel való szoros együttműködés	• egyéni és kiscsoportos foglalkozás • individualizált kommunikációs rendszer alkalmazása, élethelyzetek be, szituációkba ágyazott, élményekre alapozott kommunikáció • valóságű, játékos helyzetek modellálása	• AAK eszközök: tárgyak, képek, kommunikációs útlevelel/tábla, gyűjtögető zsák, heti eseménytábla, hangfelvételek, képkommunikációs kártyák stb. • fejegér program • számítógép • tükör • szájkörüli izomtorna eszközei • nyelvmozgások kialakítása eszközei • játékok • szűkebb-tágabb környezetünk tárgyai, jelenségei, eszközei

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

megteremtés, amely a későbbiekben nem csak a szűkebb környezetben alkalmazható, hanem a tágabban is	akaratközlés, vélemény, döntés kifejezésének megtanítása, és ehhez megfelelő időmennyiség biztosítása - szülőkkel való együttműködés a kommunikáció kialakításában - eddig használt kommunikációs eszköz vagy rendszer alkalmazása, jelzéseinek feltérképezése, továbbfejlesztése, erősítése			
---	---	--	--	--

1.8 Érzelmi és szociális nevelés

A súlyos-halmazozott fogyatékkal élő tanulók is közvetítik a külvilág felé érzéseiket és érzelmeiket, csak szűk körűek és differenciálatlanok kifejezéseiknek eszköztára.

Konfliktushelyzeteik abból adódnak, hogy környezetük nem, vagy helytelenül értelmezi ezeket a jelzéseket. Ezek belső és külső konfliktushelyzeteket generálnak, amelyek a tanulóknál pillanatnyi vagy tartós fennállás esetén rögzült negatív viselkedésformákat vált ki. Ez megnyilvánulhat elfordulás, bezárkózás, valamint agresszív illetve autoagresszív reakciók formájában. Pozitív elfogadó, odafigyelő attitűddel a környezet részéről mérsékelhetők, csökkenthetők ezen viselkedésformák.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
- differenciált érzelmi kifejezések kialakítása - érzelmelek felismerése, megélése, átélése a legdifferenciáltabb, legérthetőbb módon, lehetőségeikhez mérten - alapérzelmek fogalmának kialakítása, és kifejezése - mások érzéseinek	- érzelmelek, helyzetek és környezeti reakciók összekapcsolása - helyzetekben fellépő érzelmi kifejezés tükrözése - én-tudat fejlődésének segítése - élményeken keresztül az érzelmelek megéléseinek biztosítása - segítségnyújtás az érzelmelek értelmezésében, kezelésében - annak felismertetése, hogy a cselekvésem a velem kapcsolatban	- alapérzelmek (öröm, bizalom, szomorúság, meglepődés, harag, szégyen, undor, fájdalom, félelem) pozitív és negatív megerősítéskialakítása - mindig és mindenkor szem előtt tartani az érzelmi és szociális nevelést - csoportos és egyéni foglalkozásokon keresztül a szociális fejlődés	- beszélgetés - bemutató - utánzás - játék - jutalmazás - ellenőrzés - értékelés - egyéni foglalkozások - csoportos foglalkozások /közös játék, tevékenység, alkotás, élmények	- a pedagógus személyisége - tükör - fényképek, arcképek - hangfelvételek - szag és íz ingerek érzelmek kiváltására - ünnepekhez kapcsolható tárgyak - alakítható anyagok - hangszerek

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

felismertetése, értelmezése, tolerálása • késleltetés képességének kialakítása • erőfeszítések, motiválttá válás a cselekvésekre • az „én” pozitív megélésnek segítése • mindezek által pozitív, reális énkép kialakulása • szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése • közösségi kommunikációs formák megtanulása, ösztönzése. • szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak elsajátítása	lévőkből érzelmeket vált ki • kooperációs készség fejlesztése • közösségi viszonyok, magatartás kialakítása /gyerek – felnőtt, gyerek – gyerek/ • helyes viselkedési formák megismerése, elsajátítása • közösségi élményekhez juttatás a csoportban, közös alkotás, játék, mozgás öröme, másik sikerének megélése, kortársakkal való kapcsolattartás öröme • kétszemélyes helyzetekben teljes elfogadás, amely a teljes elfogadottság élményét közvetíti • én-kép kialakításának megcélzása az egyéni képességekhez mérten • döntési helyzetek létrehozása, a szabad választás lehetőségének biztosítása • családi és kulturális, népi ünnepek érzelmi vonatkozásainak felhasználása	biztosítása • feltétlen szeretet és elfogadás érzelmének közvetítése • érzelmi ráhangolódás biztosítása a tevékenységek megkezdése előtt		
---	--	--	--	--

1.9 Esztétikai nevelés

Az élmények megélése, amely érzelmekkel jár, a lelki élet táplálója – ezt hivatott a művészetek általi világ támogatni. Nehezen megfogható, de mindenképpen olyan élményt biztosít, amelyet más nem pótolhat. A művészet nem csak a befogadottat jelenti, hanem az alkotótevékenységet is. Megvalósulhat egyszerű elemi helyzetektől /pl.: hintázás közbeni zenehallgatás/ a bonyolultabb tevékenységekig /pl.: zenére festés/.

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• önkifejezés, kifejezőképesség fejlesztése minél változatosabban	• az alkotótevékenység és a befogadóvá válás feltételeinek megteremtése	• önkifejezés szabadságának tiszteletben tartása • gyermekek által	• szabad alkotás • beszélgetés	• Képek, • ecsetek, marokecsetek • fejpálca

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

• érzelmek megélése – öröm, szomorúság, stb. képzetek, képzelőerő fejlesztése • a tapasztalt világ, jelenségek művészet eszközökkel való összekapcsolása, integrálódása • képzelet, képzelőerő felébresztése • választás képességének kialakítása	• a szükséges helyzetek, alapanyagok és eszközök biztosítása • alapvető művészeti technikák /festészet, grafika, mintázás, stb./ megismertetése, alkalmazási lehetőségeinek megteremtése, kivitelezés • a közös alkotófolyamatban való részvétel biztosítása • színek, formák, terek, fényhatások, hanghatások megismerése, élmények átélése, és különböző eszközökkel való megjelenítése • művészetek egymásra hatása, egymás kiegészítése vizuális, zenei, irodalmi művészeit ágakban, ezek megismerése. • A hangulat, érzelmi állapot megjelenítésének lehetősége, elősegítése.	felhozott témák rugalmas felhasználása • művek tisztelőben tartása • átélés, öröm megélése az alkotófolyamat során • bátorítás, megfelelő, egyénre szabott segítségnyújtás • pozitív megerősítés, az alkotókedv ösztönzése	• érzelmi ráhangolás • festés • ragasztás • tépés • nyírás • formázás • modellezés • nyomatkészítés • dramatizálás • éneklés • verselés • mesélés • zenehallgatás	• marok zsírkréta • temperák, festékek • gyurma • ragasztó • papírok • különféle száraz termékek • különböző anyagok • Cd, magnó projektor
--	---	--	---	---

1.10 Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

Legfőbb célunk, feladatunk, a gondozási tevékenységeket egyenértékű fejlesztési területként felvegyük a nevelő- oktató munka tartalmi rendszerébe, és komplex szemlélettel alkalmazzuk a terápiákban. A fejlesztő gondozás tevékenységei minden napos feladatot állítanak elénk a következő területen: étkezések, testi higiénia, öltözés vetkőzés (önkiszolgálás). Legfontosabb az érzelmi és szociális terület fejlesztése, de a kommunikáció, a kognitív funkciók, és a mozgásnevelés is megvalósul a fejlesztő gondozás során.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Célok	Feladatok	Alapelvek	Módszerek	Eszközök
• Testi szükségletek megélése, a folyamatokban való lehető legmagasabb szintű részvétel. • a tanuló szükségleteinek megfelelő komfortérzés • biztosítása, nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése, • verbális utasításokkal a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése, • a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek, ruhadarabok viszonyának felismerése, • alapvető higiénés szokások kialakítása, • az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése, • helyes viselkedési formák elsajátítása, • a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének formálása, • a téri tájékozódás elősegítése.	• Érzékelés-észlelés fejlesztésén keresztül saját testi szükségletek felismerése és értelmezése • Kommunikáció fejlesztésén keresztül képessé tenni jelzésekre, ezáltal szükségleteinek jelzéseire • Mozgásfejlesztésen keresztül a lehető legnagyobb mozgásos önállóság, részvétel lehetőségének elérése • Kognitív funkciók fejlesztésével ok-okozati viszonyok felismerése, megértése • Adaptált környezet kialakítása • Megfelelő eszközök biztosítása • Döntési képesség elősegítése ruhadarabok kiválasztásával	• Eddig megszokott, kialakított rendszerek alkalmazása továbbfejlesztése • Optimális időkeret kialakítása • Napirendbe ágyazottság • kellemes élménnyé alakuljon át az ápolás folyamata, biztonságban érezze magát a gyermek	• Evésterápia módszerei • Toalett tréning • Bemutató • Motiválás • Cselekedtetés és • Gyakoroltatás • Pozitív megerősítés	• minden napokban használt tárgyak

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

1.11 Zenei nevelés

A zenei nevelés lehetőséget teremt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Célok	Feladatok	Módszerek	Eszközök
- a zenei érdeklődés felkeltése, - utánzás-ra késztetés - a gyermek érzelmi életének gazdagítása - a környezet hangjai iránti érzékenység fejlesztése - a ritmusérzék fejlesztése - hangszerek hangjának megismer-tetése a zenehallgatás iránti igény kialakítása - a ritmus örömeinek felfedeztetése	- a hallási észlelés, érzékelés, auditív differenciálás fejlesztése - bábozással vizuális – akusztikus figyelem fejlesztése - szem –kéz koordináció fejlesztése - a gyermekek megismertetése mondókákkal, dalokkal, énekes játékokkal - minta és segítségadás az utánzáshoz - a gyermek – felnőtt bensőséges kapcsolatának érvényesítése - egyenletes ütés gyakorlása mondókára, dalra együtt – cselekvéssel - a gyermek aktivizálása, motiválása bábbal bábozással vizuális – akusztikus figyelem felkeltése - látási- hallási diszkriminációs készség fejlesztése - botosbáb megfogásának / marokfogás / megismertetése - bábjátékok kezdeményezése - bábok mozgatása: balra – jobbra billentése, ringatása, - lépegetés, táncoltatás	- beszélgetés - játék - motiválás - bemutató - együtt játszás, együtt cselekvés, cselekedtetés - ismétlés - gyakoroltatás - egyenre szabott segítségadás - irányítás - megerősítés	- ritmushangszerek: - egyéb hangszerek - xilofon - furulya - ünnepi kellékek: - mondókák, versek, énekek - kommunikációs eszközök: képek, jelképek - bábok - Orff-hangszerek

Témakörök: négy nagy tematikus egység köré szerveződnek: őszi, téli, tavaszi és nyári. A témakörök felölelik a szűkebb és tágabb környezet ismereteit, koncentrikusan bővülnek és tematikus hetek keretében valósulnak meg.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Mozgás

Célok	Feladatok	Módszerek	Eszközök
• testkép, testséma kialakítása • a mozgás örömeinek átélése • önálló cselekvés ösztönzés • károsodott tartási és mozgási funkciók korrekciója kompenzáció-ja, • az állapotromlás megelőzése • mindennapos tevékenység, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása. • segédeszköz használat elsajátítása • mozgás-koordináció fejlesztése szabálytudat kialakítása	• a szenzomotoros depriváció csökkentése • a fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával • a saját test megélése, lehetővé kell tenni, hogy aktív és passzív módon is megtapasztalhassák a különféle téri viszonylatokat • helyes pozicionálás, testhelyzet-korrekció, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása • segédeszköz használat elősegítése • mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával • fej-törzs kontroll kialakítása • helyzet- és helyváltoztató mozgások elősegítése • manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése • egyensúly és mozgáskoordináció fejlesztése • vizuomotoros koordináció fejlesztése • kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása	• Konduktív pedagógia • masszázs • helyes pozicionálás • motiválás • bemutatás • utánzás • magyarázat • együtt cselekvés • cselekedtetés • ismétlés • gyakoroltatás • egyénre szabott segítség-nyújtás • egyéni differenciálás • irányítás • megerősítés • játék	szivacs • pléd, párna • Bobath-labda, • tüsilabdák, tüskés hengerek • különböző méretű labdák • karikák (kis, nagy átmérőjű) • Wesco-szett • lépőkövek • billenődeszka • gördeszka • hinta • rugódeszka • pad • zsámoly • babzsák • különböző vastagságú és hosszúságú rudak • mászó alagút • segédeszközök (ortézisek, sqwash, korzettek, járókeret, stb.) • tükör

Foglalkozások (tantárgyak)

- Beszéd és kommunikáció
- Játék és kreativitás
- Zenei nevelés
- Mozgás

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Foglalkozás	Óraszám / hét
Beszéd és kommunikáció	5
Mozgás	10
Zenei nevelés	2
Játék és kreativitás	3

3.3.2 Utazó gyógypedagógiai ellátás

Célunk az, hogy humánerőforrásunkat a legjobban kihasználva biztosítsuk az intézmények által jelzett igények teljesítését. A hálózat működtetése, fejlesztése folyamatos.

3.3.2.1 Az utazó gyógypedagógiai ellátás jogi vonatkozásai:

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (2011.évi CXC. törvény Nkt.4.§ (25) bekezdés): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői vélemény alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógia, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani (2011.évi CXC. törvény Nkt.47.§ (1) bekezdés)

A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban (a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók - külön vagy közös vagy részben közös - nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, kollégium együtt: gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet. (2011.évi CXC. törvény Nkt.47.§ (3) bekezdés)

A integrált sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakembert intézményünk biztosítja az utazó gyógypedagógusi hálózat működtetésével, a fogyatékoság típusának megfelelő szakképzettséggel.

Fogyatékoság típusa szerinti gyógypedagógusi szakképzettség:

Testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) - szomatopedagógus,

Látássérült (vak, aliglátó, gyengénlátó) - tiflopedagógus, látássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Hallássérült (siket, nagyothalló) - szurdopedagógus, hallássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Enyhén értelmi fogyatékos - oligofrénpedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Középsúlyos értelmi fogyatékos - oligofrénpedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Beszéd fogyatékos - logopédus

Autizmus spektrumzavarokban szenvedő (autisztikus) - autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógus

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (Diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) - logopédus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Az utazó gyógypedagógiai ellátást kérő intézményekben a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozást az 20/2012.VIII.31. EMMI rendelet, 2011.évi CXCV. törvény 6. melléklete alapján végezzük.

3.3.2.2 Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői (helyszín, célcsoport, feltételek)

Helyszín

Az integrációban részt vevő többségi általános iskolák .

Célcsoport

Sajátos nevelési igényű tanköteles korú gyermekek, akiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozták meg.

Tárgyi feltételek

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmény biztosít
- fejlesztő eszközök (elsősorban intézményünk eszköztárából állítják össze az utazó gyógypedagógusok, és viszik magukkal az adott foglalkozásra)

Az ellátás jellemzői formája

- egyéni fejlesztés
- mikrocsoporthoz fejlesztés

3.3.2.3 A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során

- A gyermekkel való foglalkozás
- a gyermek megfigyelése aktív hospitálás keretében
- az egyes képességterületek aktuális állapotának vizsgálata
- a gyermek képességstruktúrájának megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása a foglalkozásokon (a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása az ép funkciókra támaszkodva)
- szükség szerint a speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése
- A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás
- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására, befogadására (inkluzív pedagógia)
- a kapcsolattartás során arra törekszünk, hogy elősegítsük az inkluzív szemléletmód kialakulását, amely a tanulási folyamatokban minden gyerek közreműködő részvételét egyéni képességének és fejlődési ütemének megfelelően biztosítja
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- javaslattétel a gyermek/tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztatás ezek beszerzési lehetőségeiről
- segítségnyújtás az év eleji diagnosztikus mérések előkészítésében, a tantárgyi mérések összeállításában
- segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet készítéséhez, illetve a harmonizált tanmenetek összeállításához
- módszertani segítségnyújtás
- részvétel a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében, szükség esetén javaslattevő további vizsgálatra
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában
- horizontális tanulás intézmények között-ahol törekszünk az új oktatási formák befogadtatására és elterjesztésére A szülőkkel való kapcsolattartás
- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szülei számára tanácsadás
- rendszeres konzultáció a gyermek/tanuló fejlődésével kapcsolatosan
- megbeszélés az otthon végezhető/végzendő gyakorlatokkal kapcsolatban
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában, beszerzésében
- Adminisztrációs feladatok
- egyéni fejlesztési terv készítése
- egyéni fejlődési lapok betétívének és a munkanaplónak a vezetése
- konzultációs űrlapok kitöltése
- kiegészítő pedagógiai vélemény készítése a szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz
- részletes tájékoztatás az ellátott gyermekek/tanulók fejlesztéséről, fejlődéséről félévkor és tanév végén, melyet az integráló intézmények vezetői is megkapnak
- tanulói portfólió készítése, rendszerezése
- félévi és év végi beszámoló és statisztika készítése

A munka intézményi folyamatszabályozását az utazó gyógypedagógiai szolgáltatás protokollja tartalmazza, amely leírja az ellátási, szolgáltatási folyamattal kapcsolatos tevékenységek listáját, alapját képezi a szakmai ellenőrzésnek, továbbá célja az ellátás egyenletes színvonalának biztosítása

3.3.2.4 Szemléletmódunk

Utazó gyógypedagógiai hálózatunk elkötelezett abban, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek sikeres integrációját segítse.

Meggyőződésünk, hogy a gyermekek erősségeire és a helyzetekből adódó nehézségeknél a megoldásokra fókuszálva lehetünk hatékonyak és sikeresek.

Folyamatosan foglalkozunk azzal, hogy mi is egészségesek legyünk fizikailag és mentálisan is. Azon dolgozunk, hogy egyéni történeteinkben lévő nehézségeink – az önismereti munkának köszönhetően – erőforrásokká válhassanak.

Ezeket a célokat úgy tudjuk megvalósítani, ha folyamatosan képezzük magunkat, sokat játszunk, sokat foglalkozunk a mikro és tágabb közösségünkkel.

Hiszünk abban, hogy a családokat és a befogadó közösségeket is segítenünk kell.

Hiszünk abban, hogy meg kell tanítanunk a helyes digitális használatot, figyelniük kell a családon belüli erőszak jeleire. Mindent meg kell tennünk, hogy a közösségen belüli bullyingot (bántalmazás) megelőzzük, és a kialakult helyzeteket megoldásfókuszú megközelítéssel kezeljük.

Legnagyobb reményünk szerint a jövőben szemléletformálók tudunk válni.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.3.2.5 Az integráció 4 fókusz területe, a fejlesztési terv

Az integráció akkor lehet sikeres, ha az utazó gyógypedagógusok 4 területre figyelnek. Az integráció sikerességét a 4 területből a leggyengébb határozza meg, ezért folyamatosan mind a négygel foglalkozni kell:

- az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű gyermek
- az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű gyermek családja
- az a közösség, ahova az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű gyerek jár
- az integráltan tanuló gyerekekkel foglalkozó emberek (pedagógusok, pedagógus asszisztensek, külső munkatársak: pl. hittanárak, úszás oktatók, technikai dolgozók)

A fejlesztési órakeret mátrix fogalmát mi hoztuk létre. Ez a fogalom azt a megoldási módot fedí le, amit a Magyarországon, integráltan tanuló sajátos nevelési igényű tanulók ellátási nehézségeire válaszként dolgoztunk ki.

A szakértői bizottságok komplex vizsgálati eredményére, javaslatára építve fejlesztjük a sajátos nevelési igényű gyermeket, amely magába foglalja a diagnózisuknak (BNO kódjuknak) megfelelő területek, egyéni fejlesztési terv alapján történő fejlesztését.

Célunk, hogy nevelésünk tegye lehetővé és segítse a sajátos nevelési igényű gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását.

A fejlesztési tervnek igazodnia kell:

- a gyermek személyiségéhez, fejlődésének üteméhez
- a befogadó közösséghez,
- a meglévő eszközrendszerhez
- a technikai lehetőségekhez (pl. okostábla, online lehetőségek, wifi, informatikai eszközök)

3.3.2.6 A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

- Egyéni fejlesztés
- Kis csoportos fejlesztés
- Fejlesztési órakeret mátrix

„Fejlesztési órakeret mátrix”

A mátrix lényege, hogy az integráltan tanuló sajátos nevelési igényű gyerekeknek előírt fejlesztési óraszámát éves keretben számoljuk, és az alapján tervezünk vele. Az előírt óraszámok nagyobbik részét a „klasszikus” egyéni vagy kiscsoportos rehabilitációs fejlesztések formájában heti beosztásban kapják. A fennmaradó órákat pedig egy szolgáltatási palettából – az integráltan tanuló gyerek igényeiből kiindulva – állítjuk össze.

Online, digitális tanítási helyzetben ki tudtuk próbálni új ötleteinket, módszereinket. A fejlesztési órakeret mátrix tartalmazza azokat a „Jó gyakorlatokat” is, amelyek ebben az időszakban sikeresek voltak.

Átlagos tanítási évben 180 tanítási nappal kell számolnunk. Ez 36 hetet jelent.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az alábbi táblázatban egy lehetséges változatot írtunk össze.

heti előírt fejlesztési óraszám	éves előírt fejlesztési óraszám	egyéni/kiscsoportos fejlesztés (klasszikus forma)	fejlesztési mátrixból összeállított óraszám	elmaradt órák éves szinten (osztálykirándulás, ünnepek, iskolai programok, stb.)
2	72	50	14	6
3	108	70	30	8
4	144	90	36	8

Fejlesztési órakeret mátrix alapján nyújtott órák/lehetőségek:

- Online kiscsoportos rehabilitációs óra, melyben földrajzilag nem egy helyen élő, de rehabilitációs javaslat és osztályfok alapján egy csoportba tehető gyerekek vannak.
- Online egyéni rehabilitációs óra: Egyéni tanrend alapján tanuló, vagy valamilyen ok miatt hosszabb időszakban otthon maradó (pl. lábtörés) gyerek számára.
- Online kiscsoportos óra, amelyben elsősorban a rehabilitációs javaslatok közül a szociális kompetenciák kerülnek fókuszba.
- Rehabilitációs javaslat köré szervezett online szakkörök (1-1 példa)
 - o fotó szakkör a következő rehabilitációs javaslatok alapján: Vizuális észlelés, emlékezet, differenciálás fejlesztése, elfogadó, érzelmileg biztonságot nyújtó környezet biztosítása, érzelmi, hangulati állapot stabilizálása, önértékelés erősítése
 - o kreatív, főző, rajzszakkörök a következő rehabilitációs javaslatok alapján: Bejósolható környezet biztosítása, kommunikációs készség fejlesztése, koncentráció javítása, koncentrációs idő fokozatos és folyamatos bővítése, motiválás, hangulati problémák esetén fokozott odafigyelés biztosítása, stb.
- Közösségépítő és érzékenyítő óra a sajátos nevelési igényű gyerek osztályközösségében.
- Érzékenyítő órák, tréningek tartása a sajátos nevelési igényű gyereket oktató és oktatásában segítő pedagógusok, pedagógus asszisztensek (technikai dolgozók) számára, ezáltal elősegítve sikeres integrációjukat.
- Állatasszisztált terápiai órák, érzékenyítő órák (kutya, ló)
- Gyógypedagógus részvétele a tanítási órán. A pedagógus munkájának segítése megfigyeléssel, differenciálással, egyéb – sérülésspecifikus – segítő eszközök használatával, a pedagógus számára szakmai segítségnyújtással.
- A pedagógusasszisztensek és gyógypedagógus asszisztensek munkájának segítése tanítási órákon való részvétellel, differenciálást, egyéni bánásmódot igénylő ellátáshoz szakmai segítségnyújtás keretében.
- (Tanulmányi) kiránduláso(ko)n való részvétel, melynek célja, hogy élménypedagógiai módszerek segítségével a sajátos nevelési tanulók énképe javuljon, belső motivációjuk nőjön.
- Amennyiben a sajátos nevelési igényű tanuló különórákra jár, a vele foglalkozó pedagógusokkal, edzőkkel igény szerint egyeztetés, konzultáció, esetmegbeszélés. Ez kiemelten fontos ADHD és autizmussal való érintettség esetén.
 - o Alapfokú művészeti iskolák zenetanárai, szolféztanárai, képzőművészet tanárai
 - o Sport esetén: edzők

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A „fejlesztési órakeret mátrix” előnyei:

- A hagyományos módszerrel csak részben ellátott gyerekek számára nagyobb óraszám biztosítása. (pl. Ahol a szurdopedagógus, mozgásterapeuta nem tud heti háromszor menni az adott intézménybe).
- Figyelembe veszi, hogy az integráció csak akkor lehet sikeres, ha a befogadó közösséggel és a közösséggel foglalkozó összes felnőttel (pedagógusok, pedagógus asszisztensek, technikai dolgozók, stb.) intenzíven foglalkozunk érzékenyítéssel, információk átadásával.
- Megelőzi a bullying kialakulását, vagy annak jelentkezésekor gyors beavatkozást tesz lehetővé.
- Egy intézményen belül kevés az azonos (vagy közel azonos) osztályfokú, hasonló rehabilitációs célú sajátos nevelési igényű gyerekek száma, így sok az olyan óra, ahol több gyerek is részt vehetne, de nem lehet fizikailag megoldani. Az online óraszervezésnél viszont a földrajzi akadályok eltűnnek, így magasabbak lehetnek a csoportlétszámok. Így azonos pedagógus órásszámmal nagyobb számú rehabilitációs ellátást tudunk biztosítani.
- A szülők egy részének nagy segítség, ha nem kell az iskolába bejönniük egy-egy fogadóóra miatt, vagy nem terheli senki telefonszámláját a konzultálás egy-egy helyzet átbeszélése miatt. Így könnyebb bevonni a közös gondolkodásba, együttműködésbe őket. Például ADHD, autizmussal való érintettség esetén létszükséglet a szülőkkel való folyamatos együttműködés.
- El tudunk látni olyan rehabilitációs órákat is, amelyeket a fizikai távolságok miatt máshogy nem tudunk, tehát csökkent az ellátatlan gyerekek száma. (Pl. a speciális szakú gyógypedagógus lakóhelyétől 30-50 km-re lévő településen lakó diákokat is: szurdopedagógiai ellátás, tiflopedagógiai ellátás, stb.)

3.3.2.7 Online lehetőségek az utazó gyógypedagógiai hálózat munkájában:

Az online oktatás sok családnak és tanulónak nehézséget jelent. Ugyanakkor sok gyerek jobban tud működni, ha nyugodt körülmények között, otthonról tud kapcsolatba lépni a fejlesztővel.

Az óriási gyógypedagógus hiány és a települések közötti távolságok miatt nehéz koordinálni, hogy minden gyerek számára biztosítsuk a megfelelő szakembert az előírt órásszámban.

Az online lehetőségeket kihasználva a fejlesztő órák egy részét online is meg tudjuk tartani új formákkal és tartalmakkal megtöltve az eddigi lehetőségeket.

Pozitívumok:

- Részben ellátott gyerekek teljesebb ellátása
- Egyéni tanrendben tanuló gyerekek otthoni fejlesztésének biztosítása
- Különböző településen élő, de azonos problémával, fejlesztési területtel rendelkező gyerekekből csoportok kialakításának lehetősége.
- Szociális kompetenciákban nehézséggel rendelkező gyerekek védettebb elérése, amely komfortosabb számukra.
- Figyelemzavaros gyerekek nyugodtabb körülmények közötti tanulása, ha ez otthon megteremthető.
- Részképesség fejlesztés, tantárgyi elakadáson átsegítés mikro csoportokban

Egy-egy részképesség fejlesztésre vagy egy-egy tantárgyi elakadásra rövid távra is létre lehet hozni mikro csoportokat, ahol a fejlesztés fókuszához keressük a gyerekeket, és nem köt minket a földrajzi

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

távolság. Így homogén 2-4 fős csoportokban tudunk úgy foglalkozni a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, hogy mindegyiküknek ugyanarra van szüksége.

- Szociális kompetenciák fejlesztése, rehabilitációs célok megvalósítása online szakkörökkel

Tanítványaink egy része az iskolában nagyon nehezen tud kialakítani kötődéseket, barátságokat. Könnyebben teremtenek kapcsolatot online módon. Ezt használjuk ki azzal, hogy a szakértői véleményekben meghatározott rehabilitációs célokból kiindulva tematikus online szakköröket szervezünk. Így nem csak a rehabilitációs célok valósulnak meg, hanem közben a gyerekek közötti szociális kapcsolatok építésében is segítséget tudunk nyújtani. Az elmagányosodott gyerekeknek kötődési lehetőséget kínálunk.

3.3.2.8 Egyéni tanrendben tanuló sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése:

Azoknak a sajátos nevelési igényű gyerekek, akik integráltan, de mégis egyéni tanrendben tanulnak biztosítani kell, hogy a szakértői véleményben előírt fejlesztéseket megkapják. Az utazó gyógypedagógusok a tanuló igazgatójával egyeztetik, hogy az egyéni tanrend részletesen mit tartalmaz. Az utazó gyógypedagógus feladata, hogy a hozzá tartozó gyerek részére – az iskolával és a szülőkkel egyeztetve – fejlesztési tervet készítsen. A fejlesztéshez a szükséges helyiségeket a gyermek intézménye kell biztosítsa az utazó gyógypedagógus számára. A fejlesztések egy része megtartható online is, de nem váltható ki az összes fejlesztés online órára. Megoldásként alkalmazható a „Fejlesztési órakeret mátrix” (lásd részletesebben a külön pontnál.)

3.3.2.9 Tehetséggondozás:

Fontos szempont, hogy a fejlesztési terveknek ki kell térniük a sajátos nevelési igényű gyermekek erősségeire is. A motiváció megteremtésében, a gyermek egészséges pszichés fejlődésének érdekében ez kiemelten fontos. A rehabilitációs javaslatok a gyermek erősségeinek mentén jobban megvalósítható. A sajátos nevelési igényű gyermekek egy része alapfokú művészeti iskolába jár (hangszeren tanulnak vagy képzőművészeti oktatásban részesülnek). Az ellátási körzetünkben lévő Alapfokú Művészeti Iskolák pedagógusai is igényelhetik szolgáltatásainkat, hisz a gyerekek fejlődésében, tehetséggondozásában nagy részt vállálnak fel.

Közösségi szolgálat:

Utazó gyógypedagógiai hálózatunk fogad középiskolásokat közösségi szolgálat keretében. A közösségi szolgálat jó lehetőség, hogy a 14-19 éves tanulókat érzékenyítsük különböző fontos témákkal kapcsolatban, miközben munkájuk tényleges segítséget jelent számunkra.

Célunk, hogy lehetőség szerint ők is részt tudjanak venni saját élményű közösségépítő/érzékenyítő programjaink egyikén, mielőtt segíteni kezdenek.

A közösségi szolgálat keretében fogadott diákok az alábbi – folyamatosan bővülő – programokban és feladatokban tudnak részt venni és segíteni.

- Közösségépítő és érzékenyítő órákon segítőként való részvétel (saját élményű foglalkozások és hospitálás után). (A közösségépítő és érzékenyítő órákról részletesen lásd az erről szóló részt.)
- Az utazó gyógypedagógiai hálózat programjaiban való részvétel és segítség. (Szakmai programok, online szervezett programok).
- Online szervezett kiscsoportos foglalkozásokon való részvétel, melyeknek célja, hogy tanítványaink találkozzanak pár évvel idősebbekkel, akik számukra egy-egy témában sokkal

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

hitelesebbek számukra, mint a felnőttek. (Pl. barátkozás, pályaorientáció, adatok megosztása a neten, online játékok, alkohol, drog, stb.)

- Tanulási nehézséggel küzdő tanulóink számára szervezett online csoportokban való segítség (ahol mindig jelen van egyik munkatársunk is.) A segítség lehet technikai vagy tanulással kapcsolatos is.

-

3.3.2.10 KOMMUNIKÁCIÓ

- családokkal
- befogadó közösségekkel
 - o intézményekkel
 - o osztályokkal
- utazó gyógypedagógusokkal járási szinten
- utazó gyógypedagógusokkal tankerületi szinten
- térségi szakmai munkaközösség
- szakmaközi együttműködések
- Gyógypedagógus képzést adó felsőfokú intézményekkel – hallgatói gyakorlatok

A kommunikáció formái:

- Személyes találkozók: fogadóórák, konzultációk
- Tréningek: pedagógusoknak, szülőknek
- Elektromos kommunikáció: e-mail, Messenger, Viber
- Digitális oktatás
- Honlap
- Facebook: fontos kommunikációs forrás. Több FB csoportot is működtetünk a különböző célcsoportoknak.

Kommunikáció a családokkal

A családdal való kapcsolat formái: fogadóóra, online kapcsolattartás

Együttműködés és kommunikáció a befogadó intézményekkel:

A sikeres integráció 4 pilléréből 2 a befogadó közösséggel való foglalkozás. A befogadó közösség egyik része az az osztály, ahová a sajátos nevelési igényű gyerek jár. Másik része pedig az egész iskola felnőtt dolgozói: vezetőség, pedagógusok, pedagógiai asszisztensek, külsős pedagógusok (hittan, úszás, stb.), technikai dolgozók.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat és az intézmények közötti hivatalos kommunikációt végzők köre:

- Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI főigazgatója
- Az utazó gyógypedagógiai hálózat vezetője
- Az utazó gyógypedagógiai hálózat iskolához rendelt koordinátora
- Az iskolában, az utazó gyógypedagógiai hálózat keretében fejlesztést végző pedagógusok és pszichológusok

Ennek formái:

- Folyamatos egyeztetés a vezetőséggel az ellátandó sajátos nevelési igényű tanulókról

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- szakértői vizsgálati kérelmekhez pedagógiai vélemény írása
- szakértői véleményekbe való betekintés
- a fejlesztéssel kapcsolatos adminisztrációk formái, módja
- órarendek egyeztetése, fejlesztéshez helyiség biztosítása
- Az utazó gyógypedagógiai hálózat azoknak a gyerekeknek nyújt fejlesztést, akiknél a befogadó intézmény vezetője ezt írásban kérvényezi. Az ellátott gyerekek esetében az utazó gyógypedagógiai ellátást nyújtó pedagógusnak/pszichológusnak betekintési joga van a szakértői papírokba. Új papír esetén az iskola felelőssége, hogy erről azonnal tájékoztassa a fejlesztő gyógypedagógust és az utazó gyógypedagógia hálózat iskolai koordinátorát.
- Fontos: A felülvizsgálati kérelmek figyelése, a négyoldalas kérelem megírása és a Szakszolgálatoknak elküldése a befogadó intézmény feladata, és vezetőjének felelőssége.
- A sajátos nevelési igényű gyerekekkel kapcsolatban lévő pedagógusok, pedagógiai asszisztensek, technikai dolgozók, külsős munkatársak támogatása, érzékenyítése, segítése a sikeres integráció céljából. Ezen belül az utazó gyógypedagógiai hálózat:
 - Igény szerint részt vesz az intézmény értekezletein.
 - Tréningeket, szakmai továbbképzéseket tart.
 - Folyamatosan egyeztet a tanulási, differenciálási, beilleszkedési lehetőségekről.
 - Esetmegbeszéléseken vesz részt.

Együttműködés és kommunikáció az utazó gyógypedagógusok között járási szinten:

- Mivel munkánk során alig találkozunk, kiemelkedően fontos a team munkára való odafigyelés. Ezt az értekezletek, esetmegbeszélések, közös játékok, közösségépítő alkalmak teszik lehetővé.
- Folyamatosan képezzük magunkat mind szakmai, mind készségfejlesztésekkel
- Szupervízió, esetmegbeszélés fontossága
- továbbképzések: Törekszünk arra, hogy a továbbképzések során minél sokrétűbben fejlesszük magunkat az eredményesebb munkavégzés érdekében. Fejlesztési területeink sokszínűsége miatt szükséges a kötelező hétévenkénti továbbképzésen túlmutató fejlesztéseken való részvétel (célok: önismereti, kiegészítő tréningek, gyógypedagógia részterületeivel kapcsolatos képzések, az új gyógypedagógiai tendenciák, jó gyakorlatok megismerése, stb.)
- Szakmaközi kapcsolatok ápolása nagyon fontos számunkra. Esetmegbeszélésekre határterületen dolgozó kollégák meghívása.
- Jó gyakorlatok gyűjtése, intézménylátogatások, programok látogatása.

Tankerületi szakmai munkaközösség működtetése az intézmények fejlesztőpedagógusaival:

Célunk, hogy az utazó gyógypedagógiai hálózat segítse az általunk ellátott iskolák szakembereinek munkáját. A gyógypedagógusok munkáját erősíti, összetartozásukat segíti egy ilyen csapathoz való tartozás. Lényeges, hogy ezek a pedagógusok tanuljanak egymástól, egységes és fejlett módszereket, eszközöket ismerjenek a több odafigyelést, speciális többlet segítséget igénylő gyermekek megsegítésére. A konzultációkon hasznos szakmai tanácsok hangzanak el. A szakmai közösség

Szakmaközi kommunikáció és együttműködés

- a járási és megyei Pedagógiai Szakszolgálatokkal,
- a járási szociális segítő hálózatokkal,
- a járási családsegítő hálózatokkal,
- más Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekkel,

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Gyógypedagógus, konduktor és pszichológus képzést nyújtó felsőoktatási intézményeknek hallgatói gyakorlati helyszín biztosítása. Kollégáink gyakorlatvezetőként közreműködnek a hallgatók szakmai gyakorlatának megszerzésében, a gyógypedagógus hivatásra való felkészítésben.
- Alapfokú művészeti iskolákkal: lásd. tehetséggondozás
- Középiskolákkal: lásd közösségi szolgálat
- Egyéb szervezetekkel:
 - o Nemzeti Bünmegelőzési Tanács
 - o Tanodák
 - o kulturális intézményekkel, művészeti házakkal
- Egyesületekkel, alapítványokkal, non-profit szervezetekkel:
 - o Kék-Vonal Gyermekkrízis Alapítvány,
 - o Hintalovon Alapítvány
 - o AOSZ-Autisták Országos Szövetsége
 - o Autizmus Alapítvány
 - o Élményakadémia Közhasznú Alapítvány
 - o SolutionSurfers – Brief coaching

3.3.2.11 Szolgáltatásaink:

Szolgáltatásaink egy részét online formában is meg tudjuk szervezni, ahol erre igény és lehetőség van. A hangsúly azonban továbbra is a személyes találkozásokon, közös együttléteken van.

- Közösségépítő órák tartása
 - o bullying megelőzés
 - o közösségépítés
 - o összevont osztályoknál közösség újra építése
- állatasszisztált foglalkozások – kutyás fejlesztő és érzékenyítő órák
 - o szorongás oldása
 - o viselkedés szervezés
- állatasszisztált foglalkozások - lovasterápiás foglalkozások
 - o mozgásfejlesztés
 - o én-kép erősítés
 - o autizmus és ADHD specifikus fejlesztés
- Érzékenyítő órák tartása
 - o autizmus, ADHD és egyéb, a gyerekek sajátosságainak megfelelő érzékenyítés
- Érzékenyítő programok szervezése/tartása
- Szakmai délutánok/napok szervezése, tartása
- Szakmai konferenciák szervezése, tartása
- Szülői fórumok szervezése
- Esetmegbeszélések
- Mediáció
 - o pedagógus – szülő
 - o pedagógus – sajátos nevelési igényű gyerek

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- szülő – gyerek
- gyerek – gyerek között

- Eszközkölcsonzó rendszer működtetése

A program végrehajtásához szükségesek, a nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések. A törvény lehetővé teszi, hogy az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények eszközkölcsonzó rendszert működtessenek.

Intézményünkben folyamatosan alakítjuk ki az ingyenesen igénybe vehető eszközkölcsonzót. Az eszközkölcsonzó működésének célja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszközök széles körű kínálatát biztosítsuk.

Ez a tankerületi szintű szolgáltatás az Érdi Tankerületi Központ intézményeiben dolgozó tanároknak, pedagógiai assziszteneknek, utazó gyógypedagógusoknak és a tankerületi központ területén élő, sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülőknek egyaránt biztosítja a megfelelő eszközöket, játékokat, és szakirodalmat, a tanulók lehető legoptimálisabb fejlődéséhez.

3.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A köznevelési törvény a nevelőtestületek hatáskörébe utalta az iskolában használt tankönyvek kiválasztását. A sajátos nevelési igényű gyermekek számára készült tankönyvek választéka azonban szűkös, az alacsony példányszám miatt beszerzési árak viszonylag magasak.

A tankönyv és a taneszköz nem csupán a nevelőtestület ügye, hanem a szülőé is. Döntéshozatal előtt szükséges a szülőkkel egyeztetni az egyes évfolyamok tankönyveit, figyelembe véve azok súlyát, árát is.

Intézményünkben a tanulók tankönyveiket térítésmentesen kapják meg.

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

- A tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló.
- A tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez.
- Az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon.
- A tankönyvek legyenek jól áttekinthetőek, jól olvashatóak, ne legyenek túl zsúfoltak.
- Azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveire illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak.
- A tankönyv-választásnál mérlegelni kell az árat.
- A tartós használatra szánt tankönyveket a könyvtárban kell megőrizni.
- A tankönyvválasztást a szakmai munkaközösségek tanévenként felülvizsgálják és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoznak.

3.5 A nevelési oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályok

A kötelező (minimális) helyiségeket és az egészség- és munkavédelmi eszközöket a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. melléklete tartalmazza.

A nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről szóló jegyzéket az oktatásért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium honlapján teszi közzé, biztosítva ezzel a módosítások visszakereshetőségét.

https://www.oktatas.hu/koznevelas/az_oktatasert_felelos_miniszter_altal_jovahagyott_felszerelésjegyzek

3.6 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése, valamint a pszichikus funkciók fejlesztése a kiemelt feladat. Fontos szerepe van a tanulmányi sétáknak, a környezetünk tudatos megfigyelésének.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat. A környezethez való alkalmazkodás kerül előtérbe.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,

Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

Kiemelt szerepet kap a kreativitás fejlesztése. Az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük ezeken az évfolyamokon hangsúlyosabban jelenik meg.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.7 *Mindennapos testnevelés*

Az intézményben a mindennapos testnevelés, testmozgás megszervezése az Nkt. 27.§. (11) bekezdésében meghatározottak szerint valósul meg.

3.8 *A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai*

A kerettantervre épülő helyi tanterv, valamint a rehabilitációs célú foglalkozások magas száma, figyelembe véve tanulóink terhelhetőségét is, szabadon választható tantárgyak választását nem teszi lehetővé. Lehetőség nyílik azonban a szakkörökön és egyéb szabadidős tevékenységeken (pl: múzeumpedagógia), való részvételre.
Pedagógus választására nincs lehetőség.

3.9 *A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések*

Hitvallásunk a sérült és a rászoruló tanulók megkülönböztetett segítése, fejlesztése. Ezért feladatunk a szolgáltatásainkhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása, az esélyteremtés, a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása, az esélyegyenlőség előmozdítása a nevelő-oktató munka minden területén:

- a tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyermekek egyéni fejlesztésében
- tanulói előmenetelben
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a pályaaorientációban, a pályaválasztásban
- a humán erőforrás-fejlesztésben
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban (szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel).

Folyamatos feladataink

- A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pontos nyilvántartásának vezetése.
- Pedagógusaink differenciált képzés és értékelés révén biztosítják, hogy minden tanuló egyéni képességei szerint haladhasson.
- A lemaradókat, nehézségekkel küszködőket egyéni képességeik szerinti fejlesztéssel segítjük.
- A lemorzsolódás minimális szintre való csökkentése érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, a tanulókkal, a családsegítő szolgálattal és egyéb partnerekkel.
- A gyermekek érdekében meghatározó feladatunknak tekintjük a drogprevenciót, a bűnözés elleni küzdelmet, a bűnmegelőzést. Ennek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a rendőrséggel és kompetens szakemberekkel.
- Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá.
- Rendszeresen figyeljük azokat a pályázatokat, amelyek tanulóink esélyegyenlőségének javítását szolgálják, és lehetőség szerint részt veszünk azokon.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Felelőségek:

- Az intézmény vezetője, az iskolavezetés felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára ismert legyen az iskola esélyegyenlőségi terve, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőségük annak biztosítása is, hogy az iskola dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépések megtételéért.
- Az intézmény vezetője felelős az esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.
- A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelősége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.
- Minden az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy ismerje az intézmény esélyegyenlőségi programját és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

3.10 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének és értékelésének rendje

A tanulók értékelése:

A tanév folyamán a tanuló tudásának értékelésénél figyelembe vesszük:

- a házi feladatok elkészítését, minőségét,
- a tanórai munkát,
- a gyakorlati feladatok megoldását,
- a szóbeli feleleteket,
- az írásbeli feladatokat,
- a témazáró dolgozatokat,
- az év eleji-, a félévi- és a tanév végi felmérések értékelését.

A félévi és a tanév végi minősítések és osztályzatok ezek átlagai alapján kerülnek megállapításra.

Az értékelés szempontjainál különös tekintettel és figyelemmel kell lennünk:

- A tanuló önmagához mért fejlődésére,
- Az ismeretek elsajátítására,
- A képesség minőségi, mennyiségi gyarapodására,
- A tanuló szociális képességeire, magatartásának, viselkedésének fejlődésére.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Az értékelés gyakorisága

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen (legalább havonta egy alkalommal) érdemjeggyel illetve meghatározott esetekben szövegesen értékeli. Félévkor és a tanítási év végén osztályzattal illetve meghatározott esetekben szöveges értékeléssel minősíti.

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök - az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével - végzi. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

Az érdemjegyek és osztályzatok – a meghatározott kivétellel – a következők:

- a) a tanuló tudásának érdemjeggyel történő minősítésénél
jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1);
- b) a tanuló tudásának egyszerű szöveges értékeléssel történő minősítésénél:
sokat fejlődött (5), fejlődött (4), részterületen fejlődött (3), változatlan (2), hanyatlott (1)
- c) a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél
példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2);
- d) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél
példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Az értékelés módja

Az első évfolyamon – félévkor és év végén, továbbá a második évfolyamon félévkor – részletes szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. Ha a tanuló „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, az iskolának a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.

Az iskola évfolyamonként és a sérülés típusától függően a következő értékelési módokat alkalmazza:

- részletes szöveges értékelés
- egyszerű szöveges értékelés
- érdemjeggyel történő értékelés

Az iskola pedagógiai programja, az évközi érdemjegyek, a félévi és az év végi osztályzatok helyett a tanuló teljesítményének, szorgalmának, magatartásának értékelésére, minősítésére a meghatározottaktól eltérő jelölés, illetőleg szöveges értékelés alkalmazását is előírhatja. Ha az iskola nem alkalmazza a meghatározottakat, de arra iskolaváltás vagy továbbtanulás miatt szükség van, köteles a félévi és az év végi minősítést osztályzattal is elvégezni. Az iskola által alkalmazott jelölés, értékelés érdemjegyre, osztályzatra való átváltásának szabályait a helyi tantervben kell meghatározni.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi - jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint, a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján - az igazgató mentesíti az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást (a továbbiakban: egyéni továbbhaladás) engedélyez.

Ha az első évfolyamos tanulót mentesítették az értékelés és minősítés alól, az első évfolyamot a többi tanulóval azonos osztályban előkészítő évfolyamként végzi és fejezi be. Az előkészítő évfolyam során a tanuló játékos felkészítés keretében készül az iskolai követelmények teljesítésére.

Egyéni továbbhaladás esetén - a meghatározott szakértői vélemény alapján - az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak utolérnie a többiekét. Az egyéni továbbhaladás - valamennyi vagy egyes tantárgyakból - különböző évfolyamokig, de legkésőbb a negyedik évfolyam végéig tarthat.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába, illetve szakképzési évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Az iskola magasabb évfolyamába lépő tanulót nem kell beíratni.

A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

Az iskola félévkor és év végén bizonyítványt ad ki, melyben a tanuló teljesítményét értékeli.

Az értékelés tantárgyanként történik.

Az értékelés formáját évfolyamonként és a sérülés típusa szerint az alábbi táblázat tartalmazza.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Státusz	BNO	Értékelés ideje/módja/adminisztrációja											
		évfolyam/ félév	adminisztráció	évfolyam/ félév	adminisztráció	évfolyam/ félév	adminisztráció	évfolyam/ félév	adminisztráció	évfolyam/ félév	adminisztráció	évfolyam/ félév	adminisztráció
		1.évf. félév		1.évf. évvégi		2.évf. félév		2.évf. évvégi		3.-8.évf. félév		3.-8.évf. évvégi	
SH	F72	Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése		Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése		Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése		Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva bizonyítvány pótlapra	Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva	Részletes szöveges értékelés/ állapot rögzítése	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva bizonyítvány pótlapra
TANAK	F70	Részletes szöveges értékelés		Részletes szöveges értékelés		Részletes szöveges értékelés		Osztályzattal értékelés		Osztályzattal értékelés		Osztályzattal értékelés	
ÉRTAK	F71	Részletes szöveges értékelés		Részletes szöveges értékelés		Részletes szöveges értékelés		Egyszerű szöveges értékelés		Egyszerű szöveges értékelés		Egyszerű szöveges értékelés	
NOMR	F79	Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva	Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva bizonyítvány pótlapra	Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva	Ha szerintünk F70, akkor lásd a TANAK/F70 soron. Ha szerintünk F71, akkor lásd az ÉRTAK/F71 soron .	KRÉTA-ba rögzítve, bizonyítvány a beírva	Ha szerintünk F70, akkor lásd a TANAK/F70 soron. Ha szerintünk F71, akkor lásd az ÉRTAK/F71 soron .	KRÉTA-ba rögzítve, onnan nyomtatva, értesítőbe beragasztva	Ha szerintünk F70, akkor lásd a TANAK/F70 soron. Ha szerintünk F71, akkor lásd az ÉRTAK/F71 soron .	KRÉTA-ba rögzítve, bizonyítvány a beírva
AUTI/ TANAK	F84/ F70	Részletes szöveges értékelés, TANAK tantárgyak szerint		Részletes szöveges értékelés, TANAK tantárgyak szerint		Részletes szöveges értékelés, TANAK tantárgyak szerint		Egyszerű szöveges értékelés TANAK tantárgyakból.		Egyszerű szöveges értékelés TANAK tantárgyakból.		Egyszerű szöveges értékelés TANAK tantárgyakból.	
AUTI/ ÉRTAK	F84/ F71	Részletes szöveges értékelés, ÉRTAK tantárgyak szerint		Részletes szöveges értékelés, ÉRTAK tantárgyak szerint		Részletes szöveges értékelés, ÉRTAK tantárgyak szerint		Egyszerű szöveges értékelés ÉRTAK tantárgyakból.		Egyszerű szöveges értékelés ÉRTAK tantárgyakból.		Egyszerű szöveges értékelés ÉRTAK tantárgyakból.	
AUTI/ NOMR	F84/ F79	Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak		Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak		Részletes szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak		Egyszerű szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak szerint		Egyszerű szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak szerint		Egyszerű szöveges értékelés, ha szerintünk F70, akkor TANAK tantárgyak szerint, ha szerintünk F71, akkor ÉRTAK tantárgyak szerint	

Egy tanár, tanító értékelési stratégiája akkor nevezhető szakszerűnek és differenciáltnak, ha sokféle értékelő módszerrel dolgozik, minden lehetséges módot megragad arra, hogy az egyéni különbségek figyelembe vételével megerősítést adjon tanítványainak, és időnként olyan strukturált értékelési módszereket is felhasznál (pl feladatlap), amelyekkel rövid idő alatt minden tanítványának egyszerre sok megerősítést adhat.

Ezen értékelési módszereket egyöntetűen és következetesen kell alkalmaznunk melyet szakmailag segít és felügyel a munkaközösség vezetője, valamint az iskolavezetés.

Az értékelés kritériumai

Az egyes tantárgyi minősítések kialakításakor a NAT által meghatározott minimum követelményeket vettük figyelembe és természetesen ennek szellemében értékeljük a tanulók egész évi munkáját. Minden értékelési időszakot (félév, évvége) megelőz egy munkaközösségi értekezlet, ahol részletesen megbeszéljük az adott értékeléshez használt mondatpaneleket, lehetőségeket.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A második évfolyam év végétől, az **arra alkalmas tanulók** esetében a következő **érdemjegyeket alkalmazzuk**:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

5 jeles	-	minden feladatrészt önállóan,
4 jó	-	kisebb segítséggel,
3 közepes	-	a lényegét,
2 elégséges	-	a minimumkövetelményt teljesíti,
1 elégtelen	-	az előbbi segítséggel sem teljesíti

Az írásbeli beszámoltatás formái:

- írásbeli felelet
- "röpdolgozat"
- témazáró dolgozat
- tudáspróba
- szintfelmérés

ÍRÁSBELI FELELET: alkalomszerűen, előzetesen bejelentve a megbeszélt anyagból

RÖPDOLGOZAT: bejelentés nélkül, szűrőpróbaszerűen, főként alapfogalmak, szabályok, konkrét ismeretek számonkérésére (A kérdések rövid válaszokat feltételeznek.)

TÉMAZÁRÓ DOLGOZAT: témakörök, tananyagrészek végén, a témakör összefoglalását követően, előre bejelentve annak felmérésére, hogy ki hol tart az anyag mélységének elsajátításában

TUDÁSPRÓBA: átfogó ismereteket, összefüggések meglátását, jártasságot, a tanult ismeretek alkalmazását mérjük vele adott tantárgyon belül. Rendszeressége a tanterv és szaktanár függvényében.

SZINTFELMÉRÉS: elsősorban diagnosztikus jellegű egyéni előrehaladást mér, szóban értékeljük, de ezek eredményei ne jelenjenek meg jegyben

Rendje

„től – ig” határokon belül egyéni képességekhez mérten differenciált feladatok, fokozatos szintemelés.

- egyszerű, egy utasítást tartalmazó feladatok legyenek
- munka megkezdése előtt szóbeli magyarázat szükséges a feladatok megoldásához
- csak olyan megoldási módokat kérjünk számon, amelyeket ismernek a tanulók
- a tanulók képesek legyenek a rendelkezésükre álló idő alatt a feladatok elvégzésére

Korlátai

- Azoknál a tanulóknál, akiknek írásbeli munkái nem tükrözik a meglévő tudást, lehetőséget adunk a szóbeli feleletre.
- Nem lehet számon kérni, olyan ismeretet, műveletet, szabályt, melynek alapos elsajátítására a tanulónak nem volt lehetősége hiányzás, vagy időhiány miatt.
- A hiányzóknak biztosítani kell a lemaradás bepótlását és a számonkérés utólagos teljesítését.
- Témazáró dolgozatot és tudáspróbát legfeljebb kettőt írathatunk adott osztályon belül ugyanazon a napon. Ezt a szaktanárok előre egyeztetik.
- A témazáró dolgozatot rendszerező, összefoglaló óra előzze meg.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Szerepe, súlya

- Az írásbeli felelet és a "röpdolgozat" érdemjegye a szóbeli felelettel egyenrangú.
- A témazáró dolgozat és a tudáspróba eredményét súlyozottabban vesszük figyelembe.
- A tanulók tudásának értékelésénél elsősorban az önmagukhoz mért fejlődést vesszük figyelembe.

A fentiekén kívül az alsó tagozatban különösen fontos, hogy:

- minden megoldott feladatot, leírt szavakat, mondatot, másolást, tollbamondást értékelni kell
- a legkisebb jó részeredményt is értékeljük és a hibát azonnal javítsuk, különben az rögzül
- a segítő értékelésnek folyamatosan jelen kell lennie - motiváló jellegű legyen!
- a gyerekeknek szóban folyamatosan el kell magyaráznunk az adott érdemjegy tartalmát, igyekezve a tanulók önértékelési képességét kialakítani, fejleszteni.
- minél alacsonyabb az osztályfok annál nagyobb arányban alkalmazzuk a "tárgyasult" értékelési eszközöket: pont, csillag. Vigyázni kell, hogy e tárgyak ne vegyék át az eszköz helyett a cél szerepét. Optimális esetben a jó feladat a sikerélmény.

A szóbeli beszámoltatás

A szóbeli beszámoltatás felelet útján történik. A szóbeli feleletet, igazodva tanulóink sajátosságaihoz, általában algoritmusok segítik.

Elektronikus napló

Az intézmény az adminisztrációs feladatok ellátására az elektronikus alapú KRÉTA Iskolai alrendszerrel használja. Ennek kapcsán az intézményi és tanulói adatok kezelésén túl a tanulók értékelésével és hiányásaival kapcsolatos bejegyzéseket is elektronikus alapon rögzítjük.

3.11 Egyéni továbbhaladás

A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez. Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie. Az egyéni továbbhaladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb a negyedik évfolyam végéig tarthat. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló esetében az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás a fejlesztő nevelés-oktatás teljes időtartamára engedélyezhető.

3.12 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Elvek:

- A házi feladat a törzsanyag megerősítését szolgáló gyakorló anyag szóban és írásban.
- A feladatok lehetőleg olyan típusúak legyenek, amelyeket délelőtt oldottak meg. Megoldásukhoz olyan eszközre legyen csak szükség, mely magának a tárgynak az elsajátításához is kell a délelőtti foglalkozásokon.
- A házi feladat mennyiségét és minőségét a délutános kontrollálja és visszajelez
- Rugalmas mennyiség is adható (pl. A4-es lap tele feladatokkal, a tanuló maga osztja be, hogy melyik du. mennyit készít el és így mikorra végez)
- Nagyobb arányban legyen begyakorlás, melyhez inkább türelemre, szorgalomra van szükség, mint a kifejezetten alkotó képzeletet igénylő feladatok-megoldásukhoz kevés vagy semmi külső segítségre se legyen szükség.
- A jobb képességű tanulók fejlődését és a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatását egyénre szabott, differenciált feladatokkal segítjük elő.
- Fontos a házi feladat előkészítése, a megfelelő motiváció már a tanórákon-szóban előre megbeszélve.
- A szóbeli és írásbeli feladatokat a szaktanárok írásban rögzítik ("leckefüzet") a tanulószoba/napközi vezető részére.
- Elengedhetetlen a folyamatos konzultáció és egyeztetés a délelőtti órák tanáraival: ki, mennyit és milyen jellegű feladatot ad, min legyen a hangsúly, melyik rész kinek megy nehezen, mikor lesz felelés, dolgozat stb.
- A szakköri és egyéb délutáni elfoglaltságok miatt elmaradt feladatok elkészítése, pótlása a tanuló otthoni kötelessége. Ennek ellenőrzése a szaktanár feladata.

Korlátok:

- Mennyiségénél és minőségénél figyelembe kell venni a rendelkezésre álló időkeretet és a tanulók képességeit, továbbá:
 - a gyerekek sokkal fáradtabbak
 - figyelmüket nehezebb lekötni, megtartani
 - feladattartásuk gyengül
 - munkafegyelmük csökken
 - magatartási problémák fokozódnak,
 - ingerküszöbük csökken
 - mozgásigényük nagyobb
- A hét utolsó tanítási napján feladott házi feladatok esetében fokozottan figyelembe vesszük, hogy a tanulók végezzék el azokat a tanulószoba/napközi keretében.
- Hétvégére nem adható sem szóbeli, sem írásbeli feladat, biztosítva a tanulók szabadidejét. Ezen kitétel a tanítási szünetekre is érvényes.

Napközi- és tanulószobai foglalkozásokra vonatkozó szabályok

- A tanulószobán és napközis foglalkozásokon a nevelők koordinálják a pedagógusok által feladott házi feladatok elkészítési rendjét. Az órarend figyelembevételével átcsoportosíthatja az elkészítés, megtanulás rendjét.
- Az írásbeli házi feladatokat a pedagógusok ellenőrzik. A jó megoldásokat, illetve az elvégzés hiányát szimbólumokkal értékelhetik.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.13 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csoportbontást alkalmazunk, ha az adott tanév szervezésében ennek szükségét érezzük.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Az iskolai munka szerves részei az egyéb foglalkozások.

Az egyéb foglalkozások formáiról a tantestület dönt:

a tanulói/szülői/ igények ismeretében / felmérés előző év végén /
a rendelkezésre álló szakemberek körét számbavéve
az anyagi lehetőségek figyelembevételével
a tanulói leterheltséget mérlegelve.

Az egyéb foglalkozásokon végzett tevékenységben bőven kínálkozik lehetőség a kulturális, a szociális háttér miatt, hiányosságokat mutató tanulók felzárkóztatására és a tehetséggondozásra.

Napközis csoportok

A napközis időszakban az iskolai élet számos területén kínáló programban vesznek részt a tanulók pl.: kulturális programok, sportkörök, testedzés, könyvtárlátogatás és -használat, manuális tevékenység, vetélkedők. Adott foglalkozási rend szerint alakul a heti program, összehangoltan, szervezeten. Minden tanulócsoportnak naponta 40-60 perc áll rendelkezésére, amelyet tanulásra, gyakorlásra, feladatok elvégzésére használhat fel.

A napközis nevelőmunka céljainak megvalósulását a foglalkozási módok rendszere biztosítja.

Szakkörök

Érdeklődés szerint szerveződő, különböző korosztályú és évfolyamú tanulókat magába foglaló közösség.

A szakkörök, a klub programjának, céljának, vezetőjének előzetes ismerete alapján választanak a tanulók érdeklődés és vonzalom szerint az egyes tevékenységek között. A programok a tanórákon kívül rekedt gazdag műveltségi anyag célzatosan rendezett egységeit kínálják, képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok bővítése céljából. Itt történik a felkészítés a vetélkedőkre, iskolán kívüli versenyekre.

A szakköri foglalkozásokon szaktanárok nyújtanak segítséget a tanulóknak ahhoz, hogy a kötelező tananyag elsajátítása mellett azokhoz kapcsolódó, azt kiegészítő ismeretekre tegyenek szert.

3.14 Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció

A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére meghatározott tanórai foglalkozásokon túl kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a fogyatékosságából eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

3.14.1 *A habilitációs munka iskolánkban*

Képességfejlesztés egyéni módon, ez jelentheti a kiemelkedő képességek fejlesztését vagy az elmaradt képességek szintrehozását, melynek segítségével a tanulók hátrányai csökkenthetőek, illetve felszámolhatóak.

A foglalkozások jellegéből adódóan mindig egyénre szabottak, hiszen a tanulók egyéni képességei oly mértékben eltérőek, hogy ezek az egyenlőtlenségek gátjai lehetnek a tanórai munkának is. Fokozottan igaz ez az első osztályban, ahová a gyermekek a leginkább eltérő képességstruktúrával érkeznek és sajnos nem is egyidőben (tehát nem iskolakezdéstől van együtt a közösség) ennek következtében folyamatos képességfeltáró diagnosztikára és egyéni fejlesztési terv készítésére van szükség. Az alsó tagozat egészében szükséges ez a képességkiegyenlítés, annak érdekében, hogy a tanulókat felkészültté tegyük a felső tagozatban való eredményes továbbhaladásra. A felső tagozatban a kiemelkedő képességek fejlesztésére tevődik a hangsúly, természetesen a szükséges felzárkóztatás megtartása mellett.

3.14.2 *A habilitációs munka alapfeladatai*

- A habilitációs foglalkozás az egyéni bánásmód pedagógiai elvén alapul. Történhet egyénileg vagy kiscsoportos formában.
- A foglalkozásnak tervszerűnek, előretervezettnek kell lennie, egy-egy gyereknél összefüggő folyamatot kell alkotnia (diagnosztikus alapokon nyugvó fejlesztési terv)
- A fejlesztés az oktatás anyagának felhasználásával, arra épülve, elsősorban játékos fejlesztő módszerekkel történik, nem öncélú funkciógyakorlás.
- A foglalkozások konkrét anyagát a feladat ismeretében a pedagógus választja ki és adaptálja az illető gyermekre.
- A foglalkozás során, a cél érdekében alacsonyabb fejlettségi fokra is vissza lehet lépni. A fejlődési folyamat rekonstrukciójára kell törekedni, megkeresve és pótolva az adott területen hiányzó szakaszokat.

3.14.3 *A habilitációs munka célja*

A bevezető szakaszban (6-8 éves korig) a habilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés-képalkotás folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

A következő szakaszban (9-10 éves korig) a habilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés-képalkotás folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

A (10-12. év) szakaszban az első két pedagógiai szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást.

A felsoroltakon túl a habilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata: a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs képességek fejlesztése.

A korrektív célú fejlesztés a **következő szakaszban (13-14. év)** a megelőző évekre alapozva folytatódik. A Fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a cétudatos feladat - és munkavégzést.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A társadalmi beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre. A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrektív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

3.15 A közösségi szabadidő eltöltése

Az iskolai élet bármely színterére vonatkozóan a közösségi és szabadidő hasznos eltöltésére irányuló rendezvények tervezésekor a következők az irányadók:

- Szülői kérésre a tanulóra jutó költségek szülői vállalása esetén az oktatási intézmény osztályonként négy évente egy alkalommal vállalja az erdei iskola (5 napos) szervezését.
- Szülői kérésre a tanulóra jutó költségek szülői vállalása esetén az oktatási intézmény alsó tagozatos osztályonként évente egy nap, felső tagozaton évente 2 nap (nem az erdei iskola tanévében) tanulmányi kirándulás szervezését vállalja.
- Szülői kérésre a tanulóra jutó költségek szülői átvállalása esetén az oktatási intézmény osztályonként legfeljebb öt alkalommal vállalja közösségi rendezvények (pl. színház, mozi-, múzeumlátogatás, stb.) szervezését.

Szünnepi táborok önköltséges alapon szervezhetők.

3.16 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési programja

„A környező világ iránti érdeklődés velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával, vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít.” (Gerald Durrell)

A KÖRNYEZETI NEVELÉS FOGALMA

A környezeti nevelés olyan folyamat, mely során a tanuló képessé válik a környezeti jelenségek értelmezésére, a természetes és épített környezet megismerésére és a tapasztalt problémák okainak felismerésére, illetve a megoldások megkeresésére. Eközben aktív szereplőjévé válik saját környezetének, közvetlen lakó – és élőhelyének. A folyamat során kialakul a természet iránt érzett felelős gondolkodás és döntéshozás képessége.

A környezeti nevelés kiemelten fontos része a fenntartható fejlődés fogalmának megértetése. A fenntarthatóság az emberi napi szükségletek kielégítése mellett a természeti, környezeti erőforrások ésszerű, a következő generációk számára történő megőrzését is jelenti, miközben a lakókörnyezet, a nemzeti kulturális örökség és a társadalmi – gazdasági kapcsolatrendszerek megővését is kifejezi.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A KÖRNYEZETI NEVELÉS CÉLJA

A környezeti nevelés céljainak harmonizálniuk kell az intézmény Pedagógiai Programjával, mivel csak így lehet megvalósítani a benne megfogalmazott feladatok, célok teljesítését.

A környezettudatos szemlélet kialakításához sok esetben elegendő az egyszerű elvek és ökológiai információk megfogalmazása, mégis a valós, mindennapi környezeti ügyek összetettsége megkíván más tevékenységeket, más célokat, attitűdöket is. Az ilyen tevékenységeknek más életkorokban, más szervezeti keretben – szaktantárgyi és szabadidős szinteken kell megvalósulniuk.

Ezért tartjuk fontosnak, hogy tanulóink minden évfolyamon találkozzanak a környezeti témájú tan – és ismeretanyagokkal, hogy az iskolai képzés teljes folyamatában legyen lehetőségük a megismerésre, a tapasztalatszerzésre – akár közvetett, akár közvetlen terepi formában is - , a „rácsodálkozás” fejlesztő élményére.

Iskolánk programjának megfogalmazásakor fontosnak tartottuk, hogy a megvalósíthatóságot szem előtt tartva külön foglalkozunk meg intézményünk számára hosszú távú és rövidtávú célokat.

Feladatunk mindkét esetben az, hogy olyan célokat tűzzünk tanulóink, tanáraink elé, melyek a legjobban megfelelnek a gyermekek életkori fejlettségi szintjének, ugyanakkor a közösségi tevékenységeket is erősítik a környezeti kérdések megoldása, megismerése közben.

A célok megfogalmazásakor az intézményünk adottságait és tanulóink sajátos fejlettségi szintjét vettük figyelembe.

A környezeti nevelés csak az iskolai oktatással egységben, attól el nem különítve értelmezhető, mivel a tanulók teljes személyiségére hat.

A motiváció kialakítása, megőrzése és fejlesztése minden életkori szakaszt átívelő célunk, mely egyben biztosítja is a folyamatosságot a környezeti nevelés során. A célok meghatározásánál figyelembe vettük a pedagógusok véleményét is, kiemelt hangsúlyt adva a gyakorlatnak, mivel fontosnak tartjuk, hogy elérhető, teljesíthető célokat tűzzünk ki magunk elé.

HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK AZ ALSÓ ÉVFOLYAMOKON:

Bevezető szakasz (első és második évfolyam):

- továbbfejleszteni a tanuló környezete iránti megismerési vágyát, nyitottságát
- játékos átmenettel felkészíteni a tanulási tevékenységre
- elemi ismereteket közvetíteni a tanuló felé, kielégíteni kíváncsiságát
- érzelmi kötöttséget kialakítani a gyermekben a természettel
- a gyermekek igényét a szabadban történő játékokra, a pihenésre kielégíteni
- az esztétikus, rendezett környezet iránti igény kialakítása

Kezdő szakasz (harmadik és negyedik évfolyam):

- fejleszteni a tanuló környezete iránti megértési vágyát
- tudatosítani a környezetből megismerhető értékeket
- mintákat adni a természet megismeréséhez
- kialakítani a csoportos és az egyéni megismerés képességét
- az esztétikai nevelés részeként a közvetlen környezet rendezettségének igényét kialakítani a tanulóknak
- kialakítani egy természet – és embertisztelő szokásrendszert

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

HOSSZÚTÁVÚ CÉLOK A FELSŐ TAGOZATON:

Az (ötödik és hatodik évfolyam):

- képi megismerési formákkal tovább fejleszteni a természettel kialakult érzelmi kötődést, viselkedési szokásokat
- gyakorlati tapasztalatok szerzésére lehetőséget biztosítani (szakórán vagy az intézmény melletti erdőben tartott foglalkozáson)
- megalapozni a környezettudatos érdeklődés kulcskompetenciáit
- a környezeti tapasztalatszerzés készségét és képességét tovább erősíteni,
- kialakítani az empátia képességét a természeti jelenségekkel, történetekkel kapcsolatosan

A (hetedik és nyolcadik évfolyam):

- elvont megismerési formákat is felhasználva tovább fejleszteni a természettel kialakult érzelmi kötődést
- felkészíteni a társadalomba való beilleszkedést – a természetes és épített környezet iránti felelős magatartás kialakításával
- fejleszteni a tanuló önismeretét és együttműködési képességét a környezeti problémák iránt érzett felelőssége kapcsán
- kialakítani a gyermekben az emberiség közös problémái megértésének képességét
- a környezetkímélő életmód fontosságának megértetése a tanulókkal
- a természetközeliség igényének, a pozitív jövőképnek a kialakítása

RÖVIDTÁVÚ CÉLOK AZ ALSÓ TAGOZATON

Az (első és második évfolyam):

- az életkornak megfelelően mesék, történetek által közvetített elemi környezeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése
- a népi, a természettel kapcsolatos játékok, szokások megismertetése a tanulókkal
- kialakítani a tanulóknál a képességet egyszerűbb környezeti jelenségek, a természeti környezet szereplőinek ismertetésére, bemutatására játékos formában
- osztályprogramok szervezése a természetben
- a tanulás és a sportolás munkaformáinak megválasztásával, a gyermekek időbeosztásának kialakításával biztosítani az egészséges életmódhoz elengedhetetlen szabadban történő tevékenységekre szükséges időt és módot

A (harmadik és negyedik évfolyam)

- biztosítani a tanuló számára a közvetlen mindennapi kapcsolatot a természettel
- kialakítani a tanulói megismerés közvetlen lehetőségeit
- irányított megfigyelések, játékok tartása
- a közösségfejlesztő osztályprogramok természetben is történő megtartása
- felkelteni az igényt a természetről szóló információhordozók használatára (videó, könyvek, előadások, múzeumok)

RÖVIDTÁVÚ CÉLOK A FELSŐ TAGOZATON

Az (ötödik és hatodik évfolyam)

- képi és szöveges információhordozók használatának, az ismeretek értelmezésének képességét kialakítani
- az iskola környezetével való törődés, a rendezett és tiszta épület iránt érzett igény kialakítása a tanulóknál
- önálló kutatómunkák, kísérletek, kiselőadások megtartására való képesség és igény kialakítása, fejlesztése

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- az iskolai, környezettel kapcsolatos rendezvényeken való aktív részvétel igényének és gyakorlatának kialakítása
- közösségi programok szervezése a természetben

A (hetedik és nyolcadik évfolyam)

- kialakítani az igényt a tanulóknál önálló „zöld” iskolai programok szervezésére (virágosítási nap, kihívás napja, papírgyűjtés, stb...)
- a környezetvédelem fontosságának hangsúlyozása a tanítás és a szabadidős tevékenységek témájának megválasztása során
- az emberiség jövőjét érintő környezeti jelenségek, történések bemutatására lehetőséget biztosítani a tanulóknak a tanórán, az épületben kiállítások formájában
- a higiéniai szokások visszafejlődésének megállítása
- drogrevenziós és életmóddal kapcsolatos előadások, foglalkozások tartása, biztosítása

ALKALMAZOTT MUNKAFORMÁK, TEVÉKENYSÉGEK

Iskolánk környezeti nevelési stratégiájának megalkotásakor a pedagógusok, a szülők és diákjaink véleményét is figyelembe vettük. Az alkalmazott módszerekről, tevékenységekről nevelőtestületi értekezleten döntöttek iskolánk pedagógusai. Ezt fontosnak tartottuk, mivel csak közösen lehetünk képesek egy egységes rendszer kiépítésére. Így olyan tevékenységformák kaptak hangsúlyt, melyek

- segítik a kritikus és kreatív gondolkodás kialakulását,
- fejlesztik a társas együttműködés képességét
- biztosítják tanulóinknak a szóbeli, írásos és grafikai kommunikáció lehetőségét
- elősegítik a döntéshozatal és a problémamegoldás képességének kialakulását
- segítik az információs – kommunikációs, audiovizuális eszközök használatának elsajátítását.

Elsősorban a helyi, közvetlen környezet, az iskola területe és környéke megismerésének, megóvásának, ápolásának biztosítása határozta meg választott tevékenységformáinkat, módszereinket. Fontosnak tartjuk, hogy a környezettel kapcsolatos fejlesztő, nevelő tevékenységek egyéni és csoportos foglalkozásokat is kínáljanak. Így válik megvalósíthatóvá, hogy tanulóink a nyolc év alatt többféle módon, megközelítésben sajátítsák el a problémamegoldó és konfliktuskezelő technikákat.

A módszerek kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy kialakítsunk olyan „helyi hagyományokat”, melyek erősítik tanulóink érzelmi kötődését környezetükhöz, mivel napjainkban a céltalanság, a gyökerek, hagyományok semmibevétele, a tradíciók elhalása komoly gondot jelent.

A munkaformák, meghatározásakor az életkori sajátságokat figyelembe véve külön foglalmaztuk meg a tanórai és a tanórán kívüli, illetve az alsó és a felső évfolyamokra vonatkozó tevékenységeket.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A környezeti neveléssel kapcsolatos tanórai tevékenységek, munkaformák az alsó évfolyamokban:

első és második évfolyam (bevezető szakasz)	írás	állatok, növények neveinek másolása
	olvasás	állatok, növények nevével mondatok alkotása, természeti jelenségek körülírása
	matematika	gesztenyék, babszemek, termények számolása, mérések, anyagok vizsgálata, szöveges feladatban élőlények csoportosítása
	környezetismeret	az erdő állatai és növényei, (maga a tananyag, lásd a Helyi Tantervet)
	ének	daltanítás népszokásokról, természeti jelenségekről
	életvitel és gyakorlati ismeretek rajz	terméskép készítése, tájkép, népszokások ábrázolása, kellékek készítése, papírhajtogatás
	testnevelés	szabadtéri tanóra a sportudvaron

Harmadik és negyedik évfolyam (kezdő szakasz)	olvasás	beszélgetés védett állatokról, olvasmányok feldolgozása,
	nyelvtan	ismeretterjesztő szöveg másolása, földrajzi nevek helyesírása
	matematika	szöveges feladatok állatokkal és növényekkel, mértékváltás, mérések a környezetben
	testnevelés	szabadtéri testnevelés óra, sportversenyek
	ének	évszakokhoz kapcsolódó dalok, tájaink dalai
	környezetismeret	az iskola környékének megismerése, hazai tájaink, érzékszerveink- madárhangok felismerése, utánzása (az egész tananyag, lásd a Helyi Tantervet)
	életvitel és gyakorlati ismeretek rajz	évszakokhoz kapcsolódó dekorációk készítése, a környezet tapasztalati megismerése, csendélet, tájkép, levéllenyomat

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

A környezeti neveléssel kapcsolatos tanórai tevékenységek, munkaformák a felső évfolyamokban:

Ötödik és hatodik évfolyam (alapozó szakasz)	természet-ismeret	növények és állatok csoportosítása, térképismereti gyakorlatok, táplálkozási szokásaink, átváltások, mérések a természetben
	történelem	földhasználat, életmód, középkori gazdálkodás, öntözéses kultúrák, a föld mint erőforrás, - kiselőadások és kutatómunkák
	irodalom	népmesék, műelemzések kiselőadások, kutatómunkák
	nyelvtan	költői eszközök, földrajzi nevek gyakorlása
	rajz	tájképek, ábrázolási módok, önálló témaválasztás, természetképek, gyűjtőmunkák
	életvitel és gyakorlati ismeretek, informatika	népi játékok készítése és felhasználási módozataik, energiaforrások, alaprajz készítése, adatok ábrázolása
	matematika	átváltások, szöveges feladatok, adatgyűjtés természeti fogalmak felhasználásával
	testnevelés	tanóra a sportudvaron, sportversenyek
	ének	természeti jelenséghez, népszokáshoz kapcsolódó dalok, hangszerkészítés

hetedik és nyolcadik évfolyam	földrajz	energiahordozók, a víz körforgása – kutatómunka, a bányászat és a táj kapcsolata – kiselőadások, talajpusztulás, videóvetítés, terepmunkák, híradások elemzése, hulladékkezelési ötletbörze,
	természeti ismeretek	mérgező anyagok és az élővilág – kiselőadások, kutatómunkák, népességnövekedés, biológiai sokféleség, élőhelyek változása – terepmunka, videóvetítés,
		a háztartás anyagai, hulladékkezelési ötletbörze, a talaj jellemzése, szennyező anyagok a környezetben – kiselőadások, kutatómunkák, erdei terepmunka, kísérletek
		alternatív energiaforrások, gépek hatásfokmérések, elemzések, anyagok és szerkezetek tulajdonsága – kiselőadások, kísérletek
	matematika	becslések, átváltások, szöveges feladatok természeti témákkal, adatgyűjtés és elemzés, táblázatok és grafikonok értelmezése a szűkebb környezetre vonatkoztatva,

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

	irodalom	szövegértelmezés és elemzés, földrajzi témájú anyagok feldolgozása, híradás készítése, beszámolók – riportok – kiselőadások
	nyelvtan	földrajzi nevek gyakorlása, mondatelemzés, szólások – közmondások a tájelemzés az évszakokkal kapcsolatban
	rajz	tájkép, életkép készítése, ábrázolási módok gyakorlása, természetes anyagok művészeti felhasználása – önálló munka
	ének	népdalok, népszokások – daltanulás, hangszerkészítés és használat
	Életvitel és gyakorlati ismeretek informatika	adatábrázolás, statisztikai alapok, energiatakarékosság, posztterek – újságok szerkesztése, háztartási hulladékkezelés, újrafeldolgozott anyagokból kiállítás, közlekedés a városban – kiselőadások, életvitel – videóvetítés,
	történelem	a természeti kincsek és a háborúk kapcsolata, életmód, környezetvédelmi jogok, ENSZ, globális problémák és kezelésük – kutatómunkák, előadások, videóvetítések, híradások elemzése
	testnevelés	tanóra a sportudvaron, sportversenyek

Mivel a tanórán kívüli foglalkozásokon gyakran több osztály is egyszerre vesz részt, sok a közös program, nem bontottuk az ilyen tevékenységeket külön egységekre, csak az alsó és a felső évfolyamok programjait szervezzük külön. A szabadidős tevékenységek megszervezésében segítséget kapnak pedagógusaink:

- az osztályfőnököktől
- a napközis nevelőktől
- a diákönkormányzattól
- a fejlesztő pedagógustól
- testnevelő tanárainktól

Tanórán kívül iskolánk diákjainak biztosítunk egyéni és csoportos munkaformákat igénylő programokat is, így a közösségfejlesztés mellett a beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekek segítése, felzárkóztatása, szocializációja is megvalósulhat. A csoportos munka során fejlődik a diákok együttműködési készsége, képesek lesznek a munkamegosztásra, a társas kapcsolatok segítik nevelési céljaink elérését. Az egyéni munka segíti az individuális képzést, az egyénre szabott fejlesztést, az adottságok kiteljesítését. Szabadidős programjainkkal szeretnénk a pihenés, a kikapcsolódás mellett az indirekt tanulást, tapasztalást is biztosítani tanulóink számára.

A környezeti neveléssel kapcsolatos tanórán kívüli tevékenységek, munkaformák az alsó tagozaton:

- virágosítási nap az iskolában (iskolai szinten megvalósítandó)
- szemétszedési hét az iskolában és az udvaron
(iskolai szinten megvalósítandó)

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- a „Kihívás Napja” megrendezése (iskolai szinten megvalósítandó)
- múzeumlátogatások (osztály szinten megvalósítandó)
- Állatkerti séták (iskolai szinten megvalósítandó)
- osztálykirándulások a közeli hegyekbe (osztályszinten megvalósítandó)
- papírgyűjtési hét (iskolai szinten megvalósítandó)
- séták a közelben környezetünk megismerése (osztály szinten megvalósítandó)
- nyári táborozás (iskolai szinten megvalósítandó)
- környezetvédelmi témájú rajzpályázat (osztályszinten megvalósítandó)
- sportversenyek (iskolai szinten megvalósítandó)
- közlekedésbiztonsági előadások (a kerületi rendőrkapitányság szakembereinek közreműködésével, iskolai szinten megvalósítandó)

A környezeti neveléssel kapcsolatos tanórán kívüli tevékenységek, munkaformák a felső tagozaton:

- szemétszedési hét az iskolában, az udvaron és szűkebb környékén (iskolai szinten megvalósítandó)
 - a „Kihívás Napja” megrendezése (iskolai szinten megvalósítandó)
 - osztálykirándulások (osztályszinten megvalósítandó)
 - túrák, barangolások (iskolai szinten megvalósítandó)
 - papírgyűjtési hét (iskolai szinten megvalósítandó)
 - nyári táborozás (iskolai szinten megvalósítandó)
 - sportversenyek (iskolai szinten megvalósítandó)
 - múzeumlátogatások (osztályszinten megvalósítandó)
 - a „Madarak és Fák napja” megtartása (iskolai szinten megtartandó)
- (iskolai szinten megvalósítandó)
- a „Föld napja” megtartása (iskolai szinten megvalósítandó)
 - kiállítások gyermekmunkákból az aulában
- (iskolai szinten megvalósítandó)
- szakkörök (iskolai szinten megvalósítandó)
 - drogprevenciós előadások tartása (a kerületi rendőrkapitányság szakembereinek közreműködésével, osztályszinten megvalósítandó)
 - Állatkerti séták (iskolai szinten megvalósítandó)

A KÖRNYEZETI NEVELÉSEL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

A környezeti neveléssel kapcsolatos követelmények szervesen beépülnek az egyes tantárgyak évfolyamokra lebontott tananyagába, azoktól el nem választhatók, mivel iskolánkban nem önálló tantárgyként, hanem a rokon tantárgyak keretében ismerik meg tanulóink a környezettel kapcsolatos tananyagot. A nevelési folyamat során a tanulónak el kell sajátítania a kritikus és kreatív gondolkodás képességét, meg kell tanulnia többféle kommunikációs eszköz használatát, a konfliktuskezelés és értelmezés képességére szert kell tennie. Legyen képes a környezet védelmével kapcsolatos feladatok felismerésére, elvégzésére – életkorának megfelelő szinten.

A környezeti nevelés iskolánkban a tanítási órákon az adott szaktantárgy keretében, illetve a tanórán kívül – délutáni napközis foglalkozásokon, szabadidős rendezvényeinken, rendhagyó előadásokon, foglalkozásokon, osztályprogramokon -, és egyéb akár tanítás nélküli munkanapként szervezett időpontokban valósul meg. Az időpontok megválasztásában az ösztönzés, a motiváció, a diákok leterheltsége, időbeosztásának figyelembe vétele elsődleges szempont, mivel nem elégedhetünk meg azzal, hogy diákjaink „jelen vannak”, célunk, hogy aktív résztvevők legyenek a programokon.

Pedagógiai program Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

ÉRTÉKELES, ELLENŐRZÉS, VISSZACSATOLÁS

A természettel, a szűkebb és tágabb lakókörnyezettel való megismerkedés, a környezettudatos nevelés akkor sikeres, ha a tanulóknál kialakul a felelősségérzet a természeti értékek iránt. Ha sikerül a pedagógusoknak elérniük, hogy diákjaink ne a rongálást, a szemetelést, a lakókörnyezet pusztítását tekintsék saját maguknak elfogadható, sőt követendő viselkedési példának, hanem legyen bennük belső indíttatás az ápolott, egészséges, ép környezet megóvására.

A tanulók teljesítményét csak a tantervben előírt követelmények alapján értékelhetjük.

A követelmények teljesítésének értékelése a szaktanárok feladata.

Az értékelés szempontjai az egyes tanulók esetében:

- az iskolai cél – és értékrendszer megvalósulása
- a szociális képességek alakulása
- a beállítódások és értékorientáció fejlődése
- a csoporthelyzet megismerése
- a konfliktuskezelés módjai.

Az értékelés szempontjai az osztályközösségek esetében:

- a csoportviszonyok alakulása
- a közvélemény, a morális gondolkodás változása
- az informális kapcsolatrendszerek alakulása
- a tevékenységrendszerek alakulása.

Az értékelés, a mérés visszajelzés tanulóink és szüleik felé az előrehaladás üteméről, a fejlődés irányáról.

A környezeti nevelési munkát szóban és írásban is értékelik pedagógusaink. Az írásos értékelés lehet szöveges és érdemjegyen kifejezett is.

Mivel ez a nevelő – oktató folyamat beépül az egyes tantárgyakba, nem önálló - érdemjegyen kifejezett - tantárgyként, hanem a szaktantárgyak tananyagába beintegrálva és ott értékelve kerül sor a tanuló előrehaladásának minősítésére.

A környezeti nevelési program megvalósulásával, a kifejtett munka hatékonyságával a rendszeresen megtartott értekezleteken is foglalkozunk.

FELELŐSÖK

A környezeti nevelési programban foglaltak megvalósítása, a tanulók értékelése iskolánk pedagógusainak feladata.

A szaktanárok mellett a fejlesztő pedagógus is végez a környezeti neveléssel kapcsolatos munkát, így neki is feladata a programban megfogalmazott célok megvalósítása.

A szaktanárok, és a fejlesztő pedagógus környezeti neveléssel összefüggő munkáját a munkaközösség – vezetők, az igazgatóhelyettesek és az intézmény igazgatója felügyeli, minősíti.

PARTNEREINK PROGRAMUNK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

A munka során az iskola partneri kapcsolat kialakítására törekszik az SZMK-val, az Önkormányzattal és az ÉFOÉSZ –szel, a MÁTSZ-szal.

3.17 Közlekedésre nevelési program

A KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉSI programhoz kapcsolódó oktatás célja:

- a közlekedési balesetek megelőzése és visszaszorítása
- a kultúrált közlekedési magatartásformák kialakítása és alkalmazása
- személyiségfejlesztés
- általános tudásszint növelése
-

A KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉSI program módszertani elemei

- interjúk, felmérések készítése a diákokkal
- oktató- és ismeretterjesztő filmek
- iskolai könyvtár használata
- SWOT analízis
- ötletbörze
- interaktív játékok
- adott témával kapcsolatos kiállítások megtekintése

A KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉSI program szinterei iskolánkban

Tanórai tevékenységek a közlekedésre nevelésre

A közlekedéssel kapcsolatos ismeretek nem külön tantárgyként szerepelnek, hanem beépülnek az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba.

Tanórán kívüli tevékenységek a közlekedésre nevelésre

- iskolai sportkör, szakkörök, sportversenyek
- iskolai könyvtár
- tanulmányi versenyek, kulturális versenyek
- osztálykirándulások, természetjárás, túrázás
- szabadidős programok

3.18 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanulók jutalmazásánál az elért tanulmányi eredményekre, a közösség érdekében kifejtett tevékenységre, magatartásra, szorgalomra, az iskola hírnevét öregbítő eredményekre kell figyelemmel lenni.

-A tanuló év közbeni tanulmányi eredményét, magatartását és szorgalmát az osztályfőnök havonta értékeli és a tájékoztató füzetbe osztályzatként bejegyzi ezt.

-Legalább két szaktanár és az osztályfőnök javaslata alapján igazgatói dícséretben részesíthető tanév közben az a tanuló, aki hosszabb időn keresztül kitűnt társai közül jó tanulmányi eredményével, példás magatartásával és szorgalmával.

-Oklevél formájában osztályfőnöki dícséretben kell részesíteni azt a tanulót, aki az év végi bizonyítványában 4,51 vagy e feletti eredményt ért el.

Pedagógiai program

Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Igazgatói dícsérő oklevelet és emellé tárgyjutalmat kell adni annak a tanulónak, aki az év végi osztályzatai alapján jeles, vagy kitűnő eredményt ért el.
- Igazgatói írásbeli dícsérért és oklevéllel kell elismerni annak a tanulónak a munkáját, aki az iskolai tanulmányi versenyen első- harmadik helyezést ér el.
- Igazgatói dícséretben, oklevélben és illetve tárgyjutalomban kell részesíteni azt a tanulót, aki az iskolán kívül rendezett tanulmányi versenyen, sportvetélkedőn, kulturális versenyen, művészeti versenyen első - hatodik helyezést ér el.
- Igazgatói elismerő oklevéllel és dícsérért kell kitüntetni azt a tanulót, aki kiemelkedő jó közösségi munkát végzett, illetőleg az iskola által szervezett különböző megmozdulásokon kiemelkedő eredményt ért el.
- Bíró Ilona díjban részesülhetnek azok a végzős tanulók, akik legalább négy év folyamán keresztül tanultak iskolánkban és ez alatt az időszak alatt magatartásuk példamutató, tanulmányi eredményük a legjobb volt.

Ha a tanuló teljesítményét a nevelőtestület kiemelkedőnek ítéli meg, a tantestület dícséretét kaphatja meg. A dícséreket az ellenőrzőben és bizonyítványban is dokumentálni kell.

A tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, formája

Magatartás érdemjegyei

Magatartás	példás (5)	jó (4)	változó (3)	rossz (2)
1. Aktivitás, példamutatás	igen jó, nagyfokú	közepes	gyenge	negatív vagy romboló
2. A közösségi célokkal azonosulás, érdekeinek figyelembe vétele, munkában való részvétel	igen	ellene nem vét	ingadozó	Szemben áll
	élenjár	aktívan részt vesz	közömbös	érdektelen
3. Hatása a közösségre	pozitív	befolyást nem gyakorol	nem árt	negatív
4. Törődés társaival	gondos segítőkész	segítőkész	ingadozó	közömbös, gátló
5. Házi rend betartása	betartja, arra ösztönöz	betartja	részben tartja be	sokat vét ellene
6. Viselkedés, hangneme	kifogástalan	kívánni valót hagy maga után	udvariatlan nyegle	durva, goromba
7. Fegyelmezett-ség	nagyfokú	megfelelő	gyenge	elégtelen

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Magatartásból adott érdemjegyek feltételei

Példás érdemjegyet kap az a tanuló, aki

- közösség alakítását, fejlődését munkájával, jó kezdeményezéseivel, véleményének megfelelő nyilvánításával, valamint példás viselkedésével elősegíti, és társait is erre ösztönzi.
- szereti a közösségi életet, szívesen tevékenykedik érte és benne
- a Házi rendet megtartja, társait is erre ösztönzi
- nevelőivel, társaival, szüleivel szemben tisztelettudó, udvarias
- fegyelmezett, megbízható, pontos, segítőkész.

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki

- részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatokat elvégzi, iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen általában nincs kifogás.
- a Házi rendet és az iskolai együttélés szabályait megtartja
- nevelőivel, társaival, szüleivel szemben tisztelettudó, udvarias
- egyelmezett, segítőkész, általában megbízható, pontos.

Változó érdemjegyet kap az a tanuló, aki

- a közösségi munkában csak vonakodva vesz részt, alakítására nincs befolyással, viselkedésével szemben kifogás merül fel, de igyekszik javulni.
- a Házi rendet és egyéb szabályzatokat csak ismételt figyelmeztetéssel tartja be.
- nevelőivel, társaival, szüleivel szemben nem udvarias, és nem tisztelettudó
- társai viselkedését közömbösen nézi, nem segít
- fegyelme ingadozó, munkája pontatlan.

Rossz érdemjegyet kap az a tanuló, aki

- munkájával a közösség fejlődését hátráltatja, iskolai és iskolán kívüli viselkedésével rossz példát mutat társainak, hibáit nem látja be
- közösségi munkát nem végez, másokat is visszatart, szándékosan árt a közösségnek
- a Házi rendet nem tartja meg ismételt figyelmeztetések ellenére sem
- nevelőivel, társaival, szüleivel szemben tiszteletlen, udvariatlan, nyegle
- fegyelmezetlen, durván beszél, verekszik.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

Szorgalom érdemjegy

Szorgalom	példás (5)	jó (4)	változó (3)	hanyag (2)
1. Tanulmányi munkája	igényes	figyelmes	ingadozó	hanyag
2. Munkavégzés	kitartó, pontos, megbízható	rendszeres	rendszeretlen	megbízhatatlan
3. Ált. tantárgyi munkavégzés . Önálló munkavégzés	mindent elvégez	ösztönzésre dolgozik	önállótlan	feladatait nem végzi el
4. Többféle feladatot vállal-e?	igen	keveset	ritkán	nem
5. Munka-beosztás -önellenőrzés -önálló munkavégzés	igen jó	jó	közepes	gyenge vagy nincs
6. Tanórán kívüli információk felhasználása	igen sokszor rendszeresen	előfordul	ritkán	egyáltalán nem

A szorgalmat minősítő osztályzat tartalma

Példás

- Tanulmányi munkában :
- Figyelembe kell venni a tanulmányi munka tényezőit:

- a. az életkörülményeket
- b. a képességek szintjét.

- Igényli tudása bővítését: céltudatosan és ésszerűen szervezi meg munkáját.
- Munkavégzése pontos, megbízható.
- Minden tárgyban elvégzi feladatait.
- Önállóság szintje:
- Önálló a munkában, önellenőrzése rendes.
- Kötelességtudata: magasfokú, munkatempója állandó, lankadatlan,
- mindig felkészült, figyel, érdeklődik.
- Érdeklődése: az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed.
- Egyes iskolai tárgyakban a tananyagon felül is produkál.

Jó

- Figyel az órákon, házi feladatait lelkiismeretesen elvégzi. Az órákra lelkiismeretesen készül fel.
- Rendszeresen és megbízhatóan dolgozik.
- Ösztönző hatásokra: rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát. Tudja, hogy mihez kell segítséget nyújtania.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

- Általában felkészül, de különösebb érdeklődést nem árul el.
- Érdeklődése megmarad az iskolai tananyag keretein belül.

Változó

- Munkája ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan.
- Önállóan, csak utasításra kezd munkához, nem ellenőrzi önmagát.
- Munkája változékony jellegű.
- Szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.

Hanyag

- Figyelmetlenül dolgozik, megbízhatatlan, feladatait nem végzi el.
- Nem hajlandó munkavégzésre.
 - Nem törődik kötelességeivel.
 - Érdektelenség, teljes közöny jellemzi.

Megjegyzés: Figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

4 A pedagógiai program érvényessége, értékelése, felülvizsgálata, nyilvánosságra hozatala

A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetheti be.

A pedagógiai programot a jogszabályokban foglaltak szerint közzé kell tenni.

Pedagógiai program
Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI

5 **Legitimáció**

A nevelőtestület az Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény pedagógiai programját felülvizsgálta és a benne foglaltakat elfogadta.

Érd, 2025. június 26.

főigazgató

Nyilatkozat

Nyilatkozom arról, hogy az intézmény Pedagógiai programjával kapcsolatban az Érdi Tankerületi Központ, mint fenntartóra többletkötelezettség nem hárul.

Érd, 2025. június 26.

főigazgató

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 83.§ (2) bekezdés g) pontjának megfelelően az Érdi Tankerületi Központ, mint az intézmény fenntartója az Érdi Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai programját jóváhagyta.

Érd, 2025. augusztus 27.

Hollósi Géza
tankerületi igazgató

A nevelőtestület értekezletének jegyzőkönyve az iskola irattárában megőrzésre került.